

EERSTE BUNDEL
GEWICHTVOLLE BRIEVEN
VAN
DIRK VERHEIJ.

OVERLEDEN TE GIESSENDAM DEN 3DEN JUNIJ 1860 IN DEN
OUDERDOM VAN 72 JAREN.

3e druk

BOEKHANDEL STUUT - RIJSSEN - 1984

DIRK VERHEIJ.

VOORBERICHT.

Den heilzoekenden lezer worden deze brieven aangeboden, met den wensch, dat dezelve als middel in 's Heeren hand mogen dienen tot bemoediging of versterking op uwen weg. Voor zeer velen zal de inhoud derzelve geen vreemde taal zijn, daar het toch de strekking der ziel in oprechtheid, om niets anders te doen is, dan om te leven en te verkeeren voor den Heere, overeenkomstig Zijne nooit in bewoording te brengene dienenswaardigheid. De oprecht gemaakte ziel wil toch heilig zijn en denkt ook van het eerste begin zijner oprechtmaking over niets, wat meer begeerte des harten, dan om voor den Heere welbehagelijk te zijn. Maar helaas! hoewel die begeerte levendig blijft, ook blijft die ziel zich zelven schromelijk tegenvallen, ja drukt het soms wel uit dat niets ter wereld hem ooit meer tegen is gevallen, dan hij zich zelven, van daar dat zuchten, dat klagen, dat schreien, daar zij dachten beter te worden. Nu moeten zij ondervinden dat zij al gaandeweg slechter worden, nu worden zij veel zondiger, gruwelijker meer dan ooit te voren, gruwelen daar zy nooit aan dachten, vervullen nu zoo menigmaal het harte, zoodat vertwijfeling de ziel vervult en doet zuchten en klagen: ware ik levendig gemaakt door den Heere, dan zou ik zulk een onrein, gruwelijk hart niet dragen. Elkeen denkt bij zich zelven: niemand ter wereld is van binnen zulk een monster als ik, en al gedurig worden er nieuwe etterbuilen gevoeld waardoor zij, met eenen afschuwelijken walg van zich zelven walgen en uitroepen: neen! neen! dat kan met genade niet bestaan, men zou alzoo uit moedeloosheid de hoop maar opgeven, maar men hoort die ziele al weder piepen en kirren: Och Heere: kom neem het hart voor U zelve en roei er de zonden uit, Gij zijt toch de machtige! Och Heere! schenk mij meer ijver, ernst en betrekking op u, och geef toch dat mijne gedachten zich in en onder alles tot niets anders dan tot U

mogen bepalen, om in Uwe gunst te mogen deelen, want mijne ziele verloren, is alles verloren. Och Heere! mocht Gij mij nog eens recht begeerig maken naar uwe gemeenschap. Och Heere! is dan menigmaal hunne taal, mocht ik zijn als deze of die van Uw lief volk, dat is zulk een teeder gewenscht man, 't schijnt mij toe, dat die zulke harten niet hebben, maar dat zij als Henoch met u wandelen. Och Heere! Gij weet alle dingen, Gij weet mijne begeerte, zulk een teeder harte, zulk een nabij leven daar zoude mijne ziel zich in verlustigen, maar ook zal deze begeerte zijne vervulling niet krijgen, de les van den Heiland was deze: uit u in der eeuwigheid geen vrucht meer.

Och geliefde vrienden! mocht het u dan eens gegund worden uwe oogen en uwe harten in deze brieven te slaan, hier ziet gij de hand en hoort gij de stem van eenen vader in Christus, daar zoo vele kinderen des Heeren menigmaal als aan zijne voeten zaten, om uit zijne 58-jarige genadebedeeling, in bevinding ervaren lippen, zoo menige aangename leeringen en lessen te mogen hooren, dat zij in hunne zielen zich verkwikt gevoelden, en menigmaal moed schepten, als zij hoorden dat zijne klachten en zuchtingen ook waren: O! wee mij, dat hij zich moest verfoeien voor dien hoogen God, en dat het wonder hem, hoe ouder hij werd, ook zoo veel grooter werd, als hij nog eens mocht binnen komen. Nu geliefde vrienden, als gij met opmerkzaamheid deze brieven moogt lezen dan zult gij de hinderpalen die u in den weg staan, wel ontdekken, en zoo de Heere het door Zijnen Heiligen Geest mocht believe te leeren zien, dat uwe vrucht uit Hem moet worden gevonden, Die met eene offerande eene eeuwige gerechtigheid heeft aangebracht; dan, geliefde vrienden, zal uwe weg voorspoediger zijn, dan zal uw heilzon spoedig dagen. Het is mijn hartelijke wensch, lieve vrienden! dat de Heere deze brieven nog eens als een gezegend middel mocht doen zijn voor al dat ware bekommerde volk, opdat het hun nog eens moge gebeuren, dat zij nog eens van goeder harte mogen juichen en verblijd zijn en zingen: de rechterhand des Heeren doet krachtige daden, dies zijn wij verblijd; dat de toonen nog eens mochten worden

aangeslagen in verwondering en aanbidding; dat geve ulieden de Heere, is mijne toegenegene wensch.

Dat ook dat volk, dat het mag weten, met bewustheid hunner harten, dat zij eenmaal zullen hooren tot hunne ziele: komt gy gezegende enz. eenen verkwikkenden zegen mogen genieten onder de lezing, opdat zij nog eens worden losgemaakt om te verkondigen de deugden desgenen, Die ze riep uit de duisternis tot Zijn wonderbaar licht, opdat zy nog werkzaam mogen zijn, om onder 's Heeren zegen vele vervreemde zielen begeerig te maken op de zalige liefdedienst van Koning Jezus, en dat er nog vele zielen, die uit kracht der genade van zich zelve walgen, en door het redeneeren met den vijand hunner zielen zich toegeven aan die misleiding en daarom hunne monden niet openen, dat die door onweder voortgedrevene zielen van die bevoorrechten nog vertroosting en ondervinden, opdat zij voor hun zijn tot een hand en voet op hunnen weg, opdat zij spreken met den moeden, een woord ter rechter tyd.

En diegenen die volstrekt geene kennis van zich zelve hebben, zullen in dit boekje wellicht geen behagen hebben: maar de Heere zegt: Dit is het eeuwige leven dat zij Mij kennen den eenige waarachtigen God en Jezus Christus dien ik gezond hebt.

Nu is het zeker, die zich zelve niet kent, kent ook den Heere Jezus niet, en die den Heere niet kent heeft het eeuwige leven niet, die is nog in den dood en daarin stervende. In plaats van het eeuwige leven gaat gij dan in den eeuwigen dood. Och! dit is mijne begeerte, dat uwe ziele mocht leven, ik raad u dat gij lieden koopt of leent, als gij kunt het eerste boekje van dezen schrijver dragende den titel „de bekeering van D. VERHEIJ,” daarin staat een woord van opwekking en vermaning aan alle onbekeerden. Leest dit met aandacht, wie weet de schrik des Heeren mocht u bewegen tot geloof en bekeering. O! welk een zalig voorrecht zou dit zijn voor uwe zielen, de Heere zegt: die Mij vindt, die vindt het leven en trekt een welgevallen van den Heere; dit geve de Heere u allen uit genade, om Zijns lieven Zoons wille.

Zeer geliefde Vriendin!

Het is uit inwendige betrekking die ik nog gevoele, die er al jaren gelegd is, om nog eens een lettertje aan u te schrijven, en hoewel er vele zaken zijn zamen geloopen, die het gemeenzaam verkeer van vroegere dagen gestremd hebben, nochtans is het vonkje van Geestelijke betrekking niet uitgebluscht. Wanneer ik deze of gene zoo al eens vraag naar uwen toestand, zoo verneem ik zooal, dat gij al mede vele kruiswegen betreden moet, dan zoo al het eene, dan het ander, hetwelk hier op aarde zoo al het lot van bijna alle menschenkinderen is, maar inzonderheid niet zelden van hen, welke de Heere wil losmaken van alle schepsel- en wereldliefde, waardoor dan ook langs dezen weg hen de geheele wereld ontvalt en hen alleen doet vluchten tot dien Algenoegzamen en volzaligen Heere Jezus, waarin dat volk dan krijgt te zien, dat daar al hunne lichamelijke en zielsbehoefden vervuld kunnen worden. Nog mag ik ook wel eens hooren, dat gij aan den troon van vrije genade nog gebonden moogt blijven liggen, en welk een aantal jaren hebt gij al aan dat Bethesda gelegen, met uitgaande zuchtingen als een gebundene en machteloze, die geen gebruik kan maken van die gezondmakende wateren, van die geestelijke fontein Christus, dewijl de put diep is en geen emmer om mede te putten. Echter, dit geloof ik dan toch wel, dat gij in dien tijd en jaren wel eens iets geproefd zult hebben, zoodat gij zeggen moest van dien lieven Heere Jezus: „Zijne vrucht is mijn gehemelte zoet.” Die groote Boäs liet toch nu en dan wel eens iets door Zijne maaiers vallen tot verkwikking van uwe ziele. O! lieve vriendin, wat is de liefdevolle Jezus een beminnelijk en overdierbare Persoon. O! konden wij Hem maar hartelijk liefhebben en alle andere liefhebbers den rug toe keeren. Maar o! dat eigen wellustige vleesch. O! die aanklevende verdorvenheid. O! die onreine boel van binnen, dat doet mij kwijnende mijne dagen verslijten en uit-

aan hunne zondenschuld en zijn tot ruimte gekomen buiten ontdekking van Christus. O! waar moet het heen, een roepen met den Apostel Paulus: „ik ellendig mensch enz.“, eveneens of er geen overvloed van spijze in het broodhuis was en of de heilfontein was uitgedroogd, en dan wordt mijne ziel weder eens onverwachts verkwikt, en zoo ga ik al kreupel en mank naar het graf. Doch dit nu te zien, te gevoelen, te betreuren, daar smart over te dragen en alzoo als een arme en klagende bedelaar, als een onreine hond die maar ligt te pleiten: O God, genade, genade over zulk een monster als ik ben; ziet dat is nu de weg en dat zijn de bittere weeen der zonden, die den zondaar juist een rechten patiënt maakt voor dien grooten en overdierbaren medicijnmeester Christus. O! dat klagen, o! dat kermen, o! dat bedelen aan Zijnen troon is Hem zoo welkom. Kon dat de ziel eens gelooven, en het is Zijn eigen woord, lees het eens, Jes. 57 : 15 en 66 : 2. O! hoorden wij dat eens meer in onze dagen, maar integendeel, zeer weinige, recht treurigen worden er gevonden in onze geestelooze tijden, men spreekt uit de hoogte met een groot geloof, men roemt als helden, maar weinige arme smeekeers hoort men kermen en klagen, en anders zijn het klachten zonder gevoel en gezicht van gebrek. O! dat arm, dat ellendig voor God te zijn. O! dat wij er dagelijks maar mochten gehouden worden. De kerkvader Chrisostomus zeide: ootmoed in het begin, ootmoed in het midden, ootmoed in het einde, dat is het wezenlijkste van den waren godsdienst. O! wat is het een zalig zielsbestaan, voor den Heere als weg te zinken in zijne eigene nietigheid, walgelijkheid en onreinheid en duizende aanklevende schulden. Dit is nu alleen de weg waardoor de volzalige Heere Jezus zulk een onschatbare waarde, eene noodzakelijke en dierbare gestalte in onze zielen verkrijgt, zoodat ze moet uitroepen, al wat aan Hem is, is gansch begeerlijk, en de ziele door dat geestelijk gezicht, dat zij hierdoor van den Heere Jezus verkrijgt, onmogelijk kan rusten met worstelen en bidden, al duurde het meer

en langer dan 38 jaren, totdat de ziel zich geheel en al aan den Heere Jezus is kwijt geworden, zoodat zij dan geloovig en blijmoedig zeggen mag met de Bruidkerk: mijne liefste is mijne en ik ben de Zijne. Ach mijn lieve vriendin! weet gij geen raad, ziet gij geene opening, is alles voor u somtijds toegesloten, welnu de Heere zal zulke blinden met Zijne hand leiden, door Zijnen Geest leeren en bestieren. Wie kwam ooit tot Zijnen troon, zoo blind, zoo ellendig, zoo dwaas, zoo schuldig met al zijne vuile zonden, die geen pardon kreeg en schulde in Zijne wonden? Ei blijf maar worstelende liggen aan Zijnen troon, Hij make u bedelarm, Hij make u los van u zelve en van alle verkeerde gronden, en dan door dien weg wordt die persoon u zoo dierbaar, dit is voor geen mensch uit te spreken, die het mag ondervinden, en daardoor wordt de zondaar recht vatbaar gemaakt om als een gansch goddelooze gezaligd te worden. Dit is nu de eenige en volkomen weg tot zaligheid van het begin der wereld tot aan het einde en gegrond op Gods eeuwig en onfeilbaar Woord en bewandeld en ondervonden door al de bijbelheiligen en al de oude vromen, door alle eeuwen heen, een weg waarin God den zondaar naakt uitkleedt en hem alzoo krachtdadig leert, dat hij voor eeuwig aan een Drieëenig God een schuldenaar zal blijven, om eenmaal met al de gezaligden, voor eeuwig de vrije genaderoem uit te galmen in den hemel.

Geliefde vriendin! wat beleven wij wonderlijke en vreemde tijden; ons land is vol roepers: hier is de Christus en daar is de Christus, maar de Heere Jezus zegt: gelooft ze niet. Nooit is het haast in ons land beleefd, dat men van zulke wonderlijke bekeeringen hoort, ik heb het dikwijls aangehoord, deze maakt zijne bekeering van profeteren, anderen van gezichten en droomen, weder anderen zijn bekeerd zonder kennis van ellende en schuld. Zij roemen in Jezus, dien zij niet kennen; anderen hebben kennis gehad ieder bouwt een huis en bestrijkt het met looze kalk. Houdt gij u maar dicht bij dat arme en zuchtende volk en met de

boeken van Comrie, Erskine, Boston, Owen, Shephart **de gezonde geloovigen** en dergelijke anderen, het zijn beproefde mannen in den weg der Godzaligheid, en ik geloof dat gij het met die boeken en al dat arme volk houdt, en is uw kaarsje door den Heere Jezus aangestoken, daar ik nog al hoop op heb, dan zullen al de blazers het niet uitblusschen, dan zijn ook uwe ooren doof voor al die roepers. Die ziel zegt: ik wensch en hoop het te houden, uit volle overtuiging in het gemoed, dat er geen andere weg is noch zijn kan tot zaligheid, dan deze: om als een arm doodschuldig zondaar aan de voeten van den Heere Jezus neder te vallen, en liever daar te liggen sterven dan eenen anderen weg te verkiezen, of om elders in te klimmen!

De Heere zegene het geschrevene aan uw en mijne ziel! dat is mijn wensch en bede, groet hartelijk uwen man, ik hoop dat de Heere hem nog eens bekeeren zal, groet hartelijk uw moei achter de kerk G. van H. . . . en alle vrienden die den Heere vreezen, hartelijk gegroet van mijne vrouw, vrouw de H. . . . en van mij uwen liefhebbenden vriend:

D. VERHEIJ.

P.S. Doe mij ook eens weten hoe het met u gaat, vaart-wel!

Mijne lieve vriendin! nogmaal moet ik u raden, verkeer maar niet veel in gesprek met andere menschen, die u niet goed bekend zijn, houd u maar mij de oude vromen, wij leven onder een verward christendom, houd u maar dicht bij en veel biddende aan de voeten van dien lieven Heere Jezus, gij zijt toch volkomen bewust, dat die alleen kan en wil uwe zielswonden genezen. Zie maar van 't schepsel af, en op Zijn eigen tijd zal Hij ook aan u Zijne beloften waar maken. Ik ben gevonden van diegenen, die naar Mij niet zochten, heb Ik gezegd: ziet hier ben Ik, ziet hier ben Ik, en dat zal Hij ook aan uwe ziel bevestigen.

Dit is de hartelijke wensch en bede van uwen vriend.
 GIESSENDAM, 3 Maart 1854.

Aan eene vriendin te Oud-Alblas.

II.

Geachte vriendin!

Ik heb meermalen van u aanzoek gehad, om eens een lettertje te schrijven, waaraan ik nu wensch te voldoen. Het zal u wel bekend zijn, dat de Heere mijne vrouw door den dood heeft weggenomen. Ik heb hierin weder moeten ondervinden, dat de nauwste natuurlijke betrekking maar voor eenen korten tijd is, indien ik nu niets boven haar had die de lust van mijne oogen was, zou ik mijne dagen in treurigheid eindigen, maar de Heere heeft na het afsterven van mijne vrouw getoond, dat Hij mij met Zijne zalige nabijheid, als een tegengift in mijne droefheid, mijne ziele verkwikte. Door den plotseligen dood van mijne vrouw, scheen mij de dood zoo nabij, alsof die ook mij oogenblikkelijk zou wegnemen, en dit maakte de Heere dienstbaar om mijn geloofsoog op te klaren, dat ik den dood als dood, waarvoor ik anders zoo een natuurlijke vrees en afkeer heb, van mij weg te nemen, en ik bij tijden uit geloofsvereeniging met een Drieëenig God, zulke zalige uitgangen en verlangens gevoelen mocht, naar dien allerbeminnelijksten God en Bloedbruidegom, zoodat ik over den dood mocht henen zien, om met al dat vrijgekochte volk mede de kroon voor dat Gods-Lam neder te werpen, en om hier uit dien zuchtenden kerker, het lichaam der zonden, verlost te worden! Ik dacht wel eens, zou de Heere mij nu over zoovele bergen van ongelooft, strijd en aanvallen heen geholpen hebben, dat nu mijn weg wat meer effen zal zijn en ik den korten tijd van mijn leven, mijn weg met blijdschap zal mogen bewandelen? Gij begrijpt wel, dat ik daar vrij wat mede verblijd was, ik wilde hier maar tabernakelen, maar neen! Luther zegt: wij moeten hier geene twee hementen hebben, en nu moet ik u melden, ik ben den strijd ook nog niet te boven, aanvallen van ongelooft, strijd, inwonende zonden, aanvallen van den duivel en wat al meer! waar ik niet mede geplaagd en aangevallen word, en gedroeg ik

mij onder dat alles maar zooals mij betaamde. Maar helaas! in al dien strijd kom ik het dan nog gedurig te bederven, zoodat ik bij tijden weder bijna geheel mede over hoop raak, en stond het geloof dan maar op zijn post, dan zou ik de vijanden met dat schild onder de oogen zien, maar dan is mijn geloof ziek en zwak alsof het op sterven ligt, en dan is mijne taal: o! o! daar zal geen grooter wonder gebeurd zijn als ik in den hemel mag komen, en velen kunnen nu van hun geloof gebruik maken en daarmede handelen, maar dat heb ik niet geleerd, ik kan mij met mijn geloof zelf niet op de been helpen; wanneer ik met mijn geloof wil gaan redeneeren, dan gevoel ik dat ik het zwaard mis, en dat is de kracht des Heiligen Geestes, die mij dat zwaard leert gebruiken en daarmede kan ik alleen alle tegenstand van duivel, wereld, zonde en ongeloof, ja geheel de wereld overwinnen. O! wat leer ik dat meer en meer kennen, dat mijn gansche bestaan enkel blindheid, dwaasheid, afkeerigheid en ongeloof is; en zal ik nu het geloof beoefenen, dan werkt het in mijne ziel wat uit, en wat is dat? liefde, vrede, blijdschap in God door den Heiligen Geest, dat zijn de vruchten des geloofs, die er uit voortvloeien, dan wordt dat volk gekend als een *zaad* dat de Heere gezegend heeft, en daar het deze uitwerking niet heeft, is het maar een beredeneerd geloof, daar men zich zelve mede behelpen kan. Wat is het ware zaligmakende geloof een wonder geloof. Het geloof zegt SICCO TJADEN, is het *armste*, en een Godzalig leeraar OWEN zegt: ik houd mij verzekerd, dat zij, die het meeste geloof oefenen, het meeste treuren, is dat geen wonder volk, de geloovigen? Als gij het leven van een christen eens wilt lezen, lees dan die predikatie eens van Mr. HELLENBROEK, 2e dl. Spreuk 28 : 14: „*Welgelukzalig is hij die geduriglijk vreest*”, Moest nu Israël Kanaän strijdende overwinnen, dat is nu ook het voorschrift van hun Hoofd: „*Strijd om in te gaan door de enge poort*”; en niemand zal gekroond worden, dan die wettig heeft gestreden, gelukkig zij, die onder die

wettige strijders mogen behooren, en had dat volk, daarenboven nog maar niet te strijden onder zulk een kwijnenden toestand van een diep vervallen kerkstaat. Maar geliefde vriendin! wat beleven wij diepbedroevende tijden, een tijd waarin de wijze met de dwaze maagden slapen, een tijd waarin, indien het mogelijk was, de uitverkorenen zouden verleid worden, en die weinigen, die nog eenig gezicht hebben in de groote breuke van Sions kerk, die zitten te zuchten in treurig rouwgewaad gelijk de roerdomp in de wildernis. En waarom treuren zij? Helaas! het lichaam is krank, het is vaneengescheurd, er is toch maar een lichaam der kerk. *Een eenige is mijne duive*. Hoogl. 6. Zij zijn als levende steenen van dat geestelijk gebouw, waarvan Christus het hoofd is. En nu zijn de steenen des heiligdoms voor aan op alle straten verworpen, nu gevoelen alle ware leden gezamentlijk smarten over deze zoo groote breuken, als zij nu gedenken aan de dagen onzer vaders, toen zij als in eene rij geschaard in liefde en vrede te zamen wandelden, en staande waren als in Jeruzalems tempel, als een stad en een volk wel te zamen gevoegd, en de Koning in het midden der gouden kandelaren henen wandelde, en zij alzoo te zamen in eene weide graasden, als eene kudde schapen onder opzicht van eenen herder. En nu is die weide, die weleer vet en groen was in ons Nederland, een moordenaarskuil geworden, groot en klein ongedierte heeft de pilaren of grondvesten van het heerlijk huis omgewroet, en nu is dat gebouw van de Nederlandsche kerk ingestort, onder welker puinhopen nu allerlei ongedierte nestelt, en nu wordt het vervuld wat wij lezen bij Ezech. 34 : 6: *Mijne schapen dolen op alle bergen en op alle hooge heuvelen, ja Mijne schapen zijn verstrooid op den ganschen aardbodem en daar is niemand die ze zoekt*. Helaas! Helaas! Hier zullen wij maar afbreken, want wij zouden beginnen met jammeren en klachten aan te heffen, en waar zouden wij eindigen, wij zullen hiermede dan maar eindigen met de weenende taal van den Profet, Jes. 22. : 4: *Daarom zeg ik,*

wend het gezicht van mij af, laat mij bitterlijk weenen, en dringt niet aan om mij te troosten over de verstoring der dochter mijns volks. Mijn lieve vriendin! wat is dat nu een voorrecht dat de Zaligmaker aan Zijne discipelen en alzoo aan Zijne gansche kerk beloofd heeft: *Ziet ik ben met u alle de dagen tot aan de voleinding der wereld*, en de poorten der hel zullen nu zijne kerk niet overweldigen, en nu heeft de Heere Jezus voor ieder van zijn volk gebeden, dat hun geloof niet zal ophouden. Was nu de bewaring der kerk en van eigen persoon ons aanbevolen, dan mochten wij wel zeggen: alles is verloren, en wat is dat nu voor dat arme volk een zalig voorrecht, dat zij nog een veilige toevlucht hebben tot den Heere.

O! mij dunkt moest ik het gebed, moest ik mijne eenzame plaatsjes missen. Had ik geen toevlucht tot den Heere, waar ik mijne lasten nu en dan nog eens kwijt mocht raken, de wereld was mij akeliger dan eene stikdonkere gevangenis. O! wat heeft dat volk toch bij tijden aan den Heere, wat zijn de eenzame plaatsjes hun bij tijden zielverkwikkend, en als zij zich dan eens te zien krijgen in hunne schuldige walgelijkheid en verdoemelijkheid van natuur, daar liggen zij dan in verwondering en aanbidding als weg te zinken in hunne nietigheid, dat zulk een vrij, onafhankelijk en vrijmachtig God, naar zulk een monster van Goddeloosheid heeft omgezien en dat waarom?? O! uit enkele liefde naar Zijn eeuwig welbehagen en door wien?? door het dierbaar bloed van dat onbestraffelijke en onbevleete *Lam*. O! wonder der wonderen, kon hij zich dan onder de voetbank van 's Heeren voeten uit schaamte verbergen, wie hij is en wat hij is, en waartoe hij geformeerd is.

O! wat zal het zijn in die zalige gewesten, met al dat vrijgekochte volk, eeuwig een Drieëenig en volzalig God te verheerlijken. Geliefde vriendin! moogt gij u nu ook geestelijk verblijden als een deelgenoot in die erve der heiligen.

Wij hebben elkander circa 25 jaren gekend, de verwij-

dering veroorzaakte dat wij niet meer van elkanders zielestaat weten, het is goed dat uw zielestaat niet van eenig mensch afhangt; de Heere kan u in uwe eenzame hoekjes een zalig bezoek geven, en gij hebt uwen Bijbel en godzalige boeken en nog enkele vromen daar gij uw hart aan kunt openbaren, en bovendien is de Heere aan niets verbonden, Hij zoekt zelfs de kreupele, lamme, melaatsche en walgelijke zondaren, die Hem toebehooren op, daar zal er niet een gemist worden, en Hij verkwikt ze ook nog wel eens nu en dan ik kan toch niet anders denken of die groote Boas zal nog wel eens eenige garven achter de maaiers laten vallen, waardoor uwe ziele wel eens verkwikt wordt. Hebt gij somtijds niet eens eenige toezegging, dat die geestelijke Boas de Heere Jezus, uw Losser nog wel worden zal en dat Hij eenmaal op Zijnen tijd het huwelijk nog wel eens sluiten zal; of is het alreeds geschied, ik ben benieuwd hoe het zoo al gaat tusschen den Heere en uwe ziele. Laat er mij eens iets van weten, ik weet dat gij u ook met het geloof van dezen tijd niet behelpen kunt, het is te vreezen dat velen een geloof hebben dat aan den dood brengt, maar wij moeten een geloof hebben dat ons in den Hemel brengt, en dan houdt het geloof op, dat wordt een proefhoudend geloof genoemd. De menschen willen al naar de hoogte werken, dat is toenemen zeggen ze, en het is juist anders om; afbreken en naar de laagte toe, dat is toenemen en bouwen. O! werd dat eens gezien en gekend, de Heere Jezus sprak Zacheus zalig maar hij moest uit den boom zijn op den lagen grond. Zoo is het ook met den zondaar, eerst van alles ontbloot, arm, ellendig en hulpeloos, en dan wordt de zondaar door den Heere Jezus geholpen, en o! wat is het daar zalig. O! wat erkent hij daar en wat roemt hij daar eeuwige vrije ontferming; daar krijgt de Heere alleen de eer van zijne zaligheid nu en eeuwig!

De Heere zegene dit geringe door Zijnen H. Geest aan uwe ziele! Is de hartewensch van uwen ouden vriend;

D. VERHEIJ.

GIESSENDAM, den 19 April 1856.

Deze brief is geschreven aan eene vriendin Adr. J.....
te OUD-ALBLAS.

III.

Zeer geliefde Vriendin!

Gij hebt van mij zeker wel een lettertje verwacht op uwwen brief, doch bedenk, dat, zal ik spreken, bidden en ook eenen brief schrijven, ik de voorlichtende genade des Heiligen Geestes noodig heb, en dan moet ik u dit ook zeggen, dat ik zeer gekweld word, met dat verdoemelijk eigen ik, waarvan ik doortrokken ben, dat het mij tot zwijgen zou brengen, en somtijds ja, dan is het eigen ik wel eens zeer zwak, dat ik hopen zou, dat het sterven zal, maar helaas! in voorkomende zaken, wordt het mij zoo sterk, dat ik van mijne beste daden walgen moet, en van daar moet mij de Heere gedurig een krachtig tegengift geven, tegen die ingekankerde kwaal, zoodat ik bijna geheel onder de voeten geraak. Zoo was ik onlangs als een lederen zak in den rook, er kon geen zucht uit, ik zat als opgesloten in een donkeren kerker, waar allerlei ongedierte zich openbaarde, en kracht- en machteloos om mij zelf een aasje licht bij te zetten, noch om eenig gevoel over mijn ellendigen toestand in mij te verwekken, en was nu de Heere niet getrouw als ontfermend dan zou ik immers in dien kerker van gebrek en ellende omgekomen zijn, en nu moest ik door Zijn eigen licht met schaamte en berouw mijn ellendestaat, waarin ik van natuur gezonken lig, voor den Heere betreuren, en dat zulk een monster van ongerechtigheid, zoo onbeschaamd durft handelen met dat eigen ik, om met des Heeren goed te gaan pronken, alsof hij de man was! O! ik moet voor God en Zijn volk betuigen, en zou het met mijn bloed willen onderteekenen, dat het eeuwige ontferming en genade zijn zal, om de volmaakte voldoening

van den Zone Gods aan de Goddelijke gerechtigheid zal ik zalig worden, en was dat mijn grond en hope niet, dan was ik voor eeuwig verloren, doch dit moet ik dan melden, dat die inwendige Kanaänieten, in wier midden ik woon, mijn ziel kwellen en smart aandoen. Somtjids vallen zij mij met geheele benden aan, en dat op allerhande wijzen, dan komen zij mij voor, alsof zij vrienden van mij waren, en dan ben ik niet zelden het spoedigste in de strikken, doch kunnen zij hier geen veld winnen dan komen zij met aanvallen van allerlei booze inwerpingen, en kunnen het van binnen dan zoo overhoop helpen, dat alles in verwarring geraakt, dan brengen zij in wat zij kunnen om de grondvesten van mijnen staat te ondermijnen, om alzoo het gebouw geheel in te storten. Wat zal ik nu al meer zeggen, dit zie en leer ik, hoe ouder dat ik word, dat ik van dage tot dage ellendiger en behoeftiger word, en dit mijn jammerklacht blijven zal, in dit land mijner vreemdelingschap tot aan mijnen dood. Ik las onlangs een brief van een oud godzalig Engelsch leeraar, waarin hij schreef, ik dacht zegt hij, met mijn een talent haast vijf te winnen, en voort te gaan tot tien talenten, doch nu bevind ik, dat ik niets overhoud, dan een groote massa van zonden, en indien dit nu mede tot de heiligmaking behoort, dan heb ik er kennis aan, maar wat dit gezicht en besef in zijne ziel uitwerkte, in dierbaarheid, hoogschatting enz. van dien dierbaren Heere Jezus, dat was heerlijk. En dit moet ik er dan ook bijvoegen, dat ik nimmer de verlossingsweg en deszelfs onbeschrijfelijke waardij, zoo dierbaar, wonderbaar, als vrijmachtig en eenzijdig, en de Heere Jezus en Zijne eeuwige zondaarsliefde, en het eeuwig welbehagen des Vaders, nimmer klaarder, en al meer en meer leer kennen, waarin ik mij bij oogenblikken kom te verliezen, doch dit moet ik er dan nog bijvoegen, dat ik hier krijg te leeren, hoe nauwelijks het zalig worden zijn zal, wanneer ik op mij zelve zie, nu en terug, en mijn afgeloopen leeftijd, dan is het mij een wonder dat ik nog op mijne stoel zit, doch ik moet met den Apostel

zeggen: *door de genade Gods ben ik dat ik ben.* Indien gij nu ziet op zoovele vromen van onzen tijd, daar ik vrees dat ons land vol van is, die staan lijnrecht over tegen de oude vromen, en waarom men speelt met de bekeering gelijk de kinderen in het zand met juweelen en diamanten, want zij weten niet dat zij van zulke groote waarde zijn, zoo spelen velen met den hemel en de zaligheid, omdat hunne blinde zielsoogen niet geopend zijn, alsof er geene waarde meer dan millioenen werelden aan verbonden ware; — ik heb in mijne jonge jaren nog oude vromen gekend, die toen ter tijd 70 à 80 jaren oud waren en onder Ds. G. . . bekeerd te W. . . en dat opene brieven waren, en bevinding en godzaligheid, en die somtijds met gevouwen handen zaten te zuchten en zeiden: o welk eene groote zaak is het om zalig te worden, wat is de weg eng en wat zijn er bijpaden, hoe nauwelijks zullen de rechtvaardigen zalig worden, zij waren in mijne oogen als heiligen van hooge plaatsen; maar wij beleven helaas! een praat-christendom, weinigen zijn er die als reine dieren herkauwen en hunne klauwen verdeelen die een offerande zijn, Gode tot eene liefelijke reuk. Mijn hart schreit er somtijds over, dat men over de allerheiligste dingen der bevinding, zoo los, oneerbiedig en met een lachend aangezicht spreken kan, alsof men over beuzelachtige zaken sprak, het is al maar roepen: geloof, geloof moet er zijn, velen zouden zich schamen om over twijfeling en geloof te spreken, dat is toch maar het werk van kinderen en ongeoeffenden. Als de bekeering in verband stond met de vermeerdering van kunst en wetenschappen der menschen in onze dagen, dan zou de hemel zeer gemakkelijker te verkrijgen zijn dan voor 200 jaren, maar deze markt rijst of daalt niet naar de denkbeelden der menschen. In het werk Gods zullen de wijzen en geleerden dezer wereld hunne vingers niet insteken, dat groote wonderwerk heeft de Drieëenige God voor zich zelve gehouden om dat in den zondaar uit te werken, de wijsheid dezer wereld is dwaasheid bij God. Dr. B. . . . zeide eens: als gij bidt om

bekeering, bid dan om eene ouderwetsche bekeering. De *Jona's boomen* groeien schielijk op, maar spoedig verdorren ze, maar een eik heeft langen tijd noodig tot zijne grootte, doch dan heeft hij vaste en stevige wortelen, en is bestand tegen eene *stormwind*.

Lieve vriendin! ziet toe dat gij in geen half werk ruste vindt, *gedenk aan de vrouw van Loth*; de engelen zeiden tegen Loth: haast u om uws levens wille, om binnen *Soar* te komen, de tijd vliegt weg, en met redeneeren en praten over de zaak kunt gij geen stapje verder komen; gij moet werkzaam zijn, niet uit hetgeen gij reeds mocht hebben, maar uit hetgeen gij nog mist. Zegt gij, hoe kom ik toch tot die grootte zaak, daar ik mij onmogelijk dat geloof kan of durf toeëigenen; dat is zoo, even zoo onmogelijk als gij met uwen arm de sterren kunt bereiken, kunt gij uit of van u zelven gelooven dat gij aandeel aan den Heere Jezus hebt. Dit is het werk Gods dat gij gelooft in Hem die Hij gezonden heeft, zegt de Heere Jezus, Joh. 6 : 29. De Heere moet u zelf het jok van uwe kinnebak aflichten en u voeder toereiken Hosea 11 : 4. Het ongeloof is de grootste zonde, maar te gelooven zonder grond is de grootste dwaasheid, en in uw geval is de twijfeling een noodzakelijk vereischte, zoolang dat geloof van uw zalig aandeel aan een Drieëenig God, door God den Heiligen Geest niet krachtdadig toegepast wordt; — en wat mijn eigen toestand betreft dan moet de Heere telkens bij vernieuwing door Zijnen Goddelijken Geest aan mijne ziele die zelfde Goddelijke kracht opnieuw betoonen, om geloofsgemeenschap met den Heere Jezus te oefenen die gij noodig hebt om te kunnen gelooven. Nu moet ik zoowel als gij bij de genadedeur blijven wachten, als een arme bedelaar, zoolang het den Heere behaagt dezelve voor mij te openen. Het is wat anders, zoowat over het geloof te praten en het is vrij wat anders geloof te oefenen; het geloof is eene werkzame daad der ziele, bestaande in eene werkzame vereeniging met den Heere Jezus, waaruit de geloovige de vrucht en de kracht des

geloofs ondervindt; en verkeert nu een christen niet dagelijks als een arm en ellendig zondaar, die niets kan en niets uit en van zich zelven heeft, maar alles uit en van Christus ontvangen moet, en hij alzoo de kracht dier verzoening niet aan zijne ziele ondervindt, dan verflauwen en verdorren de werkzaamheden van hun geloof, en zij krijgen eene magere ziele, en dan spreekt men nog wel eens over dat geloof, maar de kracht en de vrucht is er van weg.

Doch hier zal ik nu verder maar niets meer van schrijven.

Ik had onlangs eene vrouw uit onze gemeente bij mij in huis, die al een langen tijd werkzaam geweest is, maar ook geen doorbrekend werk, en nu was zij krachtdadig bepaald bij hare groote schuld, ja, zeide zij onder een vloed van tranen, het was een register van zonde, dat reikte van de aarde tot aan den hemel en nu had zij al zoolang gebeden, en geweend om bekeerd te worden, maar door haar schreien en bidden kon zij God niet bewegen, en dat was alles enkel zonde, en God was heilig en rechtvaardig. Die kon met zulk een zondares geen gemeenschap hebben, zij schreide bitterlijk, en in dien toestand zeide zij mij was haar de Heere Jezus voorgekomen, als het eenige middel harer redding, waardoor hare ziel als in vuur en vlam geraakte, en zij uitriep: O Heere! zijt Gij gekomen om zondaren te zaligen, ik moet U hebben, U kan ik niet missen, wat er verder van komen zal, weet men niet, mocht de Heere eens doorwerken.

Nu wordt het tijd dat ik afbreek, het papier is vol. Ds. S. . . . van L. zeide eens: Vrienden, het werk der bekeering is niet het werk van eenen dag, gij moet u maar voorstellen tot uw dood toe. Nu gij wilt immers toch niet terug, daar gij van daan gevlucht zijt, de dienst is nu bij tijden wel eens dierbaar en beminnelijk, en de Heere Jezus is nu toch ook niet geheel onbekend, op Zijn eigen tijd zal Hij u nog wel eens verrassen, en u toeroepen: *Ziet hier ben ik.* Hoe onmisbaarder u de zaak wordt, hoe korter de redding

nabij is, en denk maar dat ze alle, ja de meesten storm en onweer ontmoeten eer zij in de haven komen, het is hier strijd om in te gaan door de enge poorte, de zaak, is het duizenden malen waardig en niemand zal gekroond worden die niet wettig gestreden heeft.

De Heere zij dan met u en met uwen man en kinderen; Hij zegene dit geschrevene, dat is mijn wensch en bede.

UEd. geliefde Vriend.

GIESSENDAM, den 23 Dec. 1856.

D. VERHEIJ.

IV.

Hartelijk zeergeliefde Vriendin!

Meermalen heb ik al van voornemen geweest om u eens te schrijven, om aan mijne belofte te voldoen, maar het zal u niet onbekend zijn, zoo de H. Geest het harte niet opent, ik niet spreken, bidden, noch schrijven kan en nochtans ben ik verplicht mij in den weg van middelen te stellen, doch hoe diep ellendig dat dan het werk verricht wordt, zal u niet onbekend zijn, en nu moet ik mij zoo maar zuchtende in den weg stellen en de pen opnemen doch nu is het met mij nog vrij ellendiger gesteld wanneer de Heere mij eens opening belijft te geven, dan komt niet zelden dat verdoemelijk eigen ik, die geestelijke hoogmoed zijnen kop opsteken, even alsof ik zelf de man was, in mijn bidden, spreken en schrijven, enz., en alzoo ligt er een verborgen pronk in dat stinkend vuil harte, met 's Heeren goed, zoodat ge wel zien kunt, dat het bij mij van alle kanten ellendig gesteld is; en op een anderen tijd wordt mijn Adamsbeeld weder afgetrokken naar de verbodene vruchten, zoodat de afgoden mijne ziel weder innemen, en gaat dan die morgenster weder in mijne ziel op, zoodat ik met Asaph in den 73 Psalm getuigen mag: *Wien heb ik nevens U in den Hemel enz.* Dan zijn de Kanaänieten cijnsbaar en dan ga ik mij in dien toestand

wel eens voorstellen, alsof ik ze nu al vrij wat onder den voet heb liggen, en ik er al veel overwinning over bekomen had, niet beseffende dat die ontvangene genade elk oogenblik versterkt moet worden, en alzoo vermeng ik genade met eigen kracht, en van daar gebeurt het mij, dat ik op de minste beweging der vijanden oogenblikkelijk weder onder de voeten lig. En welk een voorrecht is het nu mijne lieve vriendin! zooals u aanmerkte in uwen brief, als hij op de daad weder gegrepen wordt, als een overspeler, waardoor hij als een arme verkwister van eens anders goed, als een trouwelooze afwijker van den Heere verzoening mag zoeken aan de voeten van den Heere Jezus, en dat dagelijks, want als de vijanden lang de overwinning behouden, dan ziet het er zeker van binnen alledroevigst uit, dan gaan ze van binnen hun garnizoen versterken, en dan wordt de arme ziel cijnsbaar aan den vijand, en die springt dan met de ziel dikwijls vreeselijk om. Strijd, aanvallen op hunnen staat, bestrijdingen van allerlei aard, ongeloof, en wat niet al meer in hun droevig lot, en dit is dan nog al hun droevigste staat niet, dewijl de Heere dan hun nog uit de diepte van hunne ellende en diepen val waarin zij gezonken waren, doet roepen en klagen aan Zijne genadetroon om hulp en redding; maar wanneer een christen, in een ongevoelige geestelijke teringziekte vervalt, dat is eerst eene betreurenswaardige staat. O mij dunkt, daar is niets waar ik meer voor schrik dan voor geestelijke ongevoeligheid, en dan geraakt de ziel in die geestelijke slaapziekte zoo verre weg, dat het zichtbaar en hoorbaar is dat zulk een mensch bevangen is met geestelijke teringziekte. Toen de Israëlieten zich begonnen te vermengen met de Midianieten, had het bittere gevolgen voor Israël en toen zij er mede in oorlog waren, zeide God tot Biléam *gij zult dat volk niet vloeken, want het is gezegend!* Nu is het wel eene zekere waarheid dat de Heere om wijze en heilige redenen, zulke en dergelijke wegen met Zijn volk houdt, en dat zij alzoo in den weg van ont-

dekking en ontblooting van zichzelf, en zij in de smeltkroes der ellende meer en meer gereinigd moeten worden van het vuile schuim der zonde en meer en meer vatbaar gemaakt worden voor den duren prijs waarvoor ze zijn gekocht en dat zij als de snoodste booswichten uit vrije ontferming zalig zullen worden, *dat is wel zoo*, maar helaas! dit is nu mijn droevig bestaan, dat ik met alles zoo verkeerd werk in mijne diepe blindheid, en dan handel ik zoo verkeerd, dat mijne oude natuur nog gedurig met die Kanaänieten in gesprek komt, alsof ze nog van mijne maagschap waren, en ik word er gedurig door bedrogen, en ik wil er mij dan tegen in strijd stellen, dan werk ik al veeltijds verkeerd, dewijl ik in eigen kracht begin, en dan krijg ik slag op slag, en somtijds zit de vijand als over mij henen zoodat ik als in het geheel in hunne macht scheen te wezen, zoodat ik er moedeloos en biddeloos bij neder zit te zuchten, en van daar acht ik het voor mij zulk een groot genadegeschenk, verwaardigd te mogen worden, dagelijks al die doodsvijanden, die mijne ziel verwoesten, en dien dierbaren Heere Jezus uit mijn harte houden, Hem aan te klagen met smeezingen en geweent, opdat Hij ze verdelge en uitroeie! Maar evenwel zooals ik daar even zeide, wat liggen er peillooze diepten van wijsheid en eeuwige zondaarsliefde in verborgen; hier zeg ik nu gelijk u terecht schrijft, word ik een rechte arme en Jezus mijn rijkdom, hier word ik dwaas en blind gemaakt en de Heere Jezus wordt mijn eenig alles. Dat is het nu, Hij moet wassen en ik minder worden. Wanneer ik eens iemand mag ontmoeten, die ik in deze stukken zoo in den grond mag verstaan, ja dan gevoelt mijne ziel geestelijke banden, hoe innig toch verstaan zij elkander, wat smelten die harten ineen, als de Heere, de derde dan in het midden is, wat gevoelen zij dan dat zij door den Geest geleerd zijn en geleid worden, wat geven zij elkander hartelijk hart en hand, in die zielsovereenstemmende betuiging, dat zij niets hebben, niets begeeren, niets willen van dien roem en eer waartoe zij hier voorbereid worden,

om als een vrijgekocht volk door dat dierbare bloed des onsterfelijken Lams Gods, de kroon van vrije genade voor Zijne voeten neder te werpen. O wat ligt toch de vrije genade diep in hunne zielen ingezonken, ik heb er geene woorden voor om er iets van te zeggen, alleen dit zooals u in uw brief uitdrukt, dat zij daar alles gaarne willen verliezen en over boord werpen, en daar komen zij in den koers, daar verliezen zij ook zich zelve en wat zij daar dan in dien lieven Jezus zien en ondervinden, in dat aanbidden, dat nederbukken in dien diepen ootmoed en heilige kinderlijke schaamte, en o dat erkennen, dat Hem alleen de eer, de roem, de lof en de dankzegging eeuwiglijk toekomt, waar de ziel zich dan verliest in den oceaan van vrijmachtige ontferming, wat wordt daar dan de ziel met geloofsvrijmoedigheid vervuld, bij vernieuwing haar Goël, haar man, haar Bruidegom, haar liefste de zijne noemende, zich aan Hem hartelijk en liefelijk verbindende en omhelzende onder een zalig genot van geestelijke gemeenschapsoefening, dat weten zij die nu of dan eens toegelaten mogen worden onder een zalig genot van geestelijke gemeenschapsoefening, tot die heilgeheimen van die geestelijke verborgenheden! — Lieve vriendin ik draag al weder een ongesteld lichaam om, maar ik zeide deze week: Heere! o Gij weet het dat ik mijne gezondheid gaarne zou willen missen voor zulk een zieleven, betuigende met David: *Want Uwe goedertierenheid Heere! is mij beter dan het leven, daarom zal ik U looven.* Wat mijne inwendige toestand betreft, die is tegenwoordig bij afwisseling zeer onderscheiden, zelfs op eenen dag, doch de Heere toont mij nog de getrouwe en onveranderlijke te zijn, en ik mag nog zeggen: Hij is mij dagelijks nog onmisbaar, de klacht die ik heb dat is over mij zelve, als de Heere eens opening belieft te geven, als wij bij elkander waren zou er nog al wat te spreken zijn. De duivel heeft mij menigmaal bang gemaakt, dat met den ouden dag mijn kaarsje wel uit zou gaan, en hij gaf mij zooveel redenen op, dat ik het toe

moest stemmen, ik had niets om mij te verontschuldigen, noch in mij zelve eenigen grond van hoop, doch ik mag nog stamelende zeggen, hetgeen gij lezen kunt Ps. 138 : 8, 71 : 17. Lieve vriendin! wij beleven donkere dagen, dagen van blindheid, verharding en vele valsche geesten van allerlei soort zijn er onder het menschdom verspreid, zeer zeldzaam treft men een mensch aan, waar men zijn hart volkomen aan kan openbaren, omdat er de ware zelfkennis en alzoo de innige zielsvereeniging gemist wordt. Hier komt nu nog als het allertreurigste van alles bij, dat er zulk eene verdeeldheid, twist en scheuring is onder de weinige oprechten in den lande, en zoodanige verwijdering dat zij van elkander vervreemd zijn, alsof er niet de minste geestelijke gemeenschap tusschen hen bestond! O droevige, o akelige dagen! Ik wil hier maar niet verder intreden, doch dit eene zal ik nog zeggen, dat dat ware volk, waar zij zich dan ook bevinden in ons vaderland, bange en benauwde dagen beleven, zoodat zij bij oogenblikken, als zij eenigzins in den allertreurigsten toestand van land, kerk en volk een inzicht hebben, zij een klaagtoon aan moeten heffen met den profeet Jeremia: *Och, dat mijn hoofd water ware en mijne oog een springader van tranen, ik zou dag en nacht beweenen, de breuk der dochter mijns volks.* Ik voor mij ben nooit anders van gedachten geweest, of de Heere zal dat volk door bange en benauwde wegen weder tot Hem en tot elkander als een eenig man te zamen vergaderen. 's Heeren volk heeft zich schuldig gemaakt, om de afgoderij in de kerk mede de hand te bieden en den Heere te verlaten, waarvan ik (dat wensch ik voor den Heere te belijden) de voornaamste ben, en hebben zij zich dan bezondigd aan vele trouweloosheden en afwijkingen, om voor de zaak Gods niet in de bres te staan, van daar geloof ik, zoo de Heere nog iets goeds over ons land en kerk besloten had in ons vaderland, mijn en veler oogen van dat volk in die heuchelike tijden niet deelen zullen maar onze dagen in rouwgewaad zullen eindigen!

Ik kon niet denken dat ik zooveel zou geschreven hebben, doch de Heere beliefdde zoo al een weinig een en andere zaak op te klaren. Het wordt nu tijd om hiermede te eindigen, het papier is vol. Mijn hartewensch is, dat de Heere dat geringe nog beliefdde te zegenen. Uw brief was nog tot blijdschap en tot troost, dat het dezelfde taal is, die wij voor vele jaren al besproken hebben, waardoor dan de band van vereeniging opnieuw weder verlevendigd worde. Nu moet ik afbreken, met dien hartelijken zielewensch, dat de Heere u trooste, leide en besture op de reis naar het vaderland der ruste. Dit wenscht van harte uw liefhebbende vriend:

D. VERHEIJ.

GIESSENDAM, 2 Juli 1857.

P.S. Ik heb de twee Israëlietische zusters bij mij gehad, wij mochten nog genoegelijk samen spreken, zij zijn wel te verstaan, mocht het de Heere believen met hen maar eens door te werken, ik had hen zoo gaarne 's nachts bij mij gehouden, maar zij moesten naar v. d. P. . . . dat hadden zij beloofd, groet hen hartelijk van mij alsmede A. . . . en andere vromen onbekend.

V.

Hartelijk zeer geliefde Vriendin!

Gij zult zeker weten, dat ik een brief van G. . . . gehad heb, en nu had ik beloofd haar ook eens een brief te schrijven, die ik nu bij de uwe heb ingesloten, en nu kan ik toch niet nalaten uit onze oude betrekking om voor u er nog een lettertje bij te doen. Ik was al eens gekomen maar ik ben gedurig nog ongesteld, zoodat ik het niet d'urf ondernemen.

Ik schreef onlangs een brief aan iemand, dat er gedurig aan mijn gebouw geklopt werd dat het voor mij wel hoog noodig was, om met David veel te bidden: *Heere leer mij mijne dagen tellen opdat ik een wijs harte bekomme.* De

mensch in de natuur is een vijand om aan zijnen dood te denken, hij stelt zich van hem af, het is hem eene lastige gedachte, en het zou mijne keuze zijn, en ik geloof de uwe ook, dat wij er maar dagelijks mede mochten werkzaam wezen; doch wat mij betreft, ik ben anders ook geen vriend van den dood, o neen! ik kan er bij tijden met afgrijzen aan denken, mijne natuur wil ook niet sterven, als voor mij de hemel zoo laag op de aarde komt, dat ik er zoo maar in kan stappen, dan is de dood weg, maar dat gebeurt zeer zeldzaam. Ik ben gelijk een kind, dat verlangt naar vader of moeder, uit kinderlijke liefde en betrekking op zijne ouders, maar nu moet dat kind over zee om bij zijne ouders te komen, nu verlangt en rijkhalst dat kind naar zijne ouders, maar denkt het nu aan de zee die het over moet varen, dan beeft het. Zoo is het nu met mij gesteld. Doch de oude vromen zeiden wel eens: de Heere geeft geen genade voor den tijd dat gij ze noodig hebt, en dan wanneer men ze noodig heeft in 't stervensuur, dan geef de Heer ook stervens-genade. Als het fundament onzer zaligheid maar goed ligt, dan zal ons schip in de zee van den dood niet stranden, als de dood ons voor oogen is dan zal het onze ziel niet werkeloos laten, dat heb ik u vroeger wel eens geschreven, dat ik een geruimen tijd, ja dag aan dag met den dood werkzaam was, maar ik mag u toch mededeelen, dat ik bij tijden zulk een krachtige begeerte mocht gevoelen naar mijne ontbinding, dat ik wel eens met Job getuigen moest: *mijne nieren verlangen zeer in mijnen schoot*, en de grond van mijn verlangen was, uit innerlijke liefdesbetrekking op die, voor mijne ziel zoo beminnelijken Zaligmaker, en dan ook zou ik ontdaan zijn van een lichaam der zonde, om dan met de gezaligden dat Lam Gods eeuwig te verheerlijken.

Maar lieve vriendin! het is er altijd zoo ruim niet gesteld, donkere wolken van bezwaar, aanvallen en strijd van allerlei aard ondervind ik ook niet zelden op den weg. Vroeger dacht ik, hoe kan Gods volk zoo klagen, daar zij

toch bekeerd zijn en weten, in Wien zij geloofd hebben. Mij dacht toen, ik zou mij den ganschen dag verheugen in mijn gelukkig lot, zoo ik dat geluk deelachtig was, dat zij bezitten, en nu hoor ik hen dikwijls nog zoo ernstig klagen; dat was mij eene vreemde zaak, maar ik verzeker u, ik heb het nu geheel anders geleerd! Neen, dat volk blijft een arm, ellendig en zuchtend volk, tot hunnen dood toe.

Er was eens een oud Godvruchtig Engelsch leeraar, die afscheid nam van zijne gemeente, en dit waren zijne laatste woorden; nu wensch ik de overige mijner dagen maar als een arm zondaar aan de voeten van den Heere Jezus te blijven treuren; G. . . . schreef mij ook, zij wenschte daar wel te blijven liggen. O! wat is het een zalig armzijn, zoo afhankelijk, zoo eenswillens, zoo verloochend aan zich zelve, zoo niets te kunnen, niets te willen, zoo ootmoedig en handelbaar als de ziel daar verkeerren mag, ja ik moet zeggen: dat is het leven van mijn leven: dan is het geestelijk leven in zijn element, voor zulk eene zielsgesteldheid kan hij gemakkelijk het goud der wereld op het stof leggen, in dat lage, diepe bukken, onder en eenswillend met den Heere, wordt het schepsel in het stof voor God vernederd, ja het schepsel niets en God Drieëenig het al! Dat zijn nu de klagers waar weinigen mede te doen willen hebben, want het is bij velen uit de praktijk geraakt, het is nu maar: gelooven, gelooven.

Wat, zeggen zij: Is dat een volk, zij doen niets dan klagen, dat is alles wat men van hen hoort. Maar vriendin! zou men hier ook niet toepasselijk kunnen maken hetgeen Salomo zegt: Spreuken 30 : 12. *Er is een die zich rijk maakt, maar hij heeft aan alles gebrek, en een die zich arm houdt, doch hij heeft veel goed.* Er is een geslacht, dat rein is in eigen oogen, en van zijnen drek niet is gewasschen, Spr. 30 : 12. De menschen mogen wijs worden in kunsten en wetenschappen en in goederen te fabricceeren voor een goedkoop prijs, doch de bekeering zal zijn waarde en prijs wel behouden, waar de Heere het op gezet heeft. Die

markt van vrije genade daalt noch rijst niet naar de dwaze verbeelding van een zoogenaamde verlichte eeuw, en de rede hiervan ligt hierin, omdat de blinde mensch geene geestelijke oogen heeft in zijnen diepen ellendestaat voor den heiligen en hoogen God, geene kennis heeft, wat die God is in Zijne hooge deugden en volmaaktheden, geene kennis heeft van zulk een oneindig gewicht, van zulk eene ontzaggelijke eeuwigheid, geene kennis heeft van de groote breuk die er ligt tusschen God en den zondaar, geen geestelijk gezicht heeft dat de Zone Gods Zijn hemeltrouwen moest verlaten, om den toorn Gods voor vloekelingen te dragen en aan dat Goddelijk recht te voldoen en alzoo den zondaar voor zulk een dueren prijs verlost moest worden; vandaar nu komt het dat de arme mensch door die diepe rampzalige blindheid die er op de ziele ligt, zoo lichtvaardig over de bekeering denkt en spreekt, zij weten noch verstaan wat het zeggen wil: *dient den Heere met vreeze en verheugt u met beving*. Ps. 2 : 11. Van daar lachen en railjeren velen, wanneer men hen over Goddelijke zaken hoort spreken. Wel ik vraag u, hoe kunnen toch de ouden zich hiermede vereenigen; het is een beschreienswaardig Christendom in onze dagen, zoo die oude vromen nu eens opzagen, die ik gekend heb toen ik nog zeer jong was, zij zouden zich tot water schreien over den beklagenswaardigen toestand van ons verbasterd Nederlandsch volk. Ik schreef ook aan G. . . . hoe zeldzaam is het, dat men eens een mensch ontmoet, daar men zijn hart aan kan openbaren, ons land is vol vrome menschen, zoodra de mensch maar even ontroerd of werkzaam is en daar wat uit spreekt, dan zegt men dat het een bekeerd mensch is, de oude vromen zeiden: wij hopen dat het eene zoekende ziel mag zijn, en dat de Heere door zal werken, maar dat is uit de mode; nu worden de bekommerde zielen voor bevestigde vromen begroet: men moet ze, zegt men, voor bekeerd houden, ze niet nederslaan, maar opbouwen. Lieve vriendin! indien ik er niet al te veel van bij ondervinding had,

dan had ik geen reden om er zoo veel onder te zuchten; doch wij zullen hier maar van ophouden, want als ik dat veld in moest treden, zou ik misschien wel vier vellen vol kunnen schrijven. De Heere Jezus zeide: die oude wijn drinkt begeert geen nieuwe, want hij zegt de oude is beter; houd u daar ook maar bij! Wij lezen 1 Joh. 5 : 10. *Die in den Zoon gelooft, heeft de getuigenis in zich zelven.*

Een eikenboom heeft jaren lang werk eer hij zijne dikte en grootte heeft, doch dan raakt hij met zijn dikke en stevige wortelen zoo diep en vast in de aarde, dat hij onbeweegelijk vast staat.

Zoo is het nu ook met Gods ware volk, dat wordt bij geen Jona's boom maar bij een eik vergeleken zij moesten soms ook jaren tobben, eer de ziel geworteld is in Christus, maar ook als zij vrucht draagt in Christus, dan ook ondervindt zij zoo krachtig, door innerlijke practicale ondervinding wat hun geleerd en geschonken is hetwelk de Heilige Geest inwendig zoo krachtig bevestigd, waardoor de ziel de waarheid van Gods getuigenis klaar in zich bevindt, aldus getuigt de Geest, dat de Geest de waarheid is. Nu behoeft gij u immers niet te verwonderen dat dat volk met alle nieuwe leeringen niet op heeft, ja zelfs een afkeer er van gevoelt, houd u dan maar dicht bij dat volk, de Heere geve u maar veel te bidden om ontdekking en afbreking van u zelven, losmaking van alle eigene steunsels waar de ziel nog heimelijk troost in zoekt. De Heilige Geest leert u klaar zien, dat er bij den Heere niets van uw eigen geld gangbaar is, de onmisbaarheid van een borg voor de schulden, dat moet uw eenige pleitgrond zijn, de Heere God neemt niets noch niemand aan dan op de voldoening van dien losprijs van Zijnen geliefden Zoon. Maar dit moet ik u nog zeggen: ontken des Heeren werk toch niet, maar val in diepen ootmoed aan Zijne voeten neder, zoo het u gegeven wordt, en erken het toch als een onschatbaar voorrecht, dat de Heilige Geest uwe blinde ziels-oogen geopend heeft, want voorzeker, dezulken worden er

in onze dagen ook al niet veel gevonden, het is meest zoo wat praten, maar arm van geest voor God te zijn, helaas! het getal is zoo klein, (is te vreezen) maar o de Heere hoop ik, geeft u maar geen rust. O lieve vriendin! de rivieren Gods zijn vol water; men behoeft zich niet schaars te behelpen, zeide er een leeraar, de Fontein is nooit ledig, hij blijft altijd vol en gedenkt, de Heere heeft zijn eigen tijd, en Hij zal wel eenmaal komen. Zou de Heere, die de zielsbegeerte zoo krachtig in u gewerkt heeft, dan ook zijne belofte niet vervullen: op dezen zal ik zien op den arme van geest. Het is het werk van den Heere Jezus, hoor eens waartoe Hij gezonden is, Jes. 61 : 3. *Om den treurige Zions te beschikken, dat hen gegeven worde sieraad voor asschevreugdeolie voor treurigheid het gewaad des lofs voor een benauwend geest.* Welnu, zou de lieve, zachtmoedige zaligmaker dan Zijne belofte niet vervullen. O de Heere geve u veel te pleiten aan Zijnen troon op Zijn eigen woord en belofte, en Hij dan Die staat te komen, zal gewisselijk komen op Zijn eigen tijd, maar Hij wil er om aangeloopen worden. De Heere geve u veel ernstig werk met de zaak, trage bidders en lauwe zoekers, daar is niet veel op te wachten, o roep veel om krachtige werkingen des Geestes; zonder de Heilige Geest ons in het bidden voorgaat, zullen wij niets verrichten, het is toch uw hartekeus om u nauw met dat zuchtende volk te vereenigen, en gij ziet zoo veel heil en zaligheid in 's Heeren dienst, dat gij toch om geen duizenden werelden dien weg zoudt willen verlaten. Gij kunt van ganscher harte zeggen *uw volk is mijn volk*, en wie weet hoe spoedig die treurige morgenstond verwisselen zal in een vroolijken dag en gij ook zeggen zult: *uw God is mijn God*, dat schenke u de Heere uit Zijne eeuwige volheidsliefde, om Jezus zijn lieven Zoons wille! Amen.

Dit wenscht van ganscher harte uw liefhebbende vriend:

D. VERHEIJ.

GIESSENDAM, 3 Juli 1857.

Groet hartelijk uw man en kinderen, zuster en broeder.

De Israëlietische zusters zijn bij mij geweest, ik was er zeer mede in mijn schik, wij hebben nog al over het een en ander mogen spreken. Zij zijn wel te verstaan, wij zijn genoegeijk bij elkander geweest! Schrijf mij nu ook eens — ik had u al eens verwacht, maar ik hoor uw lichaam is ook niet heel goed.

V.

Zeer geliefde Vriendin!

Ik heb uw brief in redelijken welstand ontvangen, toen ik te huis kwam was ik zoo koud van den oostewind dat ik wel twee weken ongesteld ben geweest, nu is het nog al redelijk. Ik heb al dikwijls voornemen gehad eens te schrijven, doch de Heere moet zoo tot alles licht en bekwaamheid schenken, en nu gevoelde ik mij eenigszins opgewekt u een letter te schrijven. Ik zie in uw brief, dat gij nog al in groot gemoedsbezwaar verkeert over uwen zielstoestand; veel zijn uwe twijfelingen en beroeringen, het is ook geen wonder, want het is voor eene eindelooze eeuwigheid, en ziel verloren al verloren! Maar laat ik u mijnen raad eens mededeelen. Wanneer gij dan eens opening hebt in het gebed voor den Heere, vraag u dan eens af onder het oog van den Hartekenner en Nierenproever. Vooreerst ken ik een tijd, dat ik mij door erf- en dadelijke schuld van mijne jeugd afgezien heb als een gansch walgelijk, onrein en doodschuldige zondares voor God; heb ik uit liefde voor Gods deugden mij duizendmalen veroordeeld als met mijn doodvonnis in mijn hand, als de eeuwige rampzaligheid schuldig te zijn; heb ik een welgevallen gekend in de straf mijner ongerechtigheid; ken ik een hartelijke droefheid over mijne zonde; als zonde wegens het onteeren van zulk een heilig, rechtvaardig, langmoedig, goedertieren en genadigen God; heeft dat mijne ziel in tranen doen wegsmelten

en ik mij van schaamte niet laag en diep genoeg bukken kon voor dat hooge wezen, uitroepende met Job: *heb ik gezondigd, wat zal ik U doen o menschenhoeder!* Ken ik een tijd, dat ik zag dat mijn bidden, mijn schreien, mijne tranen mij voor God niet rechtvaardigen konden, zoodat ik zag dat al mijn beste daden walgelijk en afschuwelijk zijn voor den Heiligen God; heb ik wegens al mijn uit- en inwendige daden een walg en afkeer van mij zelve, zoodat er uit mijn oude, dorre boom in eeuwigheid geene vrucht meer kan voortkomen! Heb ik een tijd gekend, dat de Heere Jezus zich aan mijne ziel heeft ontdekt als het eenige middel der verlossing, en dat er buiten dien Christus in eeuwigheid geene zaligheid meer te bekomen is; zag ik zooveel gepastheid, noodzakelijkheid, onmisbaarheid en algenoegzaamheid in dien dierbaren Persoon, dat er mijne ziele zoo op verliefd werd, dat ik hem dierbaarder schatte dan duizende werelden, en dat ik alles, ja alles, al was het ook mijn leven gaarne wilde afleggen en alles prijs geven om die parel van groote waarde te bekomen. Word ik nu dagelijks meer en meer ontdekt aan mijn gruwelijk, goddeloos hart en bestaan, zoodat ik van al mijn doen ja beste verrichtingen walge en dezelve voor den Heere moet verfoeien en veroordeelen. Zie ik al langer zoo meer dat dekkleed van Christus gerechtigheid mij onmisbaar noodig is om voor God in het gericht te kunnen bestaan, en zie ik om Christus te omhelzen als mijn Borg en Zaligheid, het voor mij zoo onmogelijk te zijn als met mijne hand aan de starren te reiken, zoodat als Christus door Zijnen H. Geest mij de hand des geloofs niet schenkt, het mij onmogelijk is Hem aan te nemen en ik niet gelooven kan dat ik met een Drieëenigen God verzoend en bevredigd ben.

Geliefde vriendin! Ik geloof voor mij op grond van 's Heeren Woord, daar dit werk alzoo bij bevinding gekend wordt dat dit zalig maken is. Doch dit moet ik er nu nog bijvoegen, dat al die werkzaamheden geen middelaars zijn, en u of mij geen recht geven op het eeuwige leven, maar alleen

bewijzen dat de Heere door Zijnen H. Geest werkzaam is om de ziele toe te brengen. Van daar dan ook dat die Boas niet rusten zal, met zulk eene ziele rusteloos werkzaam te houden, tot dat de Heere Jezus met de ziele het geestelijk huwelijk voltrokken heeft. Om het u eens met een voorbeeld op te helderen, toen uw man met u verkeerde, dit was immers het huwelijk zelf niet! neen, maar het middel waardoor het een huwelijk werd, het middel van uw verkeer baande een weg tot het huwelijk. Evenzoo ook hier! Niemand zal zonder worstelen, kermen en zondebetreuren in den hemel komen. En dit bidden, worstelen, zondebetreuren enz. zal hem toch niet in den hemel brengen. De grond is Rom, 5 : 1, lees dat eens, en dit is dat geestelijk huwelijk: *Christus in u, de hope der heerlijkheid* zegt de Apostel Paulus. De Heere geve u geestelijk licht in de zake en staat daar ernstig naar, dat de Heere Jezus zich zelf met duidelijk geloofslicht openbare, opdat al die steunsels en bankjes waar de ziel nog aan vast zit en op rust, ontvalle, ik veronderstel dat vele zielen al te veel hun Christus van de werkzaamheden maken, en daarom jaar en dag zoo kwijnende heengaan, zoodat zij niet verder komen, tenzij dat de Heere hun in de uiterste engten brengt, hen alles ontvalt en zij dan te zien krijgen dat hunne werkzaamheden al te zwakke steunsels waren om er de eeuwigheid gerust op in te gaan. De werkzaamheden zijn werkingen van den Heiligen Geest, en wij uit blindheid maken er voor ons een grond van om zalig te worden en deswege zijn dezelve een walg in 's Heeren heilige oogen. Dé Heere had de koperen slang in de woestijn opgericht opdat ieder die gebeten was door de vurige slang, op die slang zag en genezen werd. De kracht van die genezing lag immers niet in de koperen slang; wel neen, het was het middel. Christus was hun Heelmeester, en uit blindheid pleegde het volk van Israël afgoderij, met die koperen slang, waarom de Koning Hiskia hem liet vermalen tot stof. Zoo blind zijn wij nu, o wat is de arme mensch blind in den weg van zalig worden, een

ieder maakt er zich zoo al wat af, deze gelooft dit een ander al weder wat anders, maar dit geloof daar de fijnste bereedeneerde verstanden, niet de minste rechte bevassing kunnen maken, neen dat geheim heeft de Heere alleen Zijne arme kinderen geopenbaard! En nu moet ik nog van mij zelven zeggen, o wat ben ik nog een blinde en dwaze in mijzelven, en wat ben ik doervlochten van het eigen zelf, ik zit aan alles vast buiten den Heere, het verbroken werkverbond is als een zuurdeeg door mijn geheele ziel en lichaam doortrokken. O, wat zijn het oogenblikken, als ik genade als genade zie en recht kenne, wat ben ik weinig gereformeerd, en o die zonde van gruwelijke verhoovaardiging op ontvangene genade, ik heb het niet ontvangen of het is bezodeld of onrein. En dan mijn blind, dwaas, zwerfziek en afhoererend harte van den Heere, en had ik het daar maar telkens bang onder als mijn ziele vijanden, om er mede te vluchten naar dien sterken Held, Die alleen mij helpen kan moet uit die strikken, waarin en onder ik gevangen lig; maar helaas! dikwijls lig ik nog rustig en zorgeloos op 's vijands bodem, en zoo ben ik onder die macht als besloten, krachteloos en lusteloos om iets te kunnen ondernemen tegen deze groote menigte. Ik druk in mij zelven wel eens uit, is er wel zoo een ellendige als ik mij zelve zie, en mij dunkt er zit nog zooveel verborgen in dien put der ellende dat ik er het minste nog maar van zie. O Heere! riep ik met David uit: *Wie kan de afdwalingen verstaan*. Ik zeg wel eens tot mij zelven, hoe kom ik nog behouden, en wat zal het een wonder zijn als ik binnen mag komen. Verwonder u niet mijne vriendin dat ik schrijf over mij zelve, eens Christens harte is nadat het gebod gekomen is, geopend, waardoor zij in zich zelven niets zien dan een poel van gruwelen te veel om op te noemen. Het kan immers niet anders, zoo zij geen inzien hebben in hun Borg en Middelaar, dat hunne consciëntie hen krachtig beschuldigt, de wet hen veroordeelt, en dan geen opening in hunne ziele. Daar staan zij dan in hun vuil en onrein gewaad voor den

Heere. Meent gij dat dat volk niet eens kirre en piepe, zoo dat hun harte zucht op zucht ontboezemt en met Hiskia uitroept: *Heere, ik worde onderdrukt, wees Gij mijne Borge!* Elk een zal weten en hier in den tijd ondervinden dat de poort eng en de weg nau wis, die ten leven leidt. Zoudt gij nu niet gelooven dat dat volk die zich zoo zien en kennen als ik u daareven mededeelde, geleerd hebben, dat zij met al hun koopgeld voor God niet rechtvaardig kunnen zijn, want zij zien zich toch van alle zijden in een jammerlijken staat, waardoor nu de Heere Jezus hun Redder, hun Verlosser, hun Zaligmaker, ja hun alles in allen moet zijn, daar er van hunne zijde geene mogelijkheid is om gered te worden, en zij begeeren ook geene andere hulp zeggende met de apostelen: *Heere! tot wien zullen wij henegaan. Gij hebt de woorden des eeuwigen levens.* En nu is dat volk nog even machteloos als gij, om zich te kunnen helpen. Neen! zij moeten bij de deur der genade biddende blijven wachten, gelijk gij, tot dat de Heere voor hen de genadedeur belieft te openen, en dat is telkens bij iedere vernieuwde geloofsdaad, en nu hebt gij in Gods Woord eene wolk van getuigen, die het ondervonden hebben wat een strijd met de zonde en de geestelijke vijanden zij hier in dit Mesech te strijden hadden om in te gaan door de enge poorte. Van uwen kant, ja dan is de zaak onmogelijk, maar dat is bij mij ook zoo, en hetzelfde met al dat ellendige volk, maar is dat voorzeker niet wat grootsch en heerlijks, er is immers hulpe besteld bij eenen Held, die verlossen kan en die het werk der zaligheid op zich nam en volbracht heeft, en dat zal Hij nu ook zekerlijk op Zijn eigen tijd, door Zijnen H. Geest aan al zijne uitverkorenen bevestigen, en nu hebt gij nog in Gods Woord eene wolke van getuigen, welk eene strijd en worsteling hebben ook de bijbelheiligen in dit Mesech ondervonden om in te gaan door die enge poorte in den hemel. Ja van uwen kant is het onmogelijk, zooals ik daar straks al gemeld heb maar nochtans zal er niet een achter blijven van dat volk die de Vader aan

Zijnen Zoon gegeven heeft. O mijne lieve vriendin! ziet van al uwe werkzaamheden en bevinding af, namelijk om er een grond van rust in te vinden. Drukte het de Heere eens met kracht op uwe ziel, dat de Heere Jezus uw Borg moet worden, die alleen en volkomen de zonde van al Zijne uitverkorenen op zich genomen en voor hen aan Gods gerechtigheid voldaan heeft. Die is de eenige grond, het eenig fundament van onze zaligheid; o staat er biddend naar, ik wensch hartelijk dat gij dat eens met duidelijk licht zien moogt dat Christus voor u onmisbaar en noodzakelijk werd, dat gij moest uitroepen: Geef mij Jezus, of ik sterf! Buiten Jezus is geen leven maar een eeuwig zielsverderf.

Maar, zegt gij, hoe kom ik er toe. Ja vriendin! dat heb ik ook wel duizend maal gezegd tegen mijzelf. Wij kunnen elkander niet helpen, alleen naar het licht dat de Heere geeft, een woord van raad elkander toespreken, en dan zou ik u moeten zeggen, en och drukte het de Heere door Zijnen H. Geest op uwe ziele, staat er dan biddende naar om achter de breuk gebracht te worden, waar gij nog aan ontdekt moet worden, of, waar gij nog aan vast zit en losgemaakt moet worden. Zoo zegt het versje: Gij moet eerst zijn ontbloot, en aan u zelven dood, eer Hij in u kan leven. Het is geene gemakkelijke zaak om als een gansch ontbloot zondaar daar voor God te liggen, als een verlorene met een gesloten mond onder een vonnis van veroordeeling, daar hebben de werkzaamheden niets te betekenen. Nog al eens zegt gij: o hoe kom ik er toch toe. Wel dat is des Heeren werk, blijf maar biddende liggen als een arme bedelares aan den genadetroon, wachtende tot u de genadedeur geopend wordt, al was het tot uwen dood toe, en dit is immer uw hartekeus voor den Heere dan zult gij als de Heere het u belijft te schenken duidelijk zien en gelooven, dat gij het geloof niet genomen, maar dat het u uit genade gegeven is, in de zaak van Christus in te zien en in Hem te gelooven.

De Heere is mijn hartelijke wensch zegene deze geringe letteren aan uwe ziele, dit is de oprechte wensch van uw liefhebbenden vriend:

D. VERHEIJ.

GIESSENDAM,
14 Dec. 1857.

P.S. Nu nog iets van M.... K.... Zij is ontslapen, en dat zoo onverwacht. Eenigen tijd was zij ongesteld en verkeerde in een uitzierende begeerte om ontbonden te worden en met Christus te zijn. Zoo verkeerde zij al eenigen tijd in een stil geloofsvertrouwen, en dat dit de weg zijn zou van hare ontbinding. Ik was er des Maandagsavonds, en wij hebben nog eenen geruimen tijd zitten spreken over onze werkzaamheden, zij verkeerde in een stil onderworpen bestaan, zooals de Heere deed, was zij in dien weg vereenigd, hetzij zij nog hier moest blijven, of dat zij ontbonden werd. Daarop gaat zij met haar man naar bed, tusschen negen en tien ure des Donderdags 's avonds, zoo rijst zij overeind in het bed, ongeveer om half elf. Haar man vraagt of zij wilde opstaan, „ja”, zeide zij, „ik heb het zoo bang onder mijn hart”, en toen hij het licht had aangestoken en bij haar kwam, was zij overleden; zoodat zij in een oogenblik met een Elia's wagen is weggenomen. *Zalig zijn de dooden, die in den Heere sterven, van nu aan.*

De hartelijke groetenis aan uw man en kinderen, uwe zuster en broeder en zijne vrouw, aan G.... aan die andere vrouw, de Israëlietische zuster en verdere vrienden.

De hartelijke groeten van mijne dienstmeid C....

VII.

Zeer geliefde Vriendin!

Indien ik nu nog 14 dagen mag leven, dan heb ik de 70 jaren bereikt, op een stapje na den hoogsten top der jaren, bij de overdenking wat al strijd van buiten en van

binnen ik sedert mijn 14de jaar, toen de Heere mijne blinde oogen opende, doorgeworsteld ben, moet ik met verwondering op mij zelve nederzien en met den apostel Paulus zeggen: *door de genade Gods ben ik dat ik ben*, want zag ik in die jonge jaren op mij zelve, het scheen mij onmogelijk om bekeerd te worden; zag ik op de toekomst en welk een reeks van jaren ik nog al leven kon in eene jeugdige, verleidende ijdelheid, onder een legioen van vijanden, die van alle kanten mij aanvielen om mijne ziele voor eeuwig ten verderve te slepen, en hoe mijne booze en vijandige natuur er dikwijls al mede vervoerd werd, dat ik mij dikwijls van alle kanten bezet zag en mij als opgesloten zag liggen onder de macht der zonde en des vleesches, en geen uitzicht om er ooit van verlost te zullen worden, zoodat mijne ziele menigmaal met angst en benauwdheid vervuld werd, niet wetende waar ik mij henen zoude wenden, maar hoe dat de Heere mij in al die tobrende jaren onder dat alles besloten hield onder Zijne krachtige hand, zoodat ik van den Heere niet los konde komen, maar mij telkens door Zijne almachtige kracht plat deed vallen aan Zijne voeten, en met smeekingen en geweent tot Hem voerde, en mij door al dien strijd bewaard, ondersteund, geleerd en geleid heeft tot op dezen dag, en nu mag ik nog ondervinden, wat mij eens voorkwam bij zekere gelegenheid. *Ik heb voor u gebeden, dat uw geloof niet zal ophouden*. Zoo was ik op zekeren tijd onder overmacht van geestelijke vijanden, zoodat de zonde als heerschappij scheen te voeren over mijne ziele, en geraakte ik voor den Heere aan het worstelen, als onderdrukt door mijne zielsvijanden, zoo kwam mij die waarheid met kracht op mijne ziele: *de zonde zal over u niet neerschen, want gij zijt niet onder de wet, maar onder de genade*. En al mijne vijanden zag ik overwonnen, en dat mag ik nu in kracht ondervinden tot op dezen dag. O! onbegrijpelijk wonder, dat ik nog ben die ik ben, zoodat ik bij het overdenken van mijne wegen, bij ondervinding nog

zeggen mag: Die trouwe houdt tot in eeuwigheid. En gij Heere, laat niet varen de werken Uwer handen. Nu mag ik nog met mijn 70ste jaar getuigen: Zou deze keus mij ooit berouwen? Neen, neen, ik wil op dezen Rotssteen bouwen, het eeuwig verbond blijft al de grond van mijn vertrouwen, dat eer ik was, onwrikbaar stond. Ik moet menigmaal bekennen, dat mijn hoopje geschud wordt, daar ik nu niet in zal treden, maar dit is ook waar, en dit is Bijbeltaal: *dat de bevinding hope werkt, en de hope beschaamt niet, omdat de liefde Gods in het hart is uitgestort, door den Heiligen Geest*, die ons is gegeven. Die geest heeft dat volk tot een zeker onderpand, die woont in hunne zielen als in Zijnen tempel, en die geest zal bij en in hen blijven tot in eeuwigheid, en nu mag ik bij tijden nog wel eens gevoelen dat de Heere Jezus in mijne ziel leeft en dat mijn eenigst zielsvermaak is gemeenschap te mogen oefenen met een drieëinig God. O! wat is dat volk toch gelukkig, daar verdwijnt de geheele wereld als stof, die den smaak van de hemelsche honing geproefd heeft, diens zieleoogen zijn geopend en al het aardsche is maar zwijnendraf! O! mocht uw man dit ook eens leeren zien in zijne gevorderde jaren, het gaat met hem ook naar de eeuwigheid, het jaar is al weer spoedig ten einde; het is in de eeuwigheid verzwolgen, het ligt ook al weer voor zijne rekening. Ach, werd hij ook eens een arme smeeke-ling aan den troon der genade, binnen korten tijd wordt hij ook geroepen voor dien geduchten Rechter van hemel en aarde, en hier is de voorbereidingstijd, na dezen tijd zal er geen tijd meer zijn, dan is het lot beslist, dan gaat de deur op het eeuwige nachtslot. O! dat gijlieden met uw huisgezin, die Jozua's keuze leerdet doen: *ik en mijn huis, wij zullen den Heere dienen*: het is nu nog de dag der genade, de vredebazuin wordt nog geblazen. O! dat het den Heere moge behagen, dat gijlieden tezamen ouden en jongen, uwe oude en vervuilde zonden leerdet betreuren voor God en verzoening zoeken in het dierbaar

offerbloed van den Zone Gods, en door dien Borg en Mid-
delaar, vrede met een drieëinig God deelachtig mocht
worden, dit zij of worde uw zalig deel en lot voor eene
eindelooze eeuwigheid, met uw man, kinderen en verdere
betrekkingen, is de hartelijke zegenwensch met het ein-
digen van dit jaar van uwen liefhebbenden vriend:

D. VERHEIJ.

GIESSENDAM,

23 Dec. 1867.

Aan eene Vriendin te O.... A....

VIII.

Zeergeliefde Vriendin!

Ik ben door 's Heeren goedheid redelijk gezond, wens-
schende dat u deze met uw man, zoon en kinderen in
welstand moogt ontvangen! Wat mijn inwendigen toestand
betreft, die is zeer onderscheiden met afwisseling van licht
en donker, somtijds mag ik uit den strijd mijn hoofd wel
eens opheffen, doch ik raak er al spoedig weder onder, en
kon ik nu maar gedurig gebruik maken van die geestelijke
wapenen om te strijden, maar helaas! mij ontbreekt
veelal geloofskracht en dapperheid, en eer ik om de wa-
penen denk ben ik al een gevangen man, en daar lig ik
dan als een gebondene machteloos ter neder, als de groote
Jozua niet in de voorspitse voor mij henengaat, dan moet
ik den strijd opgeven, en omdat er zoo dikwijls Achans in
het leger van mijn hart zijn, onttrekt zich de Koning van
mij in den strijd. Ja dan betoont hij mij een worstelaar, en
waarlijk dan kan immers de strijd niet gunstig zijn! Als de
Koning over mij dacht zooals ik zelf over mij oordeel, dan
had hij mij al lang als een trouweloos soldaat mijn pas
moeten geven en uit Zijnen dienst weggagen, en hoewel
dit nu rechtvaardig was, nochtans handelt Koning Jezus
alzo niet met Zijn krijgsvolk. Neen: het is waar, Hij be-

zoekt de zonde en trouweloosheden Zijner kinderen, maar Zijne goedertierenheid en trouw is onveranderlijk! Maar vraagt gij mij, moest dat volk niet meer het livrei van hunnen Koning vertoonen en als helden Zijner Majesteitspaarden in het slijk der aarde vertreden? Gewisselijk ja, moesten zij niet meer pal staan en uitkomen voor hunnen Koning en de deugden verkondigen van Hem die hun geroepen heeft uit de duisternis tot Zijn wonderbaar licht. Zoo luidt de vermaning: *Strijdt den goeden strijd des geloofs*, enz. en behoort dat volk de voetstappen van hunnen Koning niet na te volgen, om alzoo te wandelen gelijk Hij gewandeld heeft, zooals de geliefde Apostel Johannes zijne kinderen daartoe vermaant, en gelijk de Apostel Paulus alsmede dat volk opwekt, als hij zegt: *Gelijk gij den Heere Christus hebt aangenomen, wandelt alzoo in Hem*, en hun Koning zelf, Hij roept Zijne kinderen toe: *Zijt heilig, want Ik ben heilig, wees dan gijlieden volmaakt, gelijk Mijn Hemelsche Vader volmaakt is, en hierin is Mijn Vader verheerlijkt, dat gij veel vrucht draagt*, enz. Ja, de geheele Bijbel is er vol van, en dit is nu ook des christens roeping en dure verplichting! Zoo word ik beschaamd en jaloesch op het leven van G. P. . . . dat is nu het echte christenleven, in dit haar boekje zelf beschreven, omdat het eerste van haar zoo bijzonder naar mijn genoegen was, heb ik dit ook gekocht en dat zend ik u nu om te lezen, en als wij het mogen beleven, breng het mij dan aanstaanden zomer zelve maar weder terug, het is waardig om te lezen, en het is voor ieder christen navolgenswaardig. Vriendin! ik gevoelde dat ik ook in zulk een leven wat een zin had, als die christin! wat heeft de Heere die christin met veel geestelijk licht bestraald, waar zij bijna dagelijks in mocht verkeereren, hetwelk weinige vromen mag gebeuren, ik zou niet weten, waar men in deze goddelooze dagen, zulk een teeder nauwgezet leven en verborgen zielsomgangen met den Heere Jezus en een drieëinig God en Vader vinden zou in een christen, dat wij hier lezen

van deze christin! Laat het G. . . . ook eens lezen en die andere vrienden! Ik hoop dat zij er ook verliefd op mogen worden, de zaken die zij meldt zijn mij niet onbekend, maar om er bij den dag in te leven. Helaas, helaas! mocht schaamte mijn aangezicht bedekken, ik wenschte wel een G. P. . . . te ontmoeten, zoo ik ze vinden kon.

Schrijf mij nu eens, hoe of het u gaat met uw inwendig leven, wordt gij al meer ellendiger, schuldiger, melaatscher, onreiner, walgelijker en verdoemelijker voor God? Ziet gij al meer en meer uw blindheid, onwil, onmacht en ongeloof? Kunt gij u met bidden en tranen niet meer behelpen? Raakt daar uw troost van tijd tot tijd ook uit weg; doch gij moet nu goed lezen. Ik bedoel niet de verkwikking die er in de zielswerkzaamheden liggen, o neen, maar ik bedoel of gij uw grond van hoop meer uit uw gestalte en werkzaamheden kwijt raakt, ziet gij, dat bij u dat alles als grond, de ware rust uwer ziel niet in te vinden is? Krijgt gij zoo meer en meer geestelijke oogen in het onmisbare van dat rantsoen van Christus' gerechtigheid, als ziende dat gij en ik en alle menschen dat missen, wij dan eeuwig moeten omkomen. Leert gij iets van de zielsgesteldheid kennen van die bloedvloeiende vrouw, die haar geheelen leeftijd aan den medicijnmeester opgeofferd had, en toen zij alles kwijt was, was haar kwaal, in plaats van beter geworden te zijn, nog verergerd. Verstaat gij dat niet, is het met u ook niet zoo? Ja zult gij zeggen, dat is mij niet onbekend: dan verzeker ik u zult gij gelijk die vrouw ook wel om den Heere Jezus roepen, dat die zich als uw Borg aan uwe ziele eens beliefde te openbaren, dan zal Hij u ook van meerder waarde zijn als een berg van goud te bezitten, want toch met Zijne komst tot uwe ziele, is uw heil volmaakt en uwe zielsbegeerte vervuld! O! lieve vriendin! ik hoop dat uwe zielsoogen er meer en meer voor geopend mogen worden, dat het Jezus en Jezus alleen is, die uwe zielskwalen genezen kan en moet. Maar dit moet ik nog al herhalen, ik wil uwe werkzaamheden niet weg

hebben; neen, wat zijn die zielsverkwikkend, en erken het voor den Heere, dat Hij u werkzaam belieft te maken, dat Hij u arme zondares, heeft believen te verwaardigen met die genade, om tot Hem de toevlucht te mogen nemen. O, wat is dat groot om voor God in het stof te mogen bukken voor Zijnen genadetroon, maar onthoud dat toch vooral, maak er uw Christus niet van. De Heere stopt veeltijds die fonteintjes van werkzaamheden toe, om de ziel door dien weg naar den vollen oceaan Christus te doen vluchten! Let eens, indien gij den koning zelve spreken moet ter uwer redding, zoo kan dan immers het gevolg van den koning en den hofbediende u niet helpen, ofschoon gij die alle dagen u voorbij zaagt rijden! Het ontbreekt maar aan geloofslicht, in een klaar inzicht in den verordenden heilweg! en geloof mij ik kan even zoo min gebruik maken van het geloof dan gij, en niemand van Gods kinderen, (want redeneeren over het geloof kan ik wel, maar dat is het geloof niet, indien ik van dat geloof gebruik kon maken, dat ik menigmaal heb mogen oefenen.) Maar neen, datzelfde geloof dat gij moet hebben, moet ook mij gedurig geschonken worden, ik kan mij met mijn oud geloof niet behelpen; en wat is dat goed! Ei lieve! waar zou het met mij heen, nu moet ik ook gelijk gij als een arme bedelaar aan de genadedeur blijven liggen, dat volk heeft niets voor uit, zij moeten kruipers blijven en smeekers om genade. De Heere zal wel zorgen dat Hij bij Zijn volk Zijne eer en waarde behoudt; die elders inklimmen zijn dieven en moordenaars, en berooven 's Heeren eer, en al slaat de Heere bij ons alles aan stukken, daar is niets aan gelegen, als de Heere Zijn eer maar krijgt! Maar mijne natuur wil er niet aan dan zou ik wel roepen: zacht, zacht wat! doch Hij moet wassen en wij minder worden en dat geschiedt alleen door een weg van ontblooting dat er een alarm geschrei in de ziele komt, het moet Jezus, Jezus zijn! of ik kom om. En waarlijk, wat is het

zalig om te komen en als een doode in de armen van Jezus te vallen. Wat dunkt u, zou zulk een geen liefde tot Jezus hebben die sterker is dan de dood, harder als het graf en wiens vurige kolen vele wateren niet kunnen uitblusschen. O hadden wij er veel van, ik wenschte het u van harte toe, om dronken te worden van Zijne geestelijke wijnen, en te doolen in Zijne liefde. Denk nu niet dat deze wateren bij mij thans over den oever vloeien, neen, maar ik wenschte dat wij eens hartelijk door Hem onthaald werden. Mij dunkt het geestelijk leven zou weder op nieuw herleven, en die geestelijke nardus zou zijne liefelijke reuk verspreiden, tot blijdschap van al de huisgenooten. Ach wat leeren wij dorren, daar het huis vol van is, van brood, wijn en melk, o mocht gij en ik en al het volk meer reikhalzend en biddend uitzien en het verborgen meer bezoeken.

O mij dunkt, wij zouden meer krijgen, doch nu zeg ik wel eens: Heere! het is wel goed dat Gij mij maar met een weinigje bedeeft, want ik ben even als de kinderen, als zij veel van hunne ouders krijgen, dan verkwisten zij ook veel, dus zij moeten maar sober bedeed worden. Lieve vriendin! gij noch ik weten onzen eigenen weg te richten, en moesten wij die groote zaak onzer bekeering uitwerken, men kon er maar vrij van afzien; maar dat is nu ook uw voorrecht, de dwaze zal op dien weg niet dwalen, en die groote Ontfermer, de Heere Jezus, heeft beloofd dat Hij Zijne schapen weiden en leiden zal als die goede en getrouwe Herder, en zal ze zelfs leiden tot die Fontein van dat levendige water. Houd uw oog maar op Hem geslagen, maak maar veel werk om in het verborgen Hem te zoeken en gestadig aan te loopen, o, Hij is zulk een Ontfermer. Het smârt mij somtijds van harte, dat ik Hem niet hartelijker, bestendiger en vuriger bemin en lief heb, dit moet ik u zeggen: hoeveel ik ook van Hem krijg, ik kan nooit mijn bekomst krijgen, altijd verlang ik nog naar meer. Het is een onverzadelijke maaltijd, met en bij den Heere Jezus gast te zijn. O, Hij is zulk een liefderijk Gastheer. Hij gaat

zoo familiaar met Zijne gasten om, en de maaltijd, die Hij voorstelt om te eten, versterkt zoodanig dat de kreupelen springen als een hert, en van Zijn specerij-wijn worden de stamelende tongen los, en juicht Zijn volk van goeder harte. Houd dan maar moed mijne vriendin! blijf maar aan Zijne voeten liggen, Hij zal eenmaal op Zijn tijd het jok ook wel van uw kinnebak aflichten en u voeder toereiken. Haar Ontfermer zal ze leiden tot de Fontein van dat levende water, en God zal alle tranen van de oogen afwisschen! Dat schenke de Heere mij, u en uw man en kinderen uit eeuwige vrije ontferming, is de hartelijke wensch van uw liefhebbenden vriend:

D. VERHEIJ.

GIESENDAM, 2 Dec. 1858.

P.S. Groet hartelijk uw man, zoon en G. . . . en al de andere vrienden, en ook uw broeder, zuster en vrouw. Gegroet van K. . . . Schrijf mij nu ook eens en breng nu zelf mijne boeken bij mij thuis!

IX.

Zeer geliefde Vriendin!

Is er ooit voor ons een tijd geweest om te zien naar gegronde bewijzen van ons aandeel aan een Drieëenigen God dan is het de onze. De menschen worden als bij hoopen afgesneden en naar het graf gevoerd. In S. . . staan er somtijds twaalf à dertien boven aarde, en dat gaat zoo al voort. Hier op Giessendam gaat er geene week voorbij of ik word bij deze of gene op begrafenis verzocht. Van onze gemeente of bekenden zijn er binnen weinige weken meer dan tien overleden. Het getal dooden durf ik niet te noemen. Gepasseerden Zondagmiddag kreeg ik bericht van Werkendam, dat mijns broers vrouw Zaterdagavond elf uur nog in haar winkel stond: en daarop met haar meid gezond aan tafel gegeten, en voorts naar bed ging, en des nachts krijgt hij de cholera, roept haar meid op, die daarop burens en vrienden

den roept en de dokter, waarop de meid ook aangetast werd en Zondagmorgen half twaalf uur waren zij beiden overleden en Maandag om zes uur al begraven. En zoo trekt de dood door ons gansche Vaderland met het slagzwaard en wat hem voorkomt velt hij neder.

O wat zijn zij gelukkig, die voorbereid zijn voor die eindelooze eeuwigheid! O vriendin! ik hoop dat de Heere ons maar gestadig aan Zijnen troon biddende gebonden houdt, opdat als de Heere komt, wij wakende mogen bevonden worden. O, wie ziet van alles wat er in ons land gebeurt nog het einde. De groote weelde en overdaad in ons vaderland, waaruit als in Sodom alle gruwelen, onbekende Godtergende gruwelen, geboren worden die opgekomen zijn tot in de ooren des Heeren Sebaöth, zullen Nederlands droevige ellende onvermijdelijk tengevolge hebben. Men lacht, men spot met God, met Bijbel, hel en hemel, en te midden van Gods slaande hand spot men nog met de oordeelen. Wel zegt de Heere: zoude mijne ziel zich niet wreken aan zulk een volk als dit.

Onlangs las ik in de courant, dat op Zondagmorgen onder de Godsdienstoefening in de Hervormde kerk te H.... de kroonen in de kerk begonnen te bewegen waarop velen uit de kerk vluchten. Ook is er schudding vernomen te N.... op de V.... en hedenmorgen las ik weder dat er in een zeker land, dat ook door Nederlanders bevaren wordt, aard- en zeebevingen hebben plaats gehad. Het zeggen van den Heere Jezus wordt alreeds vervuld: *Wanneer gij hooren zult van aardbevingen op verscheidene plaatsen.* Doch het zijn alle nog maar beginselen der smarte. Gods volk heeft er al jaren voor gevreesd en sommigen van Zijn volk en knechten heeft er de Heere al jaren iets van doen zien wat Nederland te duchten stond, zoo men voortging des Heeren heilige wet te versmaden, de Heere is traag tot toorn, wat is ons Nederlandsch volk jaren lang gewaarschuwd en Gods oordeelen aangekondigd, maar niemand was er die hoorde en opmerkte, noch

de koning, noch de onderdanen, en dit gaat zoo voort tot heden toe. Al jaren lang heeft de Heere geslagen in landen, vruchten, onder het vee en onder de menschen, maar nimmer heeft de Heere zoo doorgetrokken in ons vaderland dan nu. Het eene wee is niet weg of het andere komt en ik vrees, lieve vriendin, dat het nog maar een begin is. Ik durf mijn hart niet openbaren wat ik nog vrees, want zolang als ons land bestaan heeft en door een christen overheid geregeerd is, geloof ik niet, dat het ooit zoo godslasterlijk goddeloos is geweest dan in onze dagen, gruwelen waar de blinde Heidenen van gruwen zouden, worden er in Nederland uitgevoerd, daar mijn hart van beeft, en ik u niet schrijven zal.

Men ziet ook zoo duidelijk dat de Heere Nederlands volk aan de verharding huns harten overgeeft, en een kennelijk bewijs dat de Heere zal doortrekken. Het droevigst oordeel over een mensch of volk is verharding des harten, zegt vader van der G. . . . daar wij Zondagmorgen een preek van lazen uit Matth. 13 : 15, en men ziet het hier ook te Giessendam onder de menigvuldige sterfgevallen, de schromelijkste verharding en ongevoeligheid, en het is te vreezen, dat het zoo lang zal voortgaan gelijk men leest in Noachs tijd. Men trouwde, men nam en gaf ten huwelijk, tot de zondvloed kwam en ze allen wegnam. O vriendin! zoo er nog Jona's waren, die steden en landen doortrokken om Gods oordeel aan te kondigen, maar zij zouden zulk een goed gevolg niet hebben als in Ninivé, ze zouden ze voor gekken aanzien, zoo zij niet vast gezet werden.

In Antwerpen is een geheele straat uitgestorven en tusschen Brussel en Antwerpen is volgens berichten het halve dorp uitgestorven. Als ik u alles schrijven moest, wat men hier al hoort, zoudt gij verbaasd zijn; de goddeloozen hebben lang gezegd: God bemoeit zich niet met de menschen, noch met de wereld, doch nu spreekt de Heere: *Meent gij dat ik ten eenenmale ben gelijk gij, ik*

zal u straffen en zal het u ordentelijk voor oogen stellen. Verstaat dit toch, gij Godvergetende, opdat ik niet verscheure en niemand redde! Ps. 50 : 21, 22.

Wat nu mijn oude meid K.... betreft, die is op den oever van de eeuwigheid geweest, de hoop scheen afgesneden, doch de Heere heeft haar genadiglijk believen te herstellen, doch zij is uitermate slap, en komt nog niet tot haar vorigen stand.

Mijne hartelijke wensch is, dat de Heere u met uwe huisgenooten en familie belieft te verschoonen van dié vreeselijke woedende pestziekte. De Heere geve ons en al zijn arm volk maar te schuilen onder Zijne vleugelen, totdat de gramschap over ga. Het is waar, zij hebben ook jammerlijk hun weg bedorven, en van daar moeten zij ook mede deelen in de algemeene oordeelen, en dat willen zij ook wel als rechtvaardig billijken, nochtans zal er de zij ook wel als rechtvaardig blijken, nchtans zal er de Heere Zijn Vaderlijk oog op houden, en al moesten zij hierdoor dan mede omkomen, dan zullen zij echter hunne ziele tot een buit hebben. Dat geve ons de Heere uit genade, dit is de hartewensch van uw liefhebbenden vriend:

D. VERHEIJ.

GIESSENDAM, den 28 Sept. 1859.

P.S. De hartelijke groete aan uw man en zoon en aan G.... en aan alle andere vrienden, en uw zuster, de hartelijke groete van K....

Uw kussentje is goed bewaard, J.... zal het u te D.... wel bezorgen. Nu heb ik eens aan uw verzoek voldaan.

X.

Zeer geliefde Vriendin!

Ik kan niet nalaten nog een letter te schrijven uit oude betrekking, te meer daar ik al drie maanden een zwak lichaam omdraag met veel gebreken, zoodat mijn aardsche

huis schijnt afgebroken te zullen worden, en nu ben ik vroeger dikwijls ziek geweest, en al werd mijne ziele dan al eens bemoedigd tegen de vreeze des doods, nochtans voelde ik maar zeldzaam begeerte om te willen sterven, doch dit is nu geheel anders, nimmer in mijn leven heb ik dit alzoo ondervonden, eene bestendige begeerte zoo het de Heere behagen mocht om ontbonden te worden en met Christus te zijn, eensdeels om van een lichaam der zonde dat mij dagelijks zoo kwelt en mijn leven zoo bang maakt, verlost te mogen worden, en dan o zalig verlangen, om met Christus te zijn, zoodat ik bij oogenblikken met Job zeggen kon: *mijne nieren verlangen in mijnen schoot*, zoodat ik gelooven mag dat mijne oogen geen vreemde zullen aanschouwen. O neen! maar mijn Goël en Verlosser, die zich door Zijnen H. Geest zich menigmaal door een geloofsoog aan mijne ziel heeft believen te openbaren, zoodat ik de nauwste banden van vereeniging als mijne bloedbruidegom heb mogen ondervinden! O onbegrijpelijk wonder! Ik, de snoodste en walgelijkste, de afschuwelijke zondaar voor den hoogen God lig daar in onreinheid voor dat vlekkeloos heilig wezen, en nu aan de andere zijde een geestelijk geloofsoog, te staan in eene nauwe zalige betrekking als vrijgemaakt te zijn door dat dierbaar hartebloed, van dat onbevleete Lam.

Wat dunkt u lieve vriendin! zal de eeuwigheid er niet toe noodig zijn om met die vrijgekochte schaar de kroon voor de voeten van dat Lam neder te werpen en uit te roepen: *Het Lam dat geslacht is, en ons Gode gekocht met zijn bloed, is waardig te ontvangen de lof, eer en dankzegging tot in alle eeuwigheid.*

En krijg ik dan een oog in het vrijmachtige, eenzijdige, en dat het gansche werk der verlossing alleen ligt in het eeuwige welbehagen des Vaders, dan zink ik als het ware weg in mijn niet van verwondering, daar de Heere de afgevallen engelen in hunnen val liet liggen en met een eeuwig oog van liefde nederzag om afvallige Adamskin-

deren te redden door zulk een onbegrijpelijk rantsoen, billijk kan men hier wel van uitroepen met de Apostel: want waarlijk hij neemt de engelen niet aan, maar het zaad van Abraham. En alzoo waren al reeds van eeuwigheid Zijn vermakingen met de menschenkinderen. Spr. 8. O wat zullen de hemelenzalen weergalmen van dat wonder aller wonderen. O lieve vriendin! als men er een weinig van zien mag door geestelijk licht, dan zou men uitroepen: hoe vertoeven Zijne wagenen zoo lang, kom haastelijk Heere Jezus, ja kom haastelijk, opdat mijne ziel zich ten volle moge verzadigen met al de hemelingen om U eeuwig te verheerlijken.

O! kon ik u in dit schrift de heerlijkheid, dienenwaardigheid en de oneindige liefde van dat heerlijk voorwerp eens voorstellen, maar dan had ik een engelentong noodig, en dan zou ik nog aan de oneindige waarde van de lof en eer die Hem toekomt, die op den troon zit en het Lam kunnen beantwoorden, dit roep ik u toe: komt en ziet en indien u dat gebeurt zult gij met de koningin van Scheba uitroepen: de helft is er mij niet van gezegd van hetgeen ik nu zie en gevoelen mag.

O het zegt wat met een drieëinig God van hemel en van aarde niet alleen verzoend en bevredigd te zijn, maar met dat heerlijk volzalig Wezen in eene allernauwste gemeenschap te leven en eeuwig te verkeereren in ongekende en allerzaligste genietingen, ja zoo nauw met hun Hoofd Christus vereenigd te zijn als onze leden met ons hoofd, en de rank met den wijnstok. O wonder aller wonderen, die geene groote gedachten, diepe indrukken kennen noch hebben van de bekeering die hebben de oneindige grootheid en waardij er nog nooit recht van gezien noch onderzonden. Geen oog heeft het gezien en geen oor gehoord wat de Heere doen zal aan hen die Hem liefhebben, maar zegt de Apostel: God heeft het ons geopenbaard, door Zijn Geest het is alleen de kinderkens geopenbaard.

Hoe staat het nu mijn lieve vriendin met den toestand

uwer ziele? Zijt gij nader gekomen sedert wij elkander ontmoetten? Zijn al uwe eigene gronden weggevallen? Kunt gij u niet meer behelpen met uwe werkzaamheden? Ziet gij met duidelijk licht dat Jezus als Borg de eenige grond zijn moet om behouden te worden? Kunt gij dus buiten hem geen rust meer vinden, nog in het eene nog in het andere? Doet u dat roepen en pleiten op Zijn Woord en beloften; dat Hij tot uwe ziele mocht inkomen, opdat Hij alles verbreke en uitwerpe en van alles afstootte wat geen Christus is daar gij nog eenige rust in zoeken zoudt? Ziet gij met licht dat niets uwe zielsbegeerte voldoen kan: als alleen de Heere Jezus! Is dat dagelijks uw zuchten, reikhalzen en verlangen, dan moet ik u dien raad geven, blijf dan maar liggen als een arme verlorene zondares, bied u maar gedurig aan den Heere aan, als een blinde en dwaze die den weg niet weet, Hij is gekomen om het verlorene te zoeken en zalig te maken, en volgens Zijn eigen Woord zal Hij u niet uitwerpen, Hij is die barmhartige Samaritaan en Hij zal op Zijn eigen tijd olie ter genezing in uwe gewonde ziel uitstorten. Hij is de Rotssteen wiens werk volkomen is, en dus eenmaal uw zielsbegeerte schenken, en dat is ook Zijn eigen werk, tenzij gij, noch eenig schepsel u redden of helpen kan, dan alleen Hij die beloofd heeft: *Ik zal de treurigen Zions beschikken dat hen gegeven worde sieraad voor assche, vreugdolie voor treurigheid, en het gewaad des lofs voor eenen benauwden Geest.* Jes. 61 : 3.

Het is mogelijk wel de laatste keer dat u van mij een brief ontvangt, want mijn lichaam verzwakt en nu is mijn hartewensch, dat de Heere dit eenvoudige nog belieft te zegenen aan uwe ziele, is de hartewensch van uw liefhebbenden ouden vriend:

D. VERHEIJ.

GIESSENDAM, 25 April 1860.

P.S. Groet hartelijk G.... en die andere vrome, ook uw man en kind, en ik wensch dat de Heere hun bekeere!

Gij zult zeker wel weten dat N....., de H..... ook overleden is. Zoo gij begeerte hadt om nog eens te komen zoo zoudt gij het spoedig moeten doen. Doe het mij dan weten. Nu van harte gegroet, vaarwel!

XI.

Zeer geliefde Vriendin.

Ik heb al dikwijls uwen brief herlezen, en in stille overdenking dezelve overwegende, dacht ik daar gij ook zeggen mocht men den dichter: o, God, Gij hebt mij geleerd van mijne jeugd af en uit zooveel diepten gered, zoo menigmaal uit geestelijke benauwdheden geholpen, zoo dikwijls troostelijk opgebeurd, zoovele doorslaande duidelijke bewijzen van genade in uwe ziele ondervonden, in vereeniging met al Gods oude volk door licht en duisternis, door vallen en opstaan, door eene hartelijke geloofsaankleving aan God, zijn volk en dienst, er nu nog zoo weinig geloofsvertrouwen in uwe ziele is, dat Hij, Die het goede werk in u begonnen heeft, het ook zeker voleindigen zal. Hierover zoude ik mij grootelijks verwonderen, zoo het niet mijn eigen toestand geweest ware, terwijl ik toen in uwen toestand verkeerde, dikwijls dacht, wat zou er aan mij nog wel gebeuren moeten om tot de volle verzekering des geloofs te komen, want somtijds dacht ik door de sterke werkzaamheden, ik ben bekeerd, en sommigen zeiden dat ik al te ongeloovig verkeerde, maar ik gevoelde toch, er ontbrak wat, en ik wist zelf niet, daar kon ik geen bevatting van maken hoe dat aan mij gebeuren moest, om volkomen te gelooven dat ik met een drieëinig God bevredigd was, dat kwam mij bij tijden als onmogelijk voor, dat dit aan mij geschieden zou, en toen de Heere mij die verborgenheid zelf leerde, was er voor mij (o wonder) niets gemakkelijker als te gelooven, en dat zal het voor u ook zijn als de Heere uwe zielsoogen opent, en die gordijn opschuift om in dat geheim voor u

en het eeuwig welbehagen des Vaders over u in te leiden, dan zinkt uwe ziel neder op den Rotssteen Christus met een verwonderd wegzinken en verliezen van u zelven in de eeuwige liefde des Vaders. Het is opmerkelijk, toen Jezus aan dien jongeling vroeg: *Joh. 9: Gelooft gij in den zone Gods?* Toen zeide hij: *Wie is Hij, Heere?* en zijne oogen waren alreede door Jezus geopend, en toch kende hij Hem niet. En Jezus zeide tot Hem: *En gij hebt Hem gezien, en die met u spreekt, dezelve is het.*

En ziet nu eens, die weinige woorden van den Zaligmaker drongen als door zijne ziel heen, en hij zeide: *Ik geloof Heere* en hij aanbad Hem. Ziet eens, mijn vriendin! hoe kort, hoe krachtig, hoe zieldoordringend is dat Goddelijk bevelwoord, het is maar: *Ik wil wordt gereinigd, u geschiede naar uw woord.* Ik zeide daar even, dat er niets gemakkelijker is dan te gelooven als het de Heere werkt, doch om de gemakkelijkheid van het geloof, bedriegen er zich velen, terwijl zij het nu zelf waarnemen en er gebruik van maken, maar de Heere wensch en bid ik, beware ons voor zulk een geloof! Neen Comrie zegt, die duidelijk overtuigd is, dat het hem onmogelijk voorkwam om te kunnen gelooven, en wanneer dan zoo iemand het geloof geschonken wordt, die is dan ten volle verzekerd, dat hij geen genomen, maar een geschonken geloof deelachtig is, dewijl hij niet kon gelooven, voordat het hem gegeven wordt om te gelooven.

Lieve vriendin! Gij zegt in uw brief, gij weet de oorzaak noch de breuk niet van uw gebondenheid, dat kan ook niemand aanwijzen, doch dit weten wij, als de Heere komt, dan houdt alle redeneeren op, die breekt door ijzeren deuren heen, en voor Hem worden koperen grendelen als vlasstoppelen: met Zijne komst tot de zielen worden de banden des ongeloofs verbroken en nu is er bij den Heere een tijd van Zijn welbehagen, de Heere is wijs en vrij in Zijne handelwijze, gewisselijk, Hij zal voor u den besten tijd wel weten, hoor eens wat de Heere zegt: *als Ik u voorbij*

ging, zoo zag ik u, en ziet, uwe tijd was de tijd der minne, Ik breid mijne vleugelen over u uit, enz. De tijd zal wel eens komen, vertoeft nu de Heere was, verbeid Hem, Hij zal gewisselijk komen, en niet achterblijven. Ik meen dat ik u laatst OWEN, over den 130en psalm heb aangeprezen om te lezen, daar vind ik een geestelijk godgeleerde, om een ieder in zijnen stand een woord toe te spreken, en hoe bekommerde zielen behooren te handelen; maar wat zal ik zeggen, die oude zieners liggen thans bij velen achter, men moet nu nieuwe geestelijke auteurs lezen, die hebben het wit getroffen, zegt men, en zij kunnen in de schaduw van de oude niet staan, en wat OWEN betreft, ik geloof, lieve vriendin, dat hij door weinigen recht verstaan wordt, en hetgeen men niet verstaat, hoe kan men dat hoog waardeeren, en zoo zijn alle Owen's werken, er zit geestelijk voedsel in, die den rechten smaak van die spijze hebben leeren kennen.

Wat nu mijn eigen toestand betreft, dan moet ik mij met u vereenigen, klachten niet weinige; nu komen twee klagers goed bij elkander, anders zou ik mijn klacht maar opbinden. Ik moet u bekennen, dat ik hoogmoedig genoeg ben om met geestelijke gaven te pronken, maar met mijn geloof zal ik niet gaan pronken. Gij zegt in uw brief: „Wat zoudt gij 's avonds uw hoofd gerust nederleggen, zoo gij uw aandeel maar gelooven kunt“, ja, ik dacht ook evenzoo, mij dacht dan was ik alles te boven, maar ik moet u dan zeggen, zooals ik het ondervind, dat het geheel anders is, niemand van dat volk, vriendin! heeft het geloof in zijn kabinet, waarvan hij bij het openen van hetzelfde maar gebruik van maken kan als het hem belieft. Spreken over het geloof, dat kan ik kostelijk goed, maar ik ondervind dat elke geloofsdaad een vernieuwd werk Gods is. O, het geloof is zulk een wonderwerk Gods in de ziele, ik moet het u dan maar mededeelen. Al ruim 14 dagen woont mijne ziel in het dorre, er kan nauwelijks een zucht uit, de middelen zijn mij smakeloos, mijn mond gesloten, wer-

keloos en onverschillig, 't gebed keert weder terug in mijnen boezem, trouwens mijne zielsnooden drukken mij niet, van God, van Christus, en wat daarin is, daar zijn mijne zielsoogen voor gesloten; de hemel is niet beminnelijk, de hel is niet verschrikkelijk, de vromen zijn niet begeerlijk, met een woord, een lederen zak in den rook, dat is nu nog maar het buitenste van mijnen toestand, en als ik nu de binnenzijde eens opende, dan zoudt gij wel denken of zeggen: neen, ik dacht toch niet, mijn vriend, dat het er zoo akelig met u gesteld was, en nu durf ik maar weinig mijn boekske openen, als ik mijns gelijke niet aantref. Wat dunkt u nu, waar zoo een in zulk een toestand verkeert, zoeven gemeld, waar, waar is nu het geloof van zoo iemand te zoeken? Ik zeg niet dat er in het geheel geen geloof is, maar ik vraag of zoo iemand iets tot troost voor zijne ziele met dit, zijn geloof, verrichten kan, daar het geloof in de ziel door den H. Geest, hetzij bij aanvang of bij vernieuwing gewerkt wordt, daar brengt het zijne vrucht mede. Het geloof is geen werkelooze daad der ziele, zooals bijvoorbeeld: een man is getrouwd met eene vrouw, dat weet, dat gelooft hij, maar ondertusschen de man heeft niet de minste betrekking op de vrouw, ofschoon hij gelooft dat hij met haar getrouwd is. Maar ei lieve, zoo is het met dit geloof niet, waarvan wij nu spreken; de liberalen roemen huishoog van hun groot geloof, en ondertusschen zijn zij zoo dor als een hout, neen, als een christen zegt: ik heb, ik beoefen het geloof, vraag dan vrij met Jacobus: *Toon mij uw geloof uit uwe werken en ik zal u mijne werken uit mijn geloof toonen.* Het geloof, zoo ik even zeide, brengt altijd naar de mate, dat het geoefend mag worden, meerder of minder zijne vruchten mede: liefde, vrede, blijdschap enz. Wanneer men met het geloof ons op de been kan houden zonder die vruchten, zoo veroorzaakt dat een slordig leven, dat is mijn gevoelen en ik geloof van al de oude, godzalige godgeleerden. Doch genoeg hiervan, ik behoef een ander

niet te bewegen noch te beoordeelen, ik heb genoeg te doen met mijn eigen bestaan, zooals ik daarboven gemeld heb, maar dit weet en gevoel ik, zoo de H. Geest in de raderen van mijne ziel is, dan is alles in beweging, dan is er geen vloed zoo hoog, noch water zoo diep, daar ik niet door kan, maar dan is dat mijne zieletaal: het is Israëls God die krachten geeft, van Wien het volk zijne sterkte heeft, looft God, elk moet Hem eeren. Vandaar zooals ik u even zeide, zal ik met mijn geloof niet gaan pronken, en de Heere zal ook wel zorgen dat Hij de volkomene eer en heerlijkheid van zijn volk ontvangen zal; en dus is afbreken van al het eigen, ontdekt te worden aan de bron van zijne gruwelen, zijn hoofdwerk hier op aarde en waarom? Wel, hij moet naar den hemel toe en wat zou hij daar doen, zoo hij hier op aarde die toonen niet geleerd had om met al de hemellingen een gelijkkluidenden toon aan te heffen: *het Lam dat geslacht is, en ons Gode gekocht, is waardig te ontvangen, enz.* Mijne lieve vriendin! ik zucht somwijlen of mijn hart aan stukken zou breken over de akeligheid van mijnen toestand, en hoe menigvuldig ik daar het nuttige van heb leeren kennen, van achteren in de uitwerking echter blijf ik maar even dwaas handelen, want toch licht en donker, bitter en zoet, ja, het woelen van de zonde en ongerechtigheden, het einde en oogmerk van den Heere is, dat al die wegen strekken zullen tot Zijne eer en heerlijkheid, en tot zaligheid van Zijne uitverkorenen, en dat zal met u ook wel het geval zijn, zoo de Heere eenmaal uwen weg belooft op te klaren, dan zult gij met schaamte en berouw uwe dwaasheid beklagen, dat gij zulke harde gedachten van den Heere gehad hebt, terwijl gij dan zult zien, dat de Heere juist met u zulk een weg moest houden, ter uwer voorbereiding voor den hemel. O, wat zijn wij blinde, dwaze en waanwijze schepselen. Ik zou, verbeeld ik mij, het heel goed weten om den Heere de wet voor te schrijven hoe dat Hij mij leiden moest, en dan dunkt mij, zou alles goed uitkomen, en dan

zou zeker kruis en zelfverloochening moeten wegvallen, en mijn geheele reis zou ik maar mooie weer en zonneshijn en warme dagen moeten hebben, dat zou mijn voorschrift zijn, en wat zou er dan van worden, evenals het koren dat geen koude of vorst gehad heeft, maar welig opgegroeid is, in den oogst er looze halmen en geen koren van ingezameld worden. O! hadden wij het voorrecht maar om den Heere te laten werken, die weet het best waarom hij met mij dus en met u zulk eene leiding houdt. Denk om Asaph, Heman, David enz. O! o! wat hebben die menschen ook moeten worstelen en strijden en het is immers met allen zoo, die naar den hemel zijn gegaan, en hoe is het Hoofd der kerk door lijden geheiligd, voor vervloekte zondaren, en zou Hij dan over u en mij Zijne liefderijke en voor uwe ziel zaligen raad niet uitvoeren. Gewisselijk ja, o mochten wij maar biddende werkzaam blijven aan den genadetroon, Hij die te komen staat, zal gewisselijk komen op Zijn eigen tijd. Als ik uwen toestand beschouw, dan is dit uw voornaamste behoefte (hoe ik met u in hetzelfde gasthuis ziek lig) geloofslicht in uwen weg. Heere! baden de discipelen vermeerder ons het geloof, het geloof ontbreekt, anders zou men zeggen, hebt gij vele en klare ondervinding van vele geestelijke zaken, doch hier ziet gij nu klaar hoe dat in al uwe werkzaamheden het klare geloofslicht ontbreekt en hoe dat nu die werkzaamheden opzicht zelven u de ware zieletoost niet kunnen te weeg brengen, zonder en buiten dat geestelijk en Goddelijk geloofslicht. Probeer het nu maar eens met redeneeren of gij er u niet brengen kunt, het is evenzoo of men tegen een man zeide: dat hij probeeren moest om te gaan, die beide zijne beenen gebroken waren. Neen mijne lieve vriendin! niet alzo, maar de Heer drukte het op uw en mijn harte, dat wij veel mochten roepen om geloofskracht te ontvangen door den Heiligen Geest, dat die u leere te gelooven, dat is mijn gevoelen bij ondervinding. Als de Heere u het geloof belooft te schenken dan zult gij het niet behoeven te gaan

opzoeken met redeneeren. Neen! gij behoeft immers niet te gaan redeneeren: zou er wel een zon zijn, want gij ziet ze met uwe oogen, zoo hier, het geschonken geloof is niet iets twijfelachtigs: zou het wel zoo zijn of zoo niet zijn. Neen, *het geloof is een vaste grond der dingen die men hooft*, Hebr. 11 : 1; 1 Joh. 1 : 1—3. Gods kinderen zijn geen kunstig verdichte fabelen nagevolgd, o neen, maar hun geloof rust op onwankelbare en onfeilbare gronden. Vriendin! ik had nog al wat te schrijven nu ik aan den gang ben. Ik dacht maar kort af te breken, de Heere wensch ik, zegene dit weinige aan uwe ziele. Ik heb in de Bazuin gelezen dat onze zuster H. . . . naar huis gegaan is, haar strijd is gestreden en nu triompheert ze voor den troon.

Schrijf mij nu en dan maar eens. De hartelijke groete aan uw man en kinderen, mocht het den Heere believen hun te bekeeren, hun tijd is zeker maar kort. Ik wenschte nu nog wel met u te spreken over het gebruik en misbruik der middelen waarvan gij melding maakt, daar is nog al wat van te zeggen, de middelen te gebruiken en er dan ook niet anders in te zien als dat het maar middelen zijn. De Heere leere het ons zamen recht verstaan is mijn wensch. Uw liefhebbende Vriend:

D. VERHEIJ.

GIESSENDAM, 16 Jan. 1858.

Aan eene Vriendin te G. . . .

XII.

Zeer geliefde Vriendin!

Ik heb uw brief herhaalde malen met genoegen gelezen, en ik mocht mij verblijden dat de Heere u nog al opgewektheid belieft te schenken in de genademiddelen, om nog dienstbaar te zijn om Zijne eer te vermelden, den tijd uwer inwoning op aarde, en voorzeker, zooals u meldt, is er geen heerlijker en voor de ziele zaliger werk op aarde, als om in

's Heeren dienst werkzaam te mogen zijn. Ik acht ze gelukkig die er de Heere veel toe verwaardigt, naardien het des Heeren Geest is, zooals u aanmerkt die dit werk levendig moet houden. Gij vraagt medehelpers om in dezen met u te treuren over die groote breuken van schuld en tekortkoming in dezen, waarin ik mij van harte met u vereenig. Niemand toch sluit de deuren van 's Heeren huis voor niet. Hij is een rijke belooner voor den dienst aan Zijnen heiligen naam bewezen, dat ik in mijn leven menigvuldige malen heb mogen ondervinden, dat ik, hetzij onder het spreken of achterna, of tot de wereld, in het vrijmoedig uitkomen voor 's Heeren naam en zaak, ik des Heeren goedkeuring en deszelfs zalige vrucht aan mijne ziele ondervinden mocht! Ik zeide tegen Dominé: Ei lieve, lees dezen brief eens, welke lessen ik van mijne vriendin ontvang, het valt er niet bezijden, maar ik zeide: zij heeft gelijk, het behoort zoo maar te zijn! Maar helaas, helaas! wat zal ik zeggen, was niet menigvuldige malen mijne bange klachte voor den Heere: ach wat ben ik dor, als een lederen zak in den rook, levenloos in de plichten, en smakeloos in deszelfs waarnemingen als het wit van een ei, trouweloos in het vermanen en uitkomen voor den Heere en Zijne eer, lauw, ja soms onverschillig in het aanprijzen van dien dierbaren Koning en Zijnen zaligen liefdedienst, die de banier draagt boven tienduizenden. Wat moest mijne tong Zijn lof vermelden in Hem groot te maken en te verheerlijken, maar in plaats mijn tong behoorde te zijn als de pen eens vaardigen schrijvers, zoo kleeft dezelve aan mijn gehemelte, ik zie somtijds noch gedaante, noch heerlijkheid in dien dierbaren beminnelijken Immanuël! 't Hart is als een steel, zoodat er somtijds geen zucht uit kan, en was dit nu het al, maar dan komt het ongedierte uit de hollen, en als het dan nog wat sterlicht is, dan kan ik nog iets van het ongedierte zien, en ze zoowat wat nauwelijks onderscheiden, maar als het sterlicht ook weg is, en een stikdonkere nacht, dan grijpen zij mij aan, soms een of twee, maar dan gebeurt het

dat er zwermen van ongedierte op mij aanvallen, en omdat het dan zoo donker is, kan ik ze niet onderscheiden, en sommigen van dat ongedierte komen mij als vrienden voor, om mij te waarschuwen en te vermanen, alsof ze het beste met mij voor hadden, en anderen dreigen mij den eeuwigen ondergang, enz. Ik zou hier nog al wat van kunnen schrijven, maar ik zal hier maar niet verder intreden, die zaken zijn beter onderling te bespreken, als om er breedvoerig van te schrijven! U zegt mij, dat ik een trage briefschrijver ben, en nu moet ik u met schaamte zeggen: was ik nu maar niet een trage bidder, maar o mijne lieve vriendin! wat zie en leer ik, mijn doodelijk, onmachtig en diep afhankelijk bestaan van des Heeren gedurige krachtige invloeden Zijns Heiligen Geestes, al meer krachtiger kennen. Het gaat met mij maar door de vallei van ootmoed, waarom ik wel eens meermalen zeg: ik zal over mijzelfven schreien tot aan mijnen dood toe, en waarom dit zoo is, daar zouden wij nog wel eens over kunnen spreken. Al wat ik de oude vrömen heb hooren bespreken over 40 jaren, dat leer ik nu bevestigelijk kennen, veel was hun taal: eerst loopen, daarna gaan en nu kruipen, en nu doe ik er nog bij: bij tijden houdt het kruipen ook op, dan lig ik daar als een hulpeloos wichtje op den grond, dat zich niet bewegen kan tot dat er iemand komt, die dat weerloos kind opneemt, koestert, spijs en drank geeft, en het draagt op zijne armen! Acht het nu in den tijd waarin gij leeft, toch maar een groot voorrecht, dat de Heere u nu en dan nog al eens belieft te bezoeken, o waardeer het toch hoog, het is eene Godsbemoeiing uit den hemel, het zal u dan ook veel een biddend aankleever doen zijn aan den genadetroon in alle wegen die de Heere houdt. Met licht en duisternis geeft de Heere onderwijs. O, het is zoo zalig, het is zoo veilig, met Maria aan de voeten van den Heere Jezus neder te zitten en van Hem door Zijn Woord en Geest onderwezen te worden, en dit is zoo, in alle wegen die de Heere met Zijn volk houdt, heeft Hij Zijn eigen tijd. Dat gij nu nog veel met ongelooft aan uwen staat

te worstelen hebt, dat zal voor u wel zijne groote nuttigheid hebben, al kunt gij dat nu niet bezien. De Zaligmaker zeide tot Zijne discipelen: *Dat gij nu niet weet, zult gij na dezen verstaan.* Al die kinderen worden toch van den Heere geleerd, en alles wordt op een school niet te gelijk geleerd. O, de Heere is zoo vrij, maar ook zoo wijs in Zijne leiding en werking. Wat mij betreft, ik zie alles veelal met een verkeerd oog, en vandaar maak ik verkeerde sluitredenen, waardoor ik dan dikwijls alles overhoop werp, alsof er niets goeds is! Zoo raakte ik onlangs in overdenking dat het met mij was als in een pakhuis, dat volgepakt is met allerlei waar, goede en slechte, waarvan de deuren gesloten zijn, en nu bekruipt mij de vrees, dat al de goederen in dat pakhuis bedorven zijn, doordien dat de kwade de goede waar zullen hebben aangestoken, en dus het een door het andere bedorven is, en de deur gesloten zijnde, zoo kan ik de goederen niet bezien; maar ziet de deur wordt geopend en nu komt er licht in en de zon schijnt er in, zoodat ik al mijne goederen zien en beschouwen kan, maar doordien die deur van dat pakhuis zoo lang gesloten is geweest, komt er zulk eene vreeselijke stank uit, dat ik billijk vrees, of niet alle goederen bedorven zullen zijn, die in het pakhuis zitten. En nu ga ik aan het uitpakken, en nu ontdek ik dat de kwade artikelen nog meer bedorven zijn geworden, ja zoo stinken dat zij nergens toe deugen dan om weggeworpen te worden, maar ik ontdek tevens bij de uitpakking, dat de goede waren in het minst niet aangestoken zijn door de kwade, maar dat de goede waren geheel onbeschadigd zijn gebleven. Nu moet u het zelf maar verklaren hoe of het in mijn pakhuis gesteld is!

Gij vraagt mij of ik nog al lust gevoel om des Heeren eer, Zijn naam en roem te vermelden, dat mag ik bij tijden niet ontkennen. Maar vraagt gij; is dat bestendig zoo? Ach, arme! dan moet ik met schaamte zeggen met G. . . . : somtijds loop ik als een hinde, maar 't is maar voor een oogenblik, en ik moest haast weer ondervinden, dat ik helaas

zit in den strik! Als de zeilen er bij staan met eene goede wind, dan is het tijd om de touwen los te maken, en niet te blijven liggen de beschamende vraag is mij dikwijls voorgekomen, waar gij mij bij bepaalt. Is dit nu de weldadigheid aan uwen vriend? Zijt gij nu die man die de Heere geformeerd heeft, om Zijnen lof te vertellen? Deze en vele zaken meer doen mij somtijds in het stof bukken, en bij het inzien van mijne beste verrichtingen, als ik ze zoo zou durven noemen, zeg ik wel eens: Heere! ik heb nog niets dan kwaad verricht zoo lang ik op de wereld geweest ben.

Doch, is de Heilige Geest in de raderen mijner ziel, o ja, met al het zondige daar het mede besmet is, is het dan ook mijn grootste blijdschap en zaligst voorrecht, ja ik moet zeggen: mijne ziele spijs en drank, des Heeren eer en heerlijkheid te verhoogen! Zondagmorgen predikte onze Dominé over de verklaring van Jezus voor Cajafas. Matth. 26 : 63, 64, op welks voorstel ik zulk een ontzaggelijke majesteit zag in dien grooten Koning die eenmaal op de wolk des hemels zou verschijnen, waarna ik te huis komende mij mocht afzonderen voor den Heere, en toen te zien kreeg hoe Hij nu op den troon Zijner heerlijkheid gezeten was, als die groote Koning van 't Heelal, en over alles heerschappij voerde, dat Hem alle macht gegeven was in den hemel en op aarde, en Hem alle knieën zouden gebogen worden en alle tongen belijden, als Koning en Rechter der gansche aarde. O wat was ik daarmede verblijd dat de Heere Jezus zulk een groot Koning was. O, wat gunde ik Hem met de liefde mijner ziele en innerlijke hartelijkheid, alle eer en heerlijkheid en om met al dat volk, dien lofzang aan te heffen: O dat aller menschentongen, aller engelen wakkerheid te zamen stemden, te zamen zongen. 's Heeren eer en heerlijkheid! Ja Vriendin! als de tongen dier stammelende kinderen eens los worden gemaakt, dan wordt de harp wel eens van de wilgen afgenomen, en Gode lofzangen aangeheven, en worden hunne voeten en enkelen eens vastgezet, dan mogen zij wel eens huppelen voor de

ark van Christus, Hij is toch hun hoogste goed geworden. Zij hebben gelijk gij met recht aanmerkt, den dood gegeten aan den zwijnendraf der wereld, en waait nu de wind des Geestes in uwe ziel, onder de aangename zonnestrallen, ga dan maar voort, de dienst uws Konings aan anderen aan te prijzen en Zijn roem te vermelden, Hij is het over duizend malen waardig, maak van uw zomertijd, hetwelk de zaai-tijd is, maar uw hoofdwerk, de winter mocht u eens overvallen, en dan weet men is alles koud, dor en levenloos, en dan hebben wij korte en dikwijls nog gure dagen en lange nachten, en in dien winter is er aan veel dingen gebrek, die men des zomers in overvloed heeft en gebruiken kan.

Ik wensch de Heere houdt u maar veel gebonden aan zijn troon als een arme machteloze in u zelve, als een blinde en dwaze, met al uwe uit- en inwendige behoeften, want o wij zijn zoo spoedig weg, overal staan er strikken, en bevinden wij ons op gladde plaatsen, vijanden van buiten en een legio van binnen! David dacht in eeuwigheid niet aan wankelen, alsof zijn berg vast stond, doch zegt de man: *toen Gij mij uw aangezicht verberget, werd ik verschrikt.* Ach! hoe zal ik het dan wel maken onder verberging van 's Heeren aangezicht! Ik hoorde eens een vrome zeggen: voormaals liep ik de zonde na, en nu loopen ze mij na! O, wat een lichaam der zonde en des doods, wat zijn zij gelukkig die het afgelegd hebben, zooals onze afgestorvene vriendin, daar zullen de drijvers ophouden, en de wereld en de duivel zullen de ziele daar niet meer kwellen. Gij meldt in uw brief wel te willen sterven, zoo uw weg maar opgeklaard mocht zijn, dat zoudt gij alleen niet zijn die het begeeren zoude, bij tijden is mijn zondig lichaam mij tot een last dat ik het als voort moet sleepen! Wat zou er toch van dit ellendig volk worden, zoo de Heere hun in Zijne kracht niet staande hield, maar wij hebben een getrouwe Leidsman, Die heeft voor Zijn arm volk gebeden, dat hun geloof niet zal ophouden; Zijn eigen Woord is hun tot een waarborg! O, dat dierbaar woord, als het de Heere tot een licht

maakt, dan is met David: *Als ik Uw Woord gevonden heb, zoo heb ik het opgegeten.* Mochten wij handelen gelijk die persoon waarvan u meldt, biddende om 's Geestes licht en onderwijs om er de kracht en Goddelijke verborgenheden meer en meer van te leeren verstaan. Mijne vriendin zal wel denken onder het lezen: wel wat toch al een geklaag, ja vriendin! dat is zoo, toch niet om zoo maar wat te klagen, neen, zoo moet ik mij nu dagelijks aan den Heere aanklagen en geen blijder uur te zullen beleven, dan wanneer ik geheel van het lichaam der zonde zal verlost zijn! Nu heb ik dan aan uwe begeerte voldaan door een brief, ik hoop dat mijn gebrekkig schrijven, door des Heeren Geest voor u nog tot zegen moge zijn, gelijk ik door uw brief nog beschaamd werd gemaakt. Ik heb wegens de strenge koude in langen tijd niet buiten huis kunnen gaan, nu hoop ik het weder te beginnen. Als het in uw huisgezin niet lastig was, wenschte ik nog wel eens een nacht te komen. De hartelijke groete aan uw man en kinderen, Dominé en zijn vrouw en verdere vrienden, en van mij uw liefhebbenden vriend:

D. VERHEIJ.

GIESSENDAM, 18 Maart 1858.

Aan eene vriendin te G....

XIII.

Geachte en zeer geliefde Vriendin!

Het is een oud spreekwoord, men is meer daar men lieft, als daar men leeft, dat gevoelde ik bij het lezen van uwen brief, o, wat werd ik er door verkwikt; ik gevoelde aan u nog liefdebanden, en dat werd meer opgewekt door het zoet gezelschap, dat gij hebt gehad ook met dien ouden Godsman. Ik moest zoo zeggen: zoete banden die mij binden, aan het lieve volk van God, gewis zij zijn mijn hartevrienden enz. O zoet en zalig volk! En

waarom? Zij dragen het beeld van dien grooten Koning Jezus, en dan zijn zij de heiligen van hooge plaatsen, in wie al hun lust is! Ik heb verleden Zaterdag gedachtenis mogen vieren van mijnen geestelijken ondertrouw van het jaar 1827.

O lieve vriendin! ik heb er nog iets van mogen gevoelen, gij weet, ik ben veeltijds met gemoedsbezwaar, zoodat mijn leven een gestadige strijd is, en veelal klagen moet: *Ga ik voorwaarts, ik zie Hem niet, ga ik achterwaarts, ik merk Hem niet*, maar dit zie, geloof en ondervind ik, als de Heere met geloofslicht in mijne ziel afdaald, dan val ik voor de zaak, en moet getuigen: *gewisselijk de Heere is aan deze plaats*, dan moeten mijne dwaze, eigen redeneeringen zwijgen; dan houdt het (ja maar) op, daar wordt iets gezien en gekend van het vrije en eenzijdige van dit verbond, maar ook van de onveranderlijke en onwankelbare trouw, dan zinkt mijne ziel weg in aanbidding en verwondering, met die uitroep: *O wee mij, ik verga, dewijl ik een man van onreine lippen ben*. O, men wordt daar dan ingeleid, dat die hooge en verhevene, die in de eeuwigheid woont, zoo laag komt te bukken, om zulk een monster van zonde en onreinheid in zijne zalige gemeenschap op en aan te nemen. In dat gezicht verdwijnen de sterren van bevinding en werkzaamheden, voor dat groote en wonderbare Licht: *de Zonne der gerechtigheid!* Denk nu niet, vriendin, dat ik nu zoo klaar in die binnenkamer ben ingeleid! Neen, maar echter zooveel mocht ik er van zien, dat mij de zaak een weinigje klaar werd, dat de Heere mij alzoo van verre tijden verschenen was, waardoor mijne ziele van den reuk Zijner oliën nog verkwikt werd! Zondag zeide S. . . . dat het geloof een wonder ding was, dat van weinigen gekend werd, o, dat mag ik zoo verstaan, dat het geloof zulk een wonderlijk ding is. Als het geloof door den Heiligen Geest in het harte komt, komt de Heere Jezus mede en dan moeten al de vijanden van binnen het huis ruimen, en de Heere maakt het huis

schoon, want het geloof reinigt het harte, en dat niet alleen, maar de Heere Jezus brengt alles mee, en dat is Hij Zelf. Nu heeft zulk een geloof juist de rechte uitwerking, dat geloof maakt mij dan in mijzelven bedelarm, klein, ootmoedig, verloochenend aan mij zelve, gespeend aan de wereld, zonde en begeerlijkheden, dat geloof vereenigt mij op het nauwst, klaarst en krachtigst met den Heere Jezus, dat geloof werkt liefde, vrede en blijdschap in mijne ziele, door den Heiligen Geest, en dan is het voor allen die ze zien of ontmoeten openbaar, dat het een zaad is dat de Heere gezegend heeft, dan hebben zij liefde, vrede en vermaak in den God huns heils, en wederkeerig de Koning vermaakt Zich in Zijn bruid. En waarom? De Koning is binnenshuis. O zoet, o zalig, o onbegrijpelijk genot, dat is nu mijn gevoelen, wanneer een christen het geloof oefent, als Hij dan in minder of meerdere mate geloovig mag verkeerren. Ik ken anders geen geloof bij mijne eigene bevinding. Maar zult gij mij wellicht vragen: kan een christen niet geloovig verkeerren, al wordt hij juist in de binnenkameren niet ingeleid? Ik zeg ja, maar naar mijn gevoelen, wanneer een christen den Heere Jezus werkzaam in zijn hart mag houden, dan is het geloof in de ziel, en openbaart zich in werkzame daden. Wanneer een christen in een dooden, werkeloozen toestand verkeert, en hij spreekt dan nog met ruimte over zijn geloof, ik verklaar u, lieve vriendin, dat ik het niet begrijp wat zulk een geloof is. J. . . . zegt: gij zegt: ik heb het geloof, welnu, zegt hij: toon het dan uit uwe werken, dat gij het geloof hebt. Wat is een geloof zonder werken? Ik moet den Bijbel niet recht verstaan, als er mijn gevoelen niet mede overeenkomt. Lees bijvoorbeeld de brieven van Paulus: Epheze, Philip. en Collos., daar vindt men wat het geloof is en uitwerkt, lees onder anderen Epheze 3 en wat wenscht hij hun toé in het 16e vs: *Opdat hij u geve naar den rijkdom Zijner heerlijkheid, met kracht versterkt te worden door Zijnen Geest in den inwendigen mensch.* En wat zou er

dan gebeuren, dat zegt hij in vs. 17: *Dan zou Christus door het geloof in uwe harten wonen.* En welke vrucht zou dat geven! *En gij in liefde geworteld en gegrond zijt,* en hetgeen verder volgt in het 18e en 19e vers en Coll. 2: 6, 7 Christus in u de hope der heerlijkheid; hoe eensluidend zijn die waarheden met het zeggen van den mond der waarheid, Joh. 15: 4, 5. In Christus te zijn, dat is de onwankelbare staat van een christen, maar Christus moet ook door het geloof in de ziele blijven, en die alleen dragen geloofsvruchten.

Lieve vriendin! laten wij zoo lichtvaardig niet over het geloof spreken en er mede handelen, het is een wonderbaar kleinood. Petrus noemt het een dierbaar geloof, het is een geloof van de werking van Gods kracht! Ik geloof dat er vrij wat meer over gesproken wordt, als dadelijk geoefend. Nu zullen wij hier maar afstappen en met den Profeet zeggen: *dat elke rechtvaardige door zijn eigen geloof zal leven.*

Ik heb uwe bezwaarde en onoverkomelijke klachten gelezen van uit- en inwendigen strijd. Lieve vriendin! ik kan u uit geen een bezwaar helpen, zoo min als mij zelven. Moest en kon ik u dat eens mededeelen, in welk een strijd en aanvallen ik geruimen tijd verkeerd heb, dat zou u zekerlijk wel grootelijks verwonderen, zoodat geen van uwe klachten mij onbekend zijn. Maar gelooft gij wel, wanneer gij buiten strijd en aanvallen verkeerdet, dat gij dan wel billijke reden hadt, om geheel uw werk van ontdekking verdacht te houden, want dan zoudt gij de eenigste wel op aarde zijn, die door zulk een vreemden weg in den hemel dacht te komen. Gij weet immers wel, vriendin, dat de Heere niet gekomen is op aarde om vrede te brengen, maar het zwaard van oorlog en verdeeldheid. Beëlzebul met al zijne onderdanen zijn tegen u gewapend, is u dat geen bewijs genoeg dat gij in 's Konings dienst zijt? Wat is hier het pelgrimsleven anders dan strijd, als u nu wijzer waart dan ik, dan moest u dat bemoedigen en op-

beuren. Het is wat te zeggen dat wij hier zoo naar rust zoeken. Gij meldt in uw brief, dat de strijd al 36 jaren geduurd heeft, en het nu zoo'n wonder is dat gij nog zijt die gij zijt. Ja vriendin! dat zijt gij alleen niet die dat denkt, wat een wonder dat dit brandende braambosch van verdrukking al over lang niet verteerd is, maar neen, de Heere is er in. Wel klaag dan zoo hard maar niet meer over den strijd, gij zijt al verre over de helft, het is waar, gij ligt wel eens onder, maar toch behoudt gij 't veld. Neen, neen, zegt gij liever: o gelukkig strijden, gelukkig worstelen met de zonde en de vijanden, wat moest gij het u eene eer rekenen, om tegen 's Konings vijanden te strijden en op te trekken. Het is eene eer, lieve vriendin, die weinigen te beurt valt, en gij behoeft geene zwaarigheid te hebben, de Koning staat aan den spits van den strijd, Hij is de Vorst van 't heir des Heeren. Hebt gij het soms bang, tot stikkens toe, denk maar, ik ben op reis. O, hadden wij maar geloof, geloof voor de zaak, wat zouden wij als helden het slijk der straten vertreden, maar daar hapert het mij en u, maar wie moet dat nu werken? De Heere door Zijn Geest in onze harten, en dat wensch ik u van harte toe. Gij vraagt mogelijk, als gij in zulke troosteloze en moedeloze toestanden van ongelooft, strijd, aanvallen enz. verkeert, hoe verkeert gij daar dan onder? Ja, vriendin! als ik daar raad voor wist, had ik er mij dikwijls van kunnen bedienen, en dan zou ik het u kunnen mededeelen, maar omdat ik voor mij zelven geen raad weet, kan ik u geen raad geven, maar ik wil u mijne gedachten wel zeggen. Dom. C. . . . zegt: Als gij in doornen ligt, is het beste maar stil te liggen, want hoe meer gij u verroert, hoe harder dat zij steken; wanneer gij dus in het donker zit, houdt u maar doodstil, want nu zitten de vijanden klaar, bij de minste beweging, die zij binnen in uw huis vernemen, van redeneeren met uzelfen of anderszins, zoo vallen zij met een geheel legio binnen in uw huis, en ik verzeker u, dan zult gij het weten, als ze bin-

nen zijn, dan doen zij met u wat zij willen, en wat de een niet weet, daar valt u den ander mede aan. Ja, zij voeren de ziel soms aan den rand van de hel, of zijn lot daar al beslist was, het is een boos geslacht waartegen wij te strijden hebben. Geloof mij, vriendin! ik heb nu onlangs geruimen tijd van dat boos gezelschap wat ondervonden; ik kan u in waarheid zeggen, dat ik nooit had kunnen denken, dat ik mijn leven in zulk een poel van mistrouwen meer geraakt zou hebben. De klacht van David, Heman en Asaf, was mij weleens tot opbeuring, maar ik was er daarom niet mede geholpen; ik zal daar nu niet verder in treden.

Gij zegt, gij moet met uwe bloote voeten over de doornen, maar in minder of meerdere mate is dat het livrei van al dat volk, mijne lieve vriendin! Was dat volk in geen veilige handen, zij bleven allen dood in de handen hunner vijanden, en worden hier nu nog uitwendige duivelsinstrumenten toe gebruikt om dat volk te plagen. O, wat zal dat wee uitgesproken en over zulk een roede ontzaglijk afgeslagen worden, in de rampzalige eeuwigheid, en voor u is het eene verdrukking van tien dagen, om uit dat akelig zuchtend tranendal overgevoerd te worden in de zalige rust der heerlijkheid! Gij schrijft mij nog van dien vromen vader, dat die zoo werkzaam mag zijn in 's Heeren dienst, en dat u dat zoo jaloersch maakte, om met manmoedige drift ook zoo maar eens aan 't werk te gaan, maar van welk droevig gevolg dit was, dat verwondert mij niet, vriendin! Gij wildet in zee steken en zijt aan het roer gaan staan en de Schipper was niet binnen boord; dat schip moest immers in de biezen of op een zandbank zich nederzetten. Het is wat te zeggen, dat wij dat niet leeren kunnen, dat Jezus zegt: *Zonder Mij kunt gij niets doen.* O, dat werken in eigen kracht en met ons eigen riemen roeien, akelige zelfsheid, maar het is een goed middel om laag zeil te houden, en om u en mij te leeren, dat dat volk alleen gewillig is op den dag van Gods heirkraft.

O, werden wij tezamen en al Gods arm volk maar veel verwaardigd te bidden: Heere, leer mij, leid mij, trek mij en maak mij bekwaam om in Uwe kracht te strijden en voor Uwen naam en zaak uit te komen, maar wij hebben beiden een gebrek, dat wij het werk aan een verkeerd eind beginnen. O, wat heeft de Heere te doen aan die arme, dwaze schepseltjes! Lees nu eens tot uwe bemoediging Ps. 73 en ook de mijne Ps. 77.

Ik moet nu eindigen, en denk nu eens: ik ben Dinsdag al met den brief begonnen te schrijven bij tusschenpoozen, en nu is Zaterdag eerst het einde van den brief, want ik ben in een ziekelijken staat, en moet alle dagen naar bed, dat ik het niet kan ophouden. Misschien is het de laatste brief wel, dien u van mij ontvangen zult. Nu moet ik maar afbreken, ik had anders van mij zelve nog wel iets te melden, alleen dit maar: dat de Heere mij nu niet aan de deur laat staan, maar een geopenden en vrijen toegang mag hebben. O, lieve vriendin! is er mij een stuk klaar in mijne eigene bevinding, dan is het dit: dat ik met geen beredeneerd geloof leven noch mij behelpen kan, maar geeft mij de Heere te gelooven door Zijnen H. Geest, dan gevoel ik er de zalige vrucht van aan mijne ziele, en in nederigheid mijner ziele mag ik niet ontkennen, dat ik er nu iets van mag ondervinden. O, welk een heerlijk, kostelijk en wonderlijk geloof, waarin dat de Heere mede komt, een geloof, dat gegrond is op het eeuwige Woord van God en de bevinding van al de heiligen. O, lieve vriendin! kon ik er u eens een duidelijk denkbeeld van geven wat een Goddelijkheid ik in het geloof zie, gij zoudt met mij moeten zeggen: Ja, waarlijk het is die witte keursteen, dien niemand kent als die hem ontvangt. Het geloof is de sleutel van de geheimkamer, en die heeft alleen de Heere in bewaring. Ik weet, uw gemoed is er afkeerig van, maar vergun me dat ik dit nog zeg in nederigheid mijner ziele: dringt u nooit het geloof op, noch ook van een ander, want ik houd mij ten vòlle verzekerd, als gij op

's Heeren tijd de volkomenheid des geloofs zult ondervinden, dat gij dan van ganscher harte amen zult zeggen op deze voorgestelde zaak. Owen zegt: Blijf maar aan de genadedeur biddende liggen, de Heere zal u op Zijn eigen tijd zeker binnen leiden! Lieve vriendin! onze wereld is vol van beredeneerde geloovigen, donkere dagen die wij beleven, daar misschien de teederste vromen het meeste van zien, en nochtans nog maar weinig, zooals het èn met de kerk, èn met ons vaderland gesteld is.

Uw Dominé heeft te Sliedrecht ons volk zóó voldaan; daar was ik wat mede verblijd, hij is bij mij aan geweest, groet hem en zijne vrouw hartelijk, groet ook uw man en kinderen! O, mocht de Heere hem nog eens bekeeren, eer ze het zich in de onherroepelijke eeuwigheid beklagen, en als gij lust gevoelt, schrijf gij dan maar eens, maar zie dan wat zwarter inkt te krijgen, mijne oogen worden al wat duisterder, en dat is dan erger met bléeke inkt.

Ik heb zulk een langen brief geschreven, dat het u wel eens vervelen kan om hem te lezen, maar neem er dan een beetje tijd af en lees hem dan met bedaardheid; als mijn lichaam in staat mocht zijn, wenschte ik nog wel eens een nacht over te komen, om over eene andere zaak nog eens te spreken. Men kan vele dingen niet schrijven, die alleen besproken behooren te worden: maar ik ben zoo slap en zwak, en nog is het mij tot een wonder, elken Zondag nog sterkte om voor te gaan. Dit braambosch verteert ook niet, maar morgen, Zondag, kan ik niet. Binnenkort zal, hoop ik, de plaats vervuld zijn. Ik ben hartelijk verblijd dat wij dien leeraar krijgen, en meer zal ik nu niet schrijven. Des Heeren naam is wonderlijk.

Groet hartelijk D.... en zijne vrouw, vrouw de K.... haar man, vrouw Sch.... en anderen, en zijt hartelijk gegroet van uw liefhebbenden vriend:

D. VERHEIJ.

GIESSENDAM, 21 Jan. 1860.

Gij moet mij maar wat verschoonen in mijn gebrekkelijk schrijven, gij zult er woorden af of bij moeten doen.

N.B. Denk nu toch, dat ik dezen brief aan u alleen schrijf. Nu komen zij van binnen al weder praten. Gij magt u al veel aan, om zoo een ander maar regelen voor te schrijven, raad te geven, het is voorzeker geene geringe vermetelheid van u. Ik kan nu nog wel wat velen, anders zou het mij alweer een grooten schok geven, zoo gaat het nu met mij. De duivel weet zelf dat hij een groote leugenaar is en nu komt hij daar zoo onbeschroomd op mij aanvallen, en zegt mij: dat ik een vermetel mensch ben.

O, welk een voorrecht dat de Heere dien bundel van 150 Psalmen van den man naar Zijn harte tot troost voor Zijne kerk en arm volk heeft nagelaten, waarin allerlei soort van zielestanden in gevonden worden, zooals klachten van verberging van Gods aangezicht, onder zielestrijd, drukkend gevoel van de zonde en van Gods toorn, bestrijding en aanvallen van allerlei aard, bestrijding van uit- en inwendige vijanden, gevoel van zonde, ja, met een woord, van alle zielekwalen, waarin dat volk komt te verkeeren, het is dus een apotheek voor alle geestelijke zielekranken, tot troost en bemoediging, van ondersteuning, verkwikking en uitredding, en eene verheuging in den God huns heils. O, lees ze toch veel biddende, wat is er mijne ziel menigmaal door verkwikt, gij kunt er uw staat en alles in vinden.

Nu is nog mijn vriendelijk verzoek om die preek eens te lezen in het eerste deel van Helmbroek's vrije stoffen over die woorden uit Ps. 68 : 10, het laatste gedeelte. *Gij hebt uwe erfenis gesterkt, als zij mat is geworden.*

Zie toch die preek eens te krijgen om eens te lezen tot uw troost.

Met blijdschap des harten mocht ik vanmorgen zingen: Ps. 118 : 7—10.

OPWEKKING AAN DE KINDEREN GODS OM
DE WAARHEID LIEF TE HEBBEN ZOO-
ALS DIE IN CHRISTUS IS.

Wiens ziele moet niet bitter klagen,
Die waarheid kent en waarheid mint,
Die 't oog vest op deez' booze dagen,
Daar 't gros der menschen is verblind.

Ween vrij mijn ziel in 't stil gezeten,
't Verbreken Jozefs gaat u aan,
Wijl list en helsche slangebeten,
Vol woede alles durft weerstaan.

Nu licht, maar oude duisternisse
Heeft de aarde van Gods kerk bedekt,
Bedwelming van een rein gewisse,
Dat enkel tot bedroefing strekt.

Die oude en beproefde paden,
Worden bijna niet meer gekend,
't Is enkel vree, genâ, genaden,
Aan 's Geestes leiding nooit gewend.

Men hoort alom van Christus spreken
En 't ruime aanbod van dien Zoon,
Dat zal nu 't steenen harte breken,
't Ontdekkingswerk ook ongewoon.

Dat wil men met dien glim bedekken,
Ons werken moeten buiten staan,
God wil de doode zondaars wekken,
't Handsoenend bloed dat heeft voldaan

't Gaat even of voor al 't geslachte,
of hoofd voor hoofd ons 't heil aanbrachte,
Die groote losprijs was betaald,
Daar men in 't oogmerk ijselijk dwaalt.

Men waant zich vol van zorg en vreezen,
Te ontluisteren die gerechtigheid,
Men heeft meer licht als ooit voor dezen,
Men leeft nu in een ruimer tijd.

'k Zeg nog van 't aanbod hoort men spreken
 Aan ieder zondaar. hoofd voor hoofd.
 Gods raad die wil men nu haast breken,
 Welmeenend wordt ons 't heil beloofd.

Men roept nu niets als van gelooven.
 Een ieder grijpt die sterkte aan,
 Een leer, gewisselijk niet van boven,
 Maar oorspronkelijk uit 's afgronds paan.

't Verloren kennen van zich zelven,
 Vervloeking en alleen te zijn.
 Dat wil men onder d' aard bedelven,
 't Is nu niet meer onrein, onrein.

Dit al komt voor en zulk een schijnen,
 Men zoekt nooit in zijn eigen grond,
 Men keurt nu af dat treurig kwijnen,
 Men wijst maar recht aan. naar 't verbond.

Aanvaardt beloften, met vlugge schreden,
 Want alle dingen zijn gereed,

    Wil maar in dit ons voetspoor treden,
 Al voelt gij nooit die slangenbeet.

't Verkiezingswoord is ook bedolven,
 En het raakt al veel ter kerke uit.
 Die woeste zee geeft zulke golven,
 't Is of het goddelijk raadsbesluit

Verdwijnt van zulken die met namen
 In het levensboek geteekend staan.
 Dat maakt zegt men te onbekwamer,
 Op het aanbod recht in 't oog te slaan.

Men wil een ieder doen bevroeden.
 Men kome of men kan of niet,
 Men moet den weg wat spoedig spoeden,
 Want 's Heeren Woord ons dat gebiedt.

Zoo moet ook 't avondmaal des Heeren,
 Voor ieder tot een zegel zijn,

Al bleef men tot den dood afkeeren,
Men is van 's naastens bloed dan rein.

Ook nog, vooral niet te vergeten,
Het Doopsel aan ons al bediend,
Dit moet men toch ter dege weten
Vorst Jezus is een zondaarsvriend.

't Bevindingswerk zijn losse gronden,
En nooit een vastheid voor den geest.
Men heeft het beter uitgevonden,
Ten einde niemand wordt bevreesd.

Hoe het wildbraad hem mag zijn geworden,
Hoe dat hun Jezus kwam te sta,
Daar het rechte Godswerk komt te borden,
En hoe het ons bij God daar ga.

Daar het enkel zijn alleen Goddeloozen
Die zich zoo kennen gansch ontbloot,
Van 't hoofd tot aan den voetzool boozen,
Die liggen midden in den dood.

Die door de wet de wet afsterven,
Door 's Geestes kracht herboren zijn
En nergens reddinge verwerven,
Zoo lang zij in de ark niet zijn.

't Is of 't geloof zijn rust niet vinde,
In 't aanbod dat steeds open ligt,
Voorwaar besturingen der blinde,
Daar 't duidelijk 't eeuwig Woord ons zegt

Die Jezus Eenig, was gezonden,
Om zondaars die verloren zijn,
Tot God te brengen rein van zonden,
Die ruste is niet slechts in mijn,

Hij kwam toch als de knecht des Heeren,
Wiens doel het enkel en alleen
Niet was te zoeken eigen eeren,
Maar d' eer Zijns Vaders in 't gemeen.

Drieënheds leerwoord slechts ter zijde,
 En als bij noodzaak aangevoerd,
 Ja 't Goddelijk Zoonschap wil men mijden,
 Wijl dat te veel de geest ontroert.

Te speuren naar die juiste reden,
 Waarop dat Zoonschap is gegrond,
 Men stelle zich toch maar tevreden,
 Hij is de Middelaar van het Verbond.

Gansch wonder is Hij toch ontvangen,
 Geboren uit een reine Maagd.
 Hem roemen al de lofgezangen,
 Waarvan dat zelfs den hemel waagt.

Foei weg met zulke losse gronden.
 Geboorte maakt Hem tot een Zoon.
 De wijze hoe, blijft ongevonden.
 Maar doet toch bloeien Zijnen kroon

Dat maakt de giften Gods volkomen.
 Hij was de Zoon die nederkwam.
 Roël die mocht het anders droomen
 En zetten Neêrlands kerk in vlam.

Dit stuk is van zulk een gewichte.
 Dat niemand gaat ten leven in.
 Die hier verwrongen in 't gewichte,
 Niet heeft dien zelfden reinen zin.

Nog eens hoe sterk het geroep mag wezen,
 Geloof maar vrienden! ei geloof!
 Met recht mag men op gronden vreezen,
 Zij voor dat werk zijn blind en doof.

Daar de aard van 't waar geloof brengt mede,
 Dat alle werken buiten sluit,
 Nu dringt men 't aan met plicht en rede,
 En neemt dus alle vormen uit.

Neen 't keurvolk kreeg het gansch van boven,
 Uit 's Geestes hand en door zijn kracht,

Zoo dat zij de eeuwige goedheid loven,
Die in den dood hun 't leven bracht.

Men rijdt bijkans met harde sporen,
Naar het hedendaagsch Lutheranendom
Armijn doet luid zijn klanken hooren:
O Tolerand weest wellekom.

Geloofden zulke arme menschen,
Genade was een wonderwerk.
Ach ging het naar ons hartewenschen,
God wierde hun ook eens te sterk.

Dat zij 't gewaande licht verkiezen,
Als blind en dood te vallen neer.
Erkende het ware 't vrij verkiezen,
Van aller schepselen Opperheer

Geraakte zielen gij zoudt vragen,
Verlegen wat mag waarheid zijn?
God zal wel zelf de zorge dragen,
Al spuwt de hel alom fenijn....

Roept veel: ontdekt mijn duistere oogen,
Dat die de wonderen van uw wet
Aanschouwen door uw Gods vermogen,
Opdat gena uw voeten zet

Op 't enge spoor, die enge paden,
Eerbiedigt 't eeuwig vrijgeschenk,
Het gekend getal ontvangt genade,
Ai past dan op Zijn wil en wenk.

Ging 't zoo dan kwam Gods Geest nog weder
Die staat te drempel van zijn huis,
Dan vallen zij voor de arke neder,
Dan zou het vervallen van ons huis

Nog weer in oude kracht herleven.
Zoo dat ook zelfs de hel zou beven.

Wel Sion zegt uw hart niet amen,
Gij zegt bij deze dingen: Heer!

Leeft mijnen Geest wij al met namen
Doen hulde aan die oude leer.

Wel God doe wakend, biddend, leven
En sta een ieder in zijn post,
Hij wil ons 's Geestes leiding geven,
Totdat wij worden afgelost.

't Wantrouwen aan ons zelfvermogen,
Is het veiligste in onzen strijd,
Op 's Heeren hulp alleen de oogen,
Die ons door deez' woestijne leidt.

Grijpt moed mijn medestervelingen,
Wordt nu de waarheid onderdrukt,
Gij zult des waarheids lied nog zingen,
Al gaat gij nu in 't zwart gebukt.

Der zalving zijn wij deelgenooten,
Wij hangen nooit van schepsels af,
De hel mag razen, list vergrooten,
Zij wroeten in hun eigen draf.

Uw Heirvorst zal ten jongsten dagen,
Als uit de kim u rijzen doen,
Dan zult gij nog de waarheid dragen,
En daarmee naar den Hemel spoën.

**TWEEDE BUNDEL
GEWICHTVOLLE BRIEVEN
VAN
DIRK VERHEIJ.**

**OVERLEDEN TE GIESSENDAM DEN 3DEN JUNIJ 1860 IN DEN
OUDERDOM VAN 72 JAREN.**

3e druk

BOEKHANDEL STUUT - RIJSSEN - 1984

VOORWOORD.

Bescheiden Lezer!

Daar reeds vroeger een bundeltje brieven van den zalig afgestorvene D. VERHEIJ, in het licht is gegeven, die, volgens getuigenis van velen, bijzonder hebben mogen strekken tot nut en stichting, zoo wordt u bij deze een tweede bundeltje aangeboden van denzelfden schrijver, en wel van brieven welke hij aan eene vriendin hier ter stede geschreven heeft, die ons ter hand zijn gesteld, om mede door den druk openbaar te maken, of ze misschien als een middel in 's Heeren hand, mochten dienstbaar gemaakt worden, tot ontdekking van de onbekeerden, als ook tot besturing en leiding voor heilzoekende zielen, en tot vertroosting en moedgeving voor des Heeren arm en ellendig volk.

De Uitgever.

GIESENDAM, 2 Juni 1851.

Zeer geliefde Vriendin!

Ik gevoel mij gedrongen eenige letteren aan UEd. te schrijven onder de menigvuldige overdenkingen, waarmede ik heden morgen werkzaam was, betrekkelijk 's menschen diepen val in zijn stamhoofd van dat volzalig wezen waarin 's menschen tijdelijk en eeuwig geluk bestaat: zoo ben ik met al mijne medenatuurgenootten afstammende van Adam door den diepen val zoo verre van God en de oorspronkelijke volmaaktheid uitgevallen, dat wij door diepe rampzalige blindheid in den dood ons leven en in nietige beuzelingen van eenen snel voorbij vliegende tijd, van somtijds twintig, dertig of veertig jaren levens; zoo de Heere ons die belieft te vergunnen, ons hoogste geluk en welvaart zoeken

Bij de overdenking dier zaak moest ik zeggen o! welk een dwaas en onvernunftig volk is het gansche geslacht van Adam, en in welke eene draaikolk van eenen jammerlijken, beklagelijken ellendestaat zijn wij gedompeld en dermate er aan vastgekluisterd, dat geen sterveling zijne diepe dwaasheid en algeheele blindheid recht beseffen kan, ofschoon de dagelijksche ondervinding een ieder hiervan volkomen overtuigt, en zoo worden ouders en betrekkingen subiet door den dood weggerukt en uit een aardsch paradijs opgeroepen tot een prooi van een aantal wormen en hun lot voor eeuwig, onherroepelijk beslist; en desnietteenstaande gaan kinderen en betrekkingen ongestoord in datzelfde dwaalspoor voort: terwijl ook dezen weldra hetzelfde lot beschoren is.

O! diep beklagelijke jammerstaat van ellende; ik werd bij deze overdenking als van zelf met mijne gedachten heengeleid tot het subiet afsterven van uwen broeder en

dat nog in het prille zijner jaren; welk een gedenkzuil voor de overblijvenden! wat is de dood een onverschrokken bode om zijnen last uit te voeren.

Ik wensch, dat de Heere zijne ziel heeft opgenomen in heerlijkheid en dat in hem niet vervuld zij, hetgeen wij lezen, Luk. 16 : 25.

Het zoude mij van harte tot blijdschap zijn, indien dit sterven voor uwen echtgenoot een middel ware tot verkrijging van het geestelijk leven voor zijne ziel, dat hij niet alleen het nietige en vergankelijke der kortstondige genoegens dezer wereld mocht beseffen, maar voornamelijk ook leeren, dat er ook voor hem in een drieënig, volzalig God alleen wezenlijke troost en zaligheid te vinden is, zoo voor den tijd als voor de eeuwigheid; o! welk een gezegend oogenblik zou het voor hem zijn, indien de Heere zijne zielsoogen eens mocht openen, en hij een bedelarm zondaar voor God werd; dan zoude hij in plaats van aardsche schatten, beproefd goud, witte kleederen en een duurzaam, geestelijk eeuwigblijvend goed in de hemelen ontvangen; overgroot zou ook het voorrecht zijn, indien uwe kinderen ook de ijdelheid en vergankelijkheid van hun kortstondig leven mochten inzien, en dat de stem van hunnen oom, die ze als toeroept: „hetgeen gij nu zijt, was ik voor dezen, 't geen ik nu ben, zult gij haast wezen,” mocht ter harte genomen worden, och! dat ze aan hunnen Schepper leerden gedenken in de dagen hunner jeugd, dewijl er immers op aarde niets heerlijker is, dan de Heere te vreezen in de jongheid, opdat ze op meer gevorderden leeftijd zeggen mochten met den Godzaligen Obadja: „Ik Uw knecht vrees den Heere van mijne jongheid aan,” dan konden ze ook nog dienstbaar zijn tot bescherming voor Gods kinderen, tot heil en zegen voor Gods kerk op aarde en nuttige leden der maatschappij worden; mijne hartelijke wensch is, dat de Heere het believe te zegenen aan hunne onsterfelijke zielen, waartoe ik mij dan ook gedrongen gevoelde aan UEd. te schrijven.

O geliefde vriendin! welk een onschatbaar voorrecht voor hem, wiens blinde zielsoogen de Heere geopend heeft om de gansche wereld te zien als een pesthuis van zonde, gruwelen en ellenden en dat zij voor zich zelven daar een groot deel van uitmaken; ik hoop, dat ik het niet zeggen zal om maar vertooning te maken; ik vermeen het geleerd te hebben en nog dagelijks meer en meer te leeren, dat mijn hart een wereld is van ongerechtigheid, een pesthuis van zonde, gruwelen en ellende, en dat er in mijn vleesch geen goed woont, dat ik daarmede zal gaan heenkwijnen tot aan mijnen dood; het is een doode zielskwaal, waarmede ik doortrokken ben; indien wij eenen Bijbel hadden, die leerde, dat er eenige goede eigenschappen in ons behoorden te zijn, waarmede wij God moesten behagen, dan was het voor eeuwig verloren.

Vraagt gij nu aan mij: wel, is er dan niets goeds in u? O ja wel! n.l. die begeerte naar Gods zalige gemeenschap en naar den persoon van Christus, als Borg en Middelaar en om met Hem door het geloof vereenigd te leven, dan die strekking en lust om hier de zonde meer en meer af te sterven, om naar het beeld van dien dierbaren H. Jezus meer en meer vernieuwd te worden, om naar Zijne bevelen en inzettingen te leven en te wandelen naar de lust mijner ziel, en dan ook wel eens eene innige zielsbegeerte om van de zonde als mijn grootste zieleplaag, waardoor ik dien Ontfermer zoo onteer, mijne ziel bezoedel en den Heere missen moet, verlost te worden, om Hem eens zonder zonde volmaakt te verheerlijken, met al de heiligen voor den troon, wanneer ik nu in deze voorgestelde zaken voldoening voor mijne ziel mag ondervinden, zoo moet en mag ik voor den Heere betuigen: bij al deze dingen leeft mijne ziel en hierin is het leven van mijnen geest; doch vriendin! hoe zeer het waar is, dat zulks in mij is, zoo is dit echter mijn goed niet, o neen! dit is een vrij geschenk uit den hemel, en was de Heere nu niet getrouw, die gedurig die ellendeling weder opzoekt, en tot zich trekt als hij weg-

loopt en mij met Zijn Geest kwam bestralen enz., ik was al lang een prooi van den vijand geweest; o wat is de genade wonderlijk vrij! en wat zien wij hier ten klaarste dat het zalig worden geheel buiten den mensch ligt, o wonder dat zulke snoode hellewichten en die nog steeds tot alle boosheid geneigd zijn, uit enkele vrije liefde naar het eeuwig welbehagen Gods om den Zoon Zijner eeuwige liefde, tot zulk een toppunt van zaligheid verwaardigd zijn geworden, hier geldt de nadrukkelijke plaats Jes. 65 : 1.

Wat zal ik nu verder aan u schrijven; ik meen dat uw toestand mij eenigszins bekend is; dit moet ik zeggen, ik kan u niet verder brengen dan waar gij u thans bevindt; 't is des Heeren werk om te troosten en naar het hart te spreken; dit weet ik, dat het genot van den zwijnendraf der wereld uwe ziel niet meer voeden kan; maar dat de Heere Jezus als uw schuldverzoenende Borg en de vrede met God uw grootste schat zouden zijn, indien in deze uwe zielsbegeerten volkomen vervuld mochten worden. O vriendin! schat en waardeer dat hoog, want voorzeker dit voorrecht gebeurt nog maar zeer weinig, doch dit kan niet troosten; mocht de noodzakelijkheid van eenen Borg u eens onmisbaar worden; belijdenis van schuld, treuren over de zonde, veroordeeling van zich zelve voor God, ja zelfs met het veroordeelend vonnis in uw hart en hand; dit alles te kennen is wel noodzakelijk, doch gij kunt er niet eene zonde meê voldoen. Jezus Christus als de eenige ter uwer verlossing moet zich aan uwe ziel openbaren; o mocht u dit eens gebeuren, dan verzeker ik u, zou er een groote verandering in uwe ziel ondervonden worden; terwijl ge door die ontdekking uit kracht van onmisbaarheid niet anders roepen zoudt, dan: het moet Jezus, Jezus zijn; dit zou dan ook het hoofdwerk van uw bidden uitmaken, de Heere leere het u door Zijnen Heiligen Geest.

Wat daar ondervonden wordt, als de ziel moet zeggen met Groenewegen: „de zonde drukt, de liefde trekt, ik kan niet langer rusten, totdat Gij U aan mij ontdekt, en mijne

ziele kuste;" wat daar gekend en ondervonden wordt, weten alleen dezulken wien het geleerd is, maar dit moet ik zeggen, dat de zulke als 't ware, door sterke zielsbegeerten aangedaan, door water en vuur zouden loopen om den zaligen Heere Jezus te bekomen; hier geldt het zeggen van de bruid: de liefde is sterker dan de dood enz.

Ik wensch u van ganscher harte, dat de dageraad van uwe verlossing eens mocht aanbreken en die heerlijke zon der gerechtigheid in uw hart mocht opgaan en gij tot een naam en wonderteeken van Gods eeuwige liefde en ontferming gesteld mocht worden op aarde: de Heere getuigt in Zijn Woord, dat Hij, die het goede werk begonnen is, hetzelfde voleinden zal tot op den dag van Jezus Christus; dat volbrengte en bevestigte de Heere nog eenmaal aan uwe ziel, is de hartelijke wensch van

Uwen geliefden Vriend   D. VERHEIJ.

GIESENDAM, den 19den October 1855.

Zeer geliefde Vriendin!

Heden morgen kreeg ik uwen brief nog in handen van Febr., waarin uw zielstoestand voorkwam als zittende in een kuil zonder water, gebonden aan banden van allerlei ellende, niet wetende hoe gered te zullen worden; ik mocht nog zuchten, dat de Heere uwe banden van ongeloof verbreken en de duisternis uwer ziel mocht opklaren; ja vriendin! de uitgestelde hoop krenkt het hart, dikwijls is de zieleklacht: hoe lang, hoe lang, o Heere! zult gij uw aangezicht nog voor mij verbergen, wanneer zal de dageraad mijner verlossing nog eens aanlichten! ik ga in het zwart vanwege de bestrijdingen en aanvallen mijner benauwde ziel; hoe kon ik nog gered; wat zal er van dat alles dan nog worden? dit is uw taal en zuchtend leven.

Ik moet u zeggen, dat ik voor mij en ook voor u geen raad zou weten, ware er geen hulp besteld bij dien Held

(bij den Heere wordt het niet donker zegt D. Groenewegen, die ziet er wel door, waar wij geen raad weten) en is die dierbare Heere Jezus niet met een zondaars-lievend hart ten hemel gevaren, kent Hij uwe nooden en zielsbehoefden niet, hoort Hij uw kirren en piepen niet? Wel Hij leeft immers in den Hemel om ellendigen op aarde te redden en te verlossen uit hunne zielsbanden en ellenden; Hij heeft immers uwe ziel niet geslagen en gewond om u te verderven, maar om op zijnen eigenen tijd balsem en olie in uwe gewonde ziel te gieten ter genezing; o! ik wenschte u zoo hartelijk toe, dat uw zielsoog voor die fontein des heils eens geopend werd met Hagar; o! mijne lieve vriendin, dan zoudt gij wonderlijk opzien, wat er in dien grondeloozen put van genade is aan te treffen, voor eene heilbegeerige ziel; o! ik bid u, denk toch niet hard van dien allerbeminnelijksten Zaligmaker, Hij is zoo gevoelig medelijdend omtrent ellendigen die daar liggen te kruipen voor Zijn troon, en bedelend tot Hem schreien, Zone Davids ontferm U mijner; zie eens op de Kananeesche vrouw, hoe hard scheen Hij haar te behandelen, maar hoe teeder rommelde zijn ingewand van barmhartigheid over die heidin.

Ik verzeker u, indien Hij een straal van liefde in uwe ziel schoot door Zijnen Geest, gij werdt krank van liefde, en zoudt door allen tegenstand henen dringen; want die liefde is sterk als de dood; zie het eens in de bloedvloeiende vrouw, zij brak door alles heen en zeide: indien ik alleen de zoom Zijns kleeds mag aanraken, zal ik gezond worden; wat dunkt u van die liefde en van dat geloof? Zoudt gij er ook geen zin in hebben? of als ik er iets van gevoel dan springt mijne ziel op; mij dunkt als de bode kwam en voerde mij met zulk een windje over de Jordaan, ik zou er niets tegen hebben. O! wat zal dat zuchtend volk in het Immanuëlsland aantreffen, bij hunnen zielevriend en Bloedbruidegom, wat er hier reeds in dien zaligen allerbeminnelijksten Heere Jezus gezien en gesmaad wordt, och

dat gij het eens gevoeldet, dat gij het eens met een geloofs-
oog zien mocht, ik verzeker u uwe jeugd zou vernieuwd
worden en uwe ziel zou opvaren, gelijk de arenden naar
den hemel en door de lucht en wolken heendringen, bij
oogenblikken zou ik welhaast met Job uitroepen: o, dat
mijne liefste kwame, mijne nieren verlangen in mijnen
schoot, bid veel, bid gedurig, dat die heerlijke Persoon zich
aan uwe ziel nog eens mag openbaren: lees veel de brie-
ven van Rutherford; die iets van den zaligen Heere Jezus
aan zijne ziel gevoelt, geraakt somtijds bij het lezen dezer
brieven in volle vlam, en gewis, Hij is toch alleen de weg
tot zaligheid: die levensbron, die heilfontein, die zee van
genade; die in Hem gelooft, stroomen des levenden waters
zullen uit zijnen buik vloeien; hij wordt daar krank van
liefde, van hegeerte en verlangen naar zijn volle bekomst
in den hemel; o werd de komst van Christus uwe ziel eens
onmisbaar, dat gij met Ds. Groenewegen uitschreidet:
„Geef mij Jezus, of ik sterf, buiten Jezus is geen leven,
maar een eeuwig zielsverderf;” die zulk een geweld mag
doen op het liefdehart van den Heere Jezus, voor dien
kan noch zal Hij zich niet langer verbergen; denk die diep-
beproefde weenende Maria bij het graf van haren lieven
Meester, dat weenen brak het hart van dien barmhartigen
Samaritaan, en toen was het: **Maria!** o vriendin! het was
voor Maria om te bezwijken en dood aan Zijne voeten
neder te vallen.

Ik hoop en wensch hartelijk, dat de zielsverblijdende
dageraad uwer verlossing nog eens spoedig aanbreke en
dat gij het volk moogt toeroepen: „komt gij allen die God
vreest en ik zal u vertellen wat God aan mijne ziel gedaan
heeft.”

Ja! maar zegt het geprangd gemoed, hoe zal dat aan
mij gebeuren; ik zit in duizend strikken, alles is rondom
donker en verward, en nooit was er iemand zoo ellendig
als ik. en dan kan er menigmaal geene zucht uit; het zal
alles nog te niet gaan, ik zal een uitvaagsel voor de wereld

worden en nog ellendig aan mijn einde komen, tot een spiegel voor anderen, zoudt gij nu wel gelooven, dat ik door schrik en vrees bevangen, die taal in mijn binnenste, in de benauwdheid gedurende mijn leven wel duizendmaal heb uitgedrukt, en is die vrees nu vervuld? O neen waarom niet? God waakte en zorgde er voor. Die heeft het bestuur van mij en u in handen. Die weet het best, waarom gij in de diepte zoo moet worstelen, en ik verklaar u, lieve vriendin! nooit zouden de wonderen van genade zulk een hooge waarde in mijne schatting verkregen hebben, was ik geen monster der monsters van ellende voor God geworden; dit is het jammer mijns inziens. In onze dagen, dat men den mensch zoo spoedig voor bekeerd houdt; het gaat er zoo wat van boven af wat praten: wat ben ik ellendig, en dan troost men al dikwijls zonder grond, men legt een pleister op de wond en men is genezen; dit is de reden dat men in onze dagen bekommerden al reeds voor geloovigen houdt en hier ligt dan ook de oorzaak, dat men zoo licht over de bekeering denkt en aldus heeft men geen recht gezicht van het gewicht en de grootheid der zaak, om zalig te worden, omdat men in den grond zijner totale ellende en de onmogelijkheid aan des schepsels zijde om ooit gered te kunnen worden nimmer recht zag en alzoo beurt men zich zelve op, of men wordt door anderen zalig gesproken. O! houdt het toch maar, gelijk ik geloof, met de oude gefondeerde vromen, doch ik stap hier nu maar van af.

Geliefde vriendin! houdt dit vooral in den zin uwer gedachten, dat de weg naar den hemel zoo ligt, dat de Heere komt om u en mij en iederen zondaar, hetzij in langen of korten tijd te ontblooten en aan zich zelve bekend te maken, dat hij zich te zien krijgt als liggende in een modderpoel van ellende? en waarom doet de Heere dat? hierom, opdat de zondaar ontvalle alle zijne krachten, waardigheid, eigengerechtigheid, tranen, gestalte en ijdele hoop, want daar roept de ziel hopeloos uit: o God genade,

genade of ik ben verloren! De Heere wil hierdoor **vooreerst** den armen zondaar leeren en vatbaar maken, dat het eeuwige ontferming Gods in Christus is, indien hij zal zalig worden; ten tweeden, dat die overdierbare Persoon, de Heere Jezus Christus, waarvan ik boven iets gemeld heb, eene hooge schatting in de ziel zou bekomen, als de eene en volkomene oorzaak van onze geheele verlossing en zaligheid; en **ten derden**, om hier in den tijd recht vatbaar te worden gemaakt om een rechten hemelburger te worden, hier te leeren eenmaal met alle gezaligden het lied des Lams in de gewesten der heerlijkheid te kunnen aanheffen: Hem die op den troon zit en het Lam zij de lof, eer en dankzegging tot in alle eeuwigheid! en hierop zegt mijne ziel hartelijk Amen! Amen!

O; mij dunkt die bevindelijke waarheid is door God den H Geest in het binnenste van mijne ziel gegraveerd, en wat dunkt u nu vriendin, kan de weg der zaligheid en het einde Gods in het zaligen van den armen zondaar nu wel anders verstaan worden? Is dit niet altijd de practijk geweest van onze godzalige vaders, en volgens Gods dierbaar Woord en de bevinding van alle heiligen, die er ooit op aarde geleefd hebben? Mij dunkt gij valt er met uw gansche hart bij; welaan dan! valt u het Godsgemis soms zwaar, zijn uwe banden dikwerf drukkend, ziet gij er geen doorkomen aan, denk dan tot uwe bemoediging: welnu! dat is al Gods arm en sukkelend volk overkomen; en geschiedt u niets vreemds, en weet dit zeker, de uitkomst zal het u bevestigen, hoe banger uw strijd is hoe heerlijker voor u het einde zal wezen; wanneer de Heere eenmaal uwe banden slaakte, uw mond zoude vervuld worden met lachen en uw tong met gejuich, en dan zult gij weten te vermelden Gods groote daden dan zal het bewaarheid worden: allen, die ze zien, zullen ze kennen als een zaad, dat de Heere gezegend heeft; o! blijf dan maar liggen aan de genadedeur; Hij, die te komen staat zal gewisselijk komen en niet achterblijven, houd maar moed, de zaak en

de Heere *zijn het duizend, duizendwerf waardig, en met Zijne komst tot uwe ziel, zijn al uwe banden verbroken, en gij zult als eene vrijgelatene des Heeren juichen van de groote en wonderlijke daden des Heeren aan uwe ziel be-
wezen.

Nu hoop en bid ik, dat de Heere dit eenvoudig geschre-
vene believe te zegenen aan mijne en uwe ziel, tot Zijne
eer en heerlijkheid, is de hartelijke wensch van

UEds, liefhebb. Vriend

D. VERHEIJ.

NB. Wat mijn lichaam aangaat, dat is zwak en koort-
sig, doch wat inwendig mijn toestand betreft, de Heere is
mij nog goed en nabij; ik dacht in den brief niet zoo ver
uit te wijden, maar ik gevoelde mij doordrongen de op-
wekking van mijn hart te volgen, misschien is het wel de
laatste dien UEd. van mij ontvangen zult. Gij weet ik ben
een kruiper en zuchter onder veel strijd en gemoedsbe-
zwaar, doch tot roem van de eeuwige liefde, trouw en
ontferming van een drieëinig God, moet ik u dit toch nog
melden, dat thans mijne ziel niet in het dorre woont; de
Heere is mij nog goed; Hij hoort het geroep zijner ellen-
digen nog en redt ze uit hunne benauwdheden; o! wat toont
Hij Zijne beloften te vervullen, die Hij liefheeft, heeft Hij
lief tot het einde; o! wat zal het zijn, wat zal het zijn als
de doodsbanden dat zondig, ellendig lichaam gesloopt
zullen hebben, dan zijnen Goël, zijnen Losser, zijnen in-
nerlijken zielevriend te ontmoeten in dat Emanuëlsland
daar boven; o wonder van genade.

GIESSENDAM, den 17 Nov. 1855.

Zeer geliefde Vriendin!

Hartelijk dank voor uw liefdebewijs aan N. de H.; moest
gij nog hier komen om de ingewanden van die heilige te
verkwikken? De Heere vergoede die liefdedaad door Zijne

zalige en zielsverkwikkende algenoegzaamheid tot volle verzadiging van alle uw zielsbehoefden, dit is de hartelijke wensch en bede van uw vriend en vriendin.

Zeer geliefde Vriendin! uwe klachten zijn ook mijne klachten; echter mag ik niet ontkennen, dat de Heere nu en dan mijne ziel nog wel eens verkwikt, anders moet ik u in oprechtheid betuigen, heb ik niets meer op aarde waarin ik verkwikking vinden kan; ik heb geene begeerte om lang te leven maar dit ligt bestendig op mijn hart, dat de Heere Jezus mijn Leidsman maar zijn moge door die donkere doodsvallei, en is er nog iets voor mij op aarde te doen, och dat dan de Heere mij hiertoe Zijne genade schenke!

De tijd zal voorts kort zijn, het zijn slechts weinige dagen meer! houd uw oog maar op den Heere gevestigd. Op eenen tijd, dat ik zoo zeer bezwaard was over mij zelve en dat het mij toescheen niet verhoord te worden, zoo kwam mij voor: denk! wat die onrechtvaardige rechter zeide, en zal dan God geen recht doen Zijnen uitverkorenen, die dag en nacht tot Hem roepen! Vertoeft de Heere nog een weinig, welaan! verbeid Hem biddende, Hij zal eenmaal gewisselijk komen en uwe ziel verrassen: o! dat wij het een voorrecht mochten achten, verwaardigd te zijn geworden, opening en toegang te hebben tot den troon der genade; denk eens aan uwen man, kinderen en bloedverwanten, zijn ze ook niet in denzelfden vorm bereid, en lagen wij niet te zamen met hen onder hetzelfde vloekvonnis? Kan de Heere evenmin met ons als met hen gemeenschap oefenen in ons zelve aangemerkt; zoo komt toch de Heere u opzoeken en hen nog niet; was ons oog daar eens recht voor geopend, wij zouden ons aangezicht in het stof verbergen voor Hem, Die bemoeienissen met zulke wangedrogtelijke schepsels komt te houden en wij zouden het ons tot een groote eer rekenen, dat wij tot aan onzen dood kruipers mochten zijn aan Zijnen genadetroon. Sla uwe oogen eens met mij op die groote wereld met menschen, o! wat worden er weinigen met de hoogwaardige eer begunstigd, om in waarheid voor dien

hoog en God in het stof neder te knielen, o! ik bid u, denk daar veel aan, bepeins dat gedurig, eene wereld vol menschen, die te post naar een eeuwig verderf loopen en zoo weinigen worden zalig. Ik dacht nog deze week bij het lezen van H. Binning, waarom heeft God mij niet als een woeste Heiden of Turk gesteld? Ja, waarom? Het is alleen Gods vrij en souverain welbehagen; waarom u een biddend mensch gemaakt om Hem te zoeken en niet uwe andere betrekkingen; alleen Gods vrijmachtig welbehagen, en dat lag in Zijn eeuwig voornemen vergezeld.

O! met zulk een wormpje, met zulk een miertje, was reeds de vermaking der opperste Wijsheid in de stille eeuwigheid; is dit wel eene geringe zaak? Immers neen.

Gij schrijft, dat het met uwe zielstoestand maar zeer droevig gesteld is, hopen de dat de Heere u slechts staande moge houden in den strijd tegen den duivel, de wereld en de zonde; wij kunnen, omdat wij blind zijn, 's Heeren wegen niet recht beoordeelen, wat goed of kwaad voor ons is: had ik nimmer in benauwdheid verkeerd, ik zou nooit mijnen Redder kunnen verheerlijken. De satan kan geen kwaad toebrengen, en de Zaligmaker is niet gekomen om de zielen der menschen te verderven, maar om ze te behouden: Hij heeft u niet gewond om u met uwe wonden te laten omkomen, maar om er eenmaal balsem in te gieten ter uwer genezing; vertoeft Hij hiermede, wel nu! verbeid Hem, Hij zal eenmaal uwe ziel redden: gij weet er is bij den Heere een tijd des welbehagens. Ik wensch u dan nogmaals van ganscher harte, en hoop het ook van mij zelve, om maar als een arme en behoeftige gedurig tot dien dierbaren Christus te vluchten, in wien gerechtigheden en sterkte zijn, en dat gij ook biddende op de komst van Christus wacht, en dat Hij als een overwinnend Vorst nog eens zegevierende Zijn troon plaatse in uw hart, en Hij zich als uw Bloedbruidgom aan uwe ziel openbare, en met Zijne komst is uw heil volmaakt.

Het gebeurt mij nog al eens onder het schrijven, dat ik

zoo iets mag gevoelen van dien heerlijken Persoon; terwijl ik ook niet mag of durf ontkennen, dat Hij een plaats in mijne ziel heeft ingenomen, om met de kerkbruid te zeggen: „al wat aan Hem is, is gansch begeerlijk”; en nu heb ik al meer dan een halve eeuw Zijne liefdetrouw ondervonden, en tot op dit oogenblik moet ik u openhartig betuigen, dat de Heere woord houdt; Zijne beloften zijn ja en amen, Gode tot heerlijkheid! Hoewel ik anders, zooals ik u dikwijls gezegd heb, al veel zuchtende door de wereld ga, strijdende met een lichaam der zonde, tegen het ongeloof en aanvallen van allerlei aard, en zoo ben ik ook al door de wereld heengeworsteld. David zegt ergens: ik ben moede van mijn zuchten, o wat is het dan bang! maar dit is nu het lot van al dat volk op aarde, daarom worden zij kruisdragers genoemd; hun Heer is hun voorgedaan en nu moeten zij ook door vele verdrukkingen ingaan in het Koninkrijk der hemelen, dus u overkomt niets vreemds, die weg is voor ons al lang betreden en dat is voor u nu nog waarlijk tot troost en bemoediging in uwen weg, de Heere heeft immers een arm en ellendig volk op aarde, dat alleen op Hem zou hopen, blijf Hem dus maar zoeken in den verordenden weg!

Ik schreef u laatst, dat de Heere Jezus met een liefdehart voor ellendige zondaren ten hemel is gevaren; het is Zijn werk, zondaars te ontvangen en met hen te eten; o welk een heerlijke gast die bij zulke monsters aan tafel wil zitten; mijne ziel smelt er onder weg. O! dat uw liefdeoog eens voor dien heerlijken Persoon geopend werd; liefdevolle Jezus, verschijn eens blinkende! Gij zijt met Hem op weg, maar zit met Hem nog niet aan tafel; noodig Hem maar veel te gast; geef Hem geen rust, zeg met de Emmausgangers: „blijf bij ons, en zij dwongen Hem om in te komen”. Tegen mijn voornemen en buiten mijn verwachting heb ik dit papier vol geschreven; de Heere, wensch ik hartelijk, zegene het geringe tot Zijne eer.

UEd. geliefde Vriend, D. VERHEIJ.

GIESSENDAM, den 31 Jan. 1857.

Geachte Vriendin!

Ik bedank UEd. hartelijk voor uw kleinood, en ik heb het onder gestadige indrukken mijns gemoeds mogen lezen, hetwelk in mijne ziel eene heilige jaloezie verwekte en mij telkens naar den Heere in het verborgene uitdreef, om ook iets te mogen genieten van die zalige, verborgene gemeenschapsoefening met een volzalig God in Christus; dat is mijn zieleleven, daar zegt mijne ziel amen op! Och, werd ik ook derwaarts heengeleid, dan zou ook mijn mond den Heere de eere geven en Zijnen lof verkondigen; want bij deze dingen leeft mijne ziel, en in alle deze is het leven van mijnen geest.

Lieve vriendin! ik durf aan u nogal eens wat schrijven, omdat gij weet met welk doel zulks van mij geschiedt, en daarom kom ik tegen u vrij uit; hoewel ik het niet weet, vrees ik toch dat gij te veel allerlei geschriften leest, die wel uw verstand voeden, maar waarbij uwe ziel mager wordt en waarvan velen u in het geheel niet dienstig zijn ter bevordering van uwen zielestaat; de lichamelijke oefening is tot weinig nut, maar de godzaligheid is tot alle dingen nut, hebbende de belofte van dit en het toekomstige leven.

Gebruik nevensgaand boekje, als uw zakboekje naast den bijbel, lees veel die bekeering en volg dat voorbeeld na; het is eene rechte Maria, gezeten aan de voeten van dien liefdevollen Heere Jezus; zij schrijft zeker wel veel bij herhaling hetzelfde, doch wie den liefelijken reuk van den nardus rieken mag, die is en blijft zulks telkens versch; er zit geestelijk zielevoedsel in dit boekje.

Ik wil er ook een exemplaar van voor mijzelfen koopen, al de nieuw uitgekomenen boeken, welke niet van den ouden stempel, van over de honderd jaren zijn, heb ik afgeschafte, en raadt u zulks ook maar te doen; denk veel: één ding is noodig. Geesje Pamans, die moeder in Israël,

maakt er haar werk maar van om aan den troon der genade de verzekering van haren genadestaat te bekomen; stel u haar tot een voorbeeld, hoe zij met God worstelde in den gebede, en gij zult een schat van geestelijke wijsheid bekomen, gelijk men in dit boekken aantreft; het was een wonder van haren tijd! Wat kan toch de Heere eene wijsheid geven aan zulk een armen worm? Hierbij valt de wijsheid dezer verblinde eeuw geheel weg, met al de pochers op hun groot geloof.

Wat men in dit boekje aantreft, is de wijsheid, die in de hemelsche school geleerd wordt. Hierin vindt men het echte proefhoudend geloof, eene nederige, ootmoedige ziel, die kostelijk is voor God, het ware Schibboleth!

Ik moet u betuigen, dat er mijne ziel bij oogenblikken door in vlam geraakte, dewijl mij vele zaken geheel niet onbekend waren, als dat verliezen van zichzelf in dien vollen oceaen van genade en zaligheid, en wat er in die zoete, zalige en zielsverlustigende gemeenschap van dien overdierbaren en liefdevollen Bloedbruidegom te vinden is.

Neen vriendin! weg met al die nieuwe snufjes van boekjes; die van den ouden wijn gedronken heeft, begeert geen nieuwen; want hij zegt: de oude is beter.

Ik moet u zeggen, dat bij het lezen dier geestelijke liefdebezoekingen aan de ziel dezer christin, mijn ziel er soms van ontvlamde, dewijl mij zulks niet vreemd is; o, gelukkige kinderen Gods, die boven andere broeders en zusters in die liefdeskussingen deelen mogen! dat zijn Jezus' troetelkinderen.

Och, gave de Heere, dat door het lezen van dit boekje, ook in uwe ziel die heilige jaloerschheid eens geboren werd, om den hemel met gebeden en smeekingen te bestormen, dat er meer doorbrekend licht mocht komen, opdat gij u ook in uw erfdeel verblijden moogt, wat zou ik mij verheugen, indien gij eens met volle vrijmoedigheid de werken Gods kondet vertellen, wat wonderen Hij aan uwe

ziel gedaan heeft!

O mijne lieve vriendin! ik wensch van ganscher harte, dat het uw eenigst hoofdwerk zij om tot de volle bewustheid van uwen zielestaat te mogen komen; er wordt veel tijd doorgebracht met bijzaken, die anders wel goed zijn, doch voor u slechts oponthoud; één ding is noodig! onthoudt die les; vertoeft de Heere evenwel nog wat om u de begeerte uwer ziel te geven, ei! blijf dan maar biddende en smeekende aan den troon Zijner genade liggen, wachtende op de roering van de genadewateren; de Heere weet het best Zijnen eigenen tijd en wijze; gij zult nu en dan nog wel eens bemoedigd worden in den strijd; met de hoop, dat de Heere nog wel eens komen zal; Geesje Pamans zegt: die Boaz liet door zijne knechten wel eens een garfje vallen tot hare zielsverkwikking! doch gij zegt: dat is de zaak zelve niet; dat is wel zoo, evenwel is het een bewijs, dat de Heere u bij de hand houdt; waarom gaat gij en ik met de groote wereld niet het ruime pad op? maar neen! De Heere wil u niet loslaten en er is ook iets in uwe ziel gezonken, dat niet los kan en ook niet wil; liever sterven aan de voeten van den Heere Jezus, dan van de zaak afzien. O! wie weet hoe spoedig die Achorsdeur van verlossing voor uw zieleoog geopend zal worden, en die groote doorbreker als de overwinnende held zal henen-trekken en gij door de poort der verlossing zult binnengeleid worden, om uw volle bekomst te drinken uit de beken Zijner wellusten.

Dit is zeker, de Heere zal Zijn eigenen tijd waarnemen in het uur der minne; weet, gevoelt en betuigt gij het niet duizendmaal in het verborgene, dat de Heere overwaardig is, dat wij voor Hem in het stof knielen? Ei! acht dan met mij dat voorrecht van groote waarde, dit te mogen zien en te gevoelen is van meerder waarde dan duizende werelden in eigendom te bezitten, en nu, gij bevindt u immers in dezen weg op de voetstappen der schapen; gij verstaat hen toch, die zoo innig uit uwe bevinding spreken en

hebt op dezulken immers eene innerlijke betrekking, in dien weg, waarin gij het zoekt, hebben zij het ook gevonden, en dat weten ze allen, dat zij den Heere Jezus door worstelen, strijd en tranen gevonden hebben; niemand hunner is er op een andere wijze toe gekomen en wat is het toch een zalig worstelen, en een zoet schreien aan de voeten van den Heere Jezus; dat zijn nu die weenende Maria's, die de voeten van dien lieven Zaligmaker met hunne tranen nat maken, o, wat ligt er een zoet, en voor de wereld onbekend zielsgenot in die verborgene gemeenschapsoefening met den allerbeminlijksten Bloedbruidegom.

O, lieve vriendin! waar wordt een verdoemelijk Adamskind toe verwaardigd, o wonder aller wonderen! Wat nu mijn eigen toestand betreft, ik heb maar onophoudelijk strijd en beklag voor den Heere over mijn inklevend bederf, ach! mijne zondige ziel, ik ben als van de zonde doortrokken en dit zal ik hier niet te boven komen; somtijds heb ik wel hoop op, dat dit bij den dood geschieden zal, wanneer de Heere mijnen weg met geloofslicht eenigzins belieft op te klaren, hoe dat Hij uit eeuwige liefde Zich aan zulk een snood booswicht heeft willen verheerlijken en ik daarbij innige smart gevoel vanwege mijn zondig lichaam, dan zou ik maar weg willen, doordien ik dan op dien tijd het buiten den Heere omzwerfend leven zoo moede kan worden als een reiziger, die met een zwaar pak jaren getorst heeft en het niet kwijt kan worden, en dan gevoel ik bij oogenblikken met die christin zulk eene innige liefdesbetrekking op den beminlijken Heere Jezus, ja, op een Drieëenig God, dat ik mijnen kerker zoo maar zou willen verlaten, om met al dat vrijgekochte volk, mij voor dat beminlijk en voor mijne ziel zoo dierbare Lam Gods, mede neder te buigen, om mijne ziel in Zijnen lof te verzadigen. Op andere tijden zit ik weder aan den grond, zoodat het van binnen alles overhoopt raakt, zoodat de zonde woelt en mijne ziel door dezelve verwoest

wordt, onverloochend en ongevoelig zijnde, den toegang tot 's Heeren troon toegesloten, en gaande als levenloos daar henen onder een aantal bange zuchtigen; en zie, daar komt het oude ongeloof mijnen staat omkrabbelen met heimelijke verdenking van al mijne ondervindingen, met strijd en aanvallen op vele zaken, die ik niet eens durf noemen. En zie, daar lig ik onder den voet, en dan ben ik somtijds in alles zoo blind en verward dat ik niet weet, hoe ik er een begin of einde aan maken zal, was ik dan maar zoo wijs, dat ik in het donkere maar stil op mijn plaats bleef zitten, totdat het weer dag werd; maar neen, dan aan het tobben en woelen in het duistere en werk mij hoe langer zoo vaster in de strikken.

O vriendin! Ik zeg wel eens tegen mij zelve: ik ben het wonderlijkste en onbestendigste schepsel dat er op aarde is, wat heeft de Heere een last van mij door al die vermoeienissen met mijne ongerechtigheid, doch welk een onbegrijpelijke liefde en ontferming Gods, de Heere Jezus komt gedurig weer naar mij om te zien, en dan verdwijnen de duistere dampen van het ongeloof, mijne beschuldigers worden tot zwijgen gebracht en trekken de een voor en de ander na. Ach, zoo gaat het alle dagen, zoodat ik, zegt Groenewegen, het zwerven moe word, ja! zoo gaat het naar het einde van de reis.

Dit moest ik u nochtans in oprechtheid des harten betuigen, dat ik niet klagen kan over mijnen Koning, maar geloof het, het scheelt alles aan mij, en was Hij zoo als ik, dan had ik al lang in de hel gelegen, maar Hij is getrouw, tegen al mijne afwijkingen en zonde, o vrije ontferming, o eeuwige liefde en trouwe Godsbemoeyenis. Ja, wat moesten wij niet de aarde onder onze voeten treden, verloochend zijn aan eigen gemak, zin en wil, wat moest niet onze hartelijke betuiging zijn: weg met de afgoden, zijn wij niet tot een hooger en edeler doel geroepen, wel, laat de dooden hunne dooden begraven, maar gijlieden, volgt gij Mij. O dwaas en blind schepsel dat ik ben, foei

mij, dat ik zoo met de afgoden speel. Heere, Heere! breek maar af en roei de zonde maar met wortel en tak uit, om U alleen de kroon en de eere toe te brengen.

Ik kwam den afgeloopen nacht in overdenking, wat middellijker wijze de reden mocht zijn, dat eene bekommerde ziel niet tot het volle geloofslicht komt, en toen kwamen mij twee hoofdoorzaken voor, voornamelijk: ongelooft en blindheid. Blindheid is naar mijn inzien de dochter van het ongelooft, neem eens tot een voorbeeld Joh. 9 dien blindgeborene, deze was reeds door den Heere Jezus genezen; hij was ontstoken met een liefdevuur tot den Heere Jezus, kwam er vrijmoedig voor uit tegen het Joodsche Sanhedrin, wat hij van Jezus geloofde en wat hij van Hem ondervonden had, al werd hij er om uit de Synagoge geworpen en nochtans kende hij Hem niet recht als zijnen Messias en Verlosser, want toen Jezus hem vroeg: gelooft gij in den Zoon Gods? was zijn antwoord: wie is Hij Heere? opdat ik in Hem mag gelooven! en Jezus zeide tot hem: en gij hebt Hem gezien, en die met u spreekt dezelve is het, hierop zeide hij: ik geloof Heere en Hij aanbad Hem. Dus blindheid een gevolg van het ongelooft; zoodra dus de blinde zielsoogen geopend zijn door den H. Geest, voor den inhoud van het genadeverbond, dan vallen de schellen van de oogen af, de banden van het ongelooft worden verbroken en de bekommerde ziel raakt zich zelve kwijt, en zinkt op Christus als haar fundament van zaligheid neder.

Nu weet gij wat Uw hoofdwerk behoort te zijn, namelijk de bede: Heere dat ik ziende mag worden, om de geestelijke zaken, die ik tot zaligheid noodig heb, klaar door 's Geestes licht van nabij te mogen leeren kennen en verstaan. O geloof het, de meeste menschen zijn te wijs om bekeerd te worden, en o, wij zijn zoo stekeblind, die groote blindheid dat is ook mijn ergste kwaal, en daarom raak ik gedurig overhoop en aan het worstelen, en met mijn blind redeneeren kom ik wel eens zoover, dat ik zeg tot mijzel-

ven: nu heb ik geen menschen-verstand meer, dus noch ik noch gij, noch iemand van dat arme volk, kan zich met een beredeneerd geloof behelpen.

Neen, daar zorgt de Heere voor, het is het eigen werk des H. Geestes om u en mij terecht te brengen en onze blinde zielsoogen te openen om die dingen te weten die ons van God geschonken zijn.

O mijne lieve vriendin! Ik bid u, sta toch veel, ja aanhoudend naar geestelijk licht; waarlijk, het scheelt aan geestelijke blindheid, en wie kan u daarvan genezen? Niemand anders dan de Heere Jezus, gelijk in de blindgeborene gebleken is. O dat dit bij aanhoudendheid op uwe ziel gebonden werd en uw hoofdwerk mocht zijn, zoodat gij er niet zonder rusten kondet, mij dunkt uwe redding was nabij. — Immers, gij zult het met mij toch wel gelooven, dat het daar henen zal moeten, zal er wat geburen; en zeker dit geloof ik ongetwijfeld, wanneer de Heere uwen weg vroeg of laat eens belieft op te klaren, dat gij dan duidelijk zult te zien krijgen, dat diepe blindheid de hoofdoorzaak is van het ongelooft.

Ik wensch u biddende toe, dat de Heere dit jammervolle gebrekkige schrijven voor uwe ziel tot zegen doe verstreken, het zou toch wat grootsch zijn, indien wij elkander nog een hand of voet op den weg mochten zijn, het geringste middel, ja slijk kan de Heere gebruiken om er Zijne wonderen des te grooter door openbaar te maken, tot Zijne eer en heerlijkheid van Zijnen grooten naam.

De Heere zij met u en uwen man en uwe kinderen, en Hij verheerlijke zich nog aan hun aller onsterfelijke zielen, is de hartelijke wensch van

Uwen liefh. Vriend,
D. VERHEIJ.

GIESENDAM, den 10den Juni 1857.

Hartelijk geliefde Vriendin!

Gij zult mij, denk ik, al wel eens verwacht hebben, 't welk ik ook al lang voornemens was, waarom ik ook niet heb geschreven, doch de reden van mijn niet komen zult gij misschien wel gehoord hebben, het is omdat de pokken hier sterk heerschen; nooit heb ik het beleefd, dat die pest-ziekte zoo geheerscht heeft, als thans op deze plaats; waar de ziekte in huis komt schiet er zelden één over; God vernietigt hier den raad der Heidenen, de sterkste voorstanders der inenting liggen aan die ziekte, in één huisgezin onzer gemeente heeft de vader twee van zijne kinderen naar het graf gebracht en den dag daarna kreeg hij zelf de pokken en is er ook aan gestorven, evenwel met eene gegronde hoop dat zijn einde vrede was.

Wanneer ik zieken bezoek, is het daar waar de pokken zijn, en nu verneemt men wel eenige neerslachtigheid in die huisgezinnen maar geene verootmoediging, en toch durf ik nog niet zeggen: wat een verhard menschdom, want het is mijn eigen beeld, zoo nu de Heere stilt, wie zal dan be-roeren? De verharding is het droevigst oordeel dat er op een volk kan rusten, o! mij dunkt zou dat nog niet vervuld moeten worden aan het Nederlandsche volk, hetgeen wij lezen Jes. 6: 9—13.

Ik heb uwen laatsten brief met veel genoegen gelezen, doch meer zal ik er niet van schrijven. Gij schrijft echter, dat ik al te gunstig over u oordeel, indien dit zoo is, dan moet ik zeggen, dat gij wederkeerig evenzoo omtrent mij handelt, uw oordeel over mij schijnt zoo te zijn, alsof de liefelijke zon der gerechtigheid bestendig mijne ziel beschi-jnt, maar ik dacht deze week: indien ik naar Gorcum ga, zal ik met een schoot vol van klachten komen, dat gij misschien wel denken zult, aan zulk een man heb ik niet veel; ik heb niet dan al te veel klachten over mij zelve, en indien men mij dan nu nog met meer klagen

bezwaart, dan zou mijn sloopje welhaast zinken, doch denk dan maar: twee klagers verstaan elkander het best, terwijl een klager met een roemer slecht overeenstemmen. Het is, gelijk Salomo zegt: „een lied te zingen bij een treurig hart, is als de sneeuw in den zomer;” indien toch een rijk mensch bij een totaal arm mensch komt en daar zijnen rijkdom verhaalt, zulks verzwaaert de smart nog van dien arme, maar twee armen kunnen elkander het beste vertroosten, omdat zij beiden weten wat armoede is, waar een rijke niets van weet. Dit ondervond ik gepasseerde week nog, er was toen bij mij een Christen uit Zeeland van 70 jaren, die opende zijne geestelijke armoede, blindheid en dwaasheid, en hoe hij geen ééne ware, oprechte zucht kon doen, dikwijls in vijandschap stekende, gekweld door af- en omzwerfende gedachten in zijn gebed, tevens zich diep machteloos bevindende om zich uit dat alles te kunnen redden, en zoo meer andere zaken, en dat nu dit zijn eenige hoop was: de eeuwige liefde, genade en ontferming Gods. Wel ik moet zeggen wat werd ik verkwikt door die klachten van dien ouden Israëliet, had die man nu uit zijne bijzondere Godsontmoetingen gesproken, dan zou hij mogelijk niet van dien zegen voor mij zijn geweest, gelijk het nu was met het mededeelen van zijne klachten. Dit heb ik menigmaal ondervonden, dat ik somtijds wonderlijk bemoedigd werd door harteklachten van ouds beproefde vromen, en of men al roept in onze dagen: „het is met geen klagen te doen, men moet roemen en 's Heeren lof vermelden enz.,” hierin is toch wat wonderlijks dat de grootste en rechte klagers tevens de grootste roemers zijn: maar dit vatten velen niet, en toch is het zoo; raadpleeg u zelve maar eens, wanneer er na uwe jammerklachten over uwen ellendigen toestand, eens een lichtstraal van eenige hoop door den H. Geest in uwe ziel ontvlamt, dat zich de hoop opdoet, dat de Heere Zijn genadeoog op u geslagen heeft zinkt gij dan niet oogenblikkelijk in 't stof, als een arme, nietige, onwaardige zondares, voor God

neder? Kunt gij uwe ziel dan wel voldoen in het diep en laag bukken voor den hoogen God? Is dan uwe taal niet: zou op zulk een hellewicht, op zulk een vloekwaardige, vijandige, walgelijke en onreine ellendeling, de Heere een oog van ontferming geslagen hebben? O wonder van ontferming! o wonder van genade! o wonderlijke liefde! en gij zult het wel verstaan, dit is nu roemen, dat is de taal van al de heiligen in den Bijbel en van al de oude vromen.

Ik denk nu aangaande u, dat gij zoo al klagende van tijd tot tijd, al meer en meer naar den grond zinkt en uw gebouw zoo al gaande weg wordt afgebroken; leert gij het soms al niet meer verstaan, hetwelk mijn spreekwoord dikwijls is: dat afbreken bouwen is. Ik heb u wel eens gezegd, dat Heiltje-moei plagt te zeggen: de menschen zijn te braaf om bekeerd te worden. Boston zegt: „de hemel zal vol zijn van schelmen, hoeren, dieven en vagebonden doch vrijgemaakt door het bloed des Lams.” Het is wat te zeggen dat de menschen hun best zoo doen om beter te worden en wij moeten werkzaam zoeken te zijn om slechter te worden, en met al die schuld en onreinheid vluchten naar den Heere Jezus, om met Zijne gerechtigheid bedekt en door Zijnen Geest gereinigd te worden. Wij hebben in ons verbonds-hoofd Adam geheel en al Gods heilig beeld verloren, wij kunnen den peilloozen staat van onzen diepen afval van God niet doorgronden, er is geen grond in de put van ellende, en dat wil de H. Geest hier aan al de uitverkorenen leeren, en waartoe? Opdat de dure prijs, dat Goddelijk rantsoen van dien dierbaren Heere Jezus, de rechte schatting in uwe en mijne ziel zoude krijgen, gelijk met geen menschentong is uit te spreken, en mij dunkt, ik zie uit uwen brief dat de Heere Jezus voor uw zielsoog al eenigszins geopenbaard wordt, daar gij Hem toch hebt mogen te zien krijgen in het dragen van 's Vaders toorn en van het gewicht der zonde, 't welk Hem zoo smartelijk viel, dat zijn zweet werd als groote druppelen bloeds en Hem in Zijne bange zielesmart deed uitroepen; „Mijn God,

Mijn God, waarom hebt Gij mij verlaten?" Begint gij soms niet zoo eens iets te vatten van dat geheim, waarom Gods kinderen zoo veel met hunnen liefdevollen Heere Jezus op hebben, 't welk een Augustinus deed uitroepen: „mijn liefste is gekruist!" en voorwaar, het is geen blinde liefde waarmede zij zooveel op hebben, o neen! zij kunnen met volle geloofsvrijmoedigheid zeggen met den Apostel Johannes: wij zijn geen kunstig verdichte fabelen nagevolgd, maar hetgeen onze oogen gezien en onze ooren gehoord hebben en ons door den H. Geest aan onze ziel verzegeld is.

Ik waag er mijne ziel op, dat dit de eenige weg is voor een arm zondaar, die hem brengen zal in het vaderland der rust.

O lieve vriendin, het is niet te gelooven, of men moet het ondervonden hebben, welk een klaarheid en vastigheid Gods kinderen ondervinden in dien gepasten en van God wel geordineerden weg der zaligheid, waar zij met vrijmoedigheid durven zeggen: zou deze keus mij ooit berouwen, neen, neen! ik wil op dezen rotssteen bouwen, het eeuwig verbond blijft al den grond van mijn vertrouwen, dat eer ik was onwrikbaar stond; maar het wordt op eenen dag niet geleerd, en daarom houd maar moed, als het de Heere niet voorzag zou ik nog voor de poort van den hemel sterven, zoowel als gij, doch gedenk, dat het niet uw werk maar het Zijne is. Hij, die het in u begonnen is, zal het ook moeten voleinden, breek zelf maar niet door en laat u door geen ander het geloof opdringen, wacht in ernstig bidden om deze zaak des Heeren tijd maar af, en ik houd mij verzekerd, dat als de Heere uwe ziel in de ruimte stelt het dan geene twijfelachtige zaak meer zijn zal, dat het aan uwe ziel geschied is, o neen! dan zult gij met volle bewustheid van uwe gansche ziel zeggen met den Apostel Paulus: „nu weet ik in wien ik geloofd heb, en Hij zal mijn pand, bij Hem weggelegd, bewaren tot dien dag;" zeg dan met Groenewegen: „ik zal

dan standvastig wachtende blijven o Heer, tot dat ik krijg mijn zielsbegeer, en nooit zal zijn mijn pak ontbonden, tot dat ik Jezus heb gevonden."

Ik was onlangs zoo voor den Heere gesteld, ik zag, dat ik alles onwaardig was, alles verbeurd had, geen aanspraak hebbende op iets goeds, noch in natuur noch in genade, en toen moest ik betuigen voor den Heere, dat het voor mij een onschatbaar voorrecht was, indien Hij mij maar beliefte te verwaardigen, om als een arm, ellendig en alles verbeurd hebbend zondaar Hem achteraan te komen, kruipende voor Zijn genadetroon, terwijl wij toch van natuur verharde, ongevoelige, onwillige en vijandige schepselen zijn. De Heere hoop ik, doe u en mij daar veel op zien. Uw brief is zoo vervuld met klachten, gemoedsbezwaren, strijd, worstelingen enz., dat ik niet in staat ben op alle die bezwaren te antwoorden, veel minder om u er uit te redden, de hemel kan rondom met zwarte dikke wolken bedekt zijn, doch als de zon krachtig doorbreekt, verdrijven de wolken en het is een heldere lucht, dat heb ik menigmaal mogen ondervinden. Bij het lezen van uwen brief, dacht ik nog aan dien ouden vromen man, waarvan ik boven sprak, dat hij mij onder anderen ook zeide: om het geloof te oefenen was mij zoo onmogelijk, als met mijne handen aan den hemel te reiken, en wat is het gelukkig, dat gij dit ook niet kunt, gij moet leeren, dat gij geen genomen maar een geschonken geloof ontvangen hebt; ik verzeker u in der waarheid, dat gij dan in kracht Efez. 2 : 8 verstaan zult: — voorts zeide die oude man: toen de Heere mij het geloof schonk, was het zulk eene gemakkelijke zaak, dat ik maar amen had te zeggen, Heere mij geschiede naar uw woord. Evenwel hoe eenvoudig het den geloovenden voorkomt, zoo is het nochtans een werk Gods, als wij zullen gelooven.

De Heere schiep het gansch heelal; door een enkel bevelwoord Zijner almacht was dat groote gebouw van hemel en aarde aanwezig, en nu is al de wijsheid en kracht, van

het gansche menschelijk geslacht bij elkander genomen, nog niet in staat om een levenden boom te formeeren; zoo is het nu ook in het werk der genade; de wijsheid en het verstand in de waarheid roepen maar: gij moet gelooven, gelooven; doch zij moeten er afblijven; o! wat is mij dat klaar, en zooals ik vroeger schreef, dat het nog zoo is met Gods kinderen, dat niemand den sleutel van het geloof in zijn kabinet heeft. Bekend is het zeggen van Rutherford: „ik dacht,” zeide hij, „dat ik nu wel wat voor zou hebben, omdat ik gevangen zat om de zaak van den Heere Jezus, maar ik moest al mede gelijk de andere kinderen, als een arme bedelaar aan de deur blijven staan.” O, mijn lieve vriendin! ik verzeker u, dat gij het zult ondervinden, als u de Heere dat kostelijk kleinood, dat dierbaar geloof schenkt, dat gij het boven al uwe werkzaamheden, die gij van uwe jeugd aan ondervonden hebt, als het grootste wonder zult aanmerken.

Ik dring u mijn gevoelën niet op, o neen, elke rechtvaardige zal door zijn eigen geloof leven, doch ik moet u verklaren, dat ik het zoo heb mogen ondervinden, en daarom gevoel ik altijd een sluiting in mijn gemoed, wanneer ik zoo lichtvaardig over het geloof hoor spreken, alsof het zulk een lichte zaak is; nochtans wensch noch mag ik mijnen weg niet als een algemeenen regel voorstellen; de Heere is vrij in Zijne werking, doch hierbij leeft mijne ziel, en waarom? Geen greintje eer wil ik hebben van mijne zaligheid, ik erken en geloof, dat God alleen de eer toekomt van alles tot het minste toe, en dat ik er zelf niets aan toegebracht heb en ook niet aan wil toebrengen. O mij dunkt, als ik dat geschonken geloof zoo niet had leeren kennen, het zou zoo diep niet in mijn hart zijn ingezonken, maar nu roep ik uit, in hartelijke vereeniging met den Apostel Paulus: „Want uit Hem, door Hem en tot Hem zijn alle dingen, Hem zij de eer en de heerlijkheid;” en hierop zegt mijne ziel hartelijk amen, ja amen.

Het gaat met mijnen gelijk met uwen brief, het papier is

al te spoedig vol.

Ik dacht maar weinig te schrijven, doch de Heere gaf mij nog al opening, zoodat het eene uit het andere vloeide; ik had nu van mijn eigen toestand nog wel iets te melden, maar daar zal ik nu van afzien, ik hoop en wensch, zoo het de Heere belieft, de aanstaande of daaropvolgende week eens te komen, en dan moet gij mij maar ontvangen zooals ik ben.

Ik heb meer dan een week in eene droevige werkeloosheid verkeerd en in donkerheid gewandeld, en dat zal ook wel goed zijn, al wilde ik het wel anders hebben, ik ben toch een ongelukkig schepsel in mij zelven, ik werk met alles verkeerd, en zoo komt het dat ik het maar zelden naar mijn zin heb en het mij zelven zoo bang en moeielijk maak.

Nu lieve vriendin! het zal mij tot blijdschap zijn indien de Heere dit geringe voor u nog belieft te zegenen. Gij zegt, dat gij moedeloos wordt om meer voor uw huisgezin te bidden, dewijl gij er geene vrucht van ziet, het gaat u even als mij, wat zijn wij het bedelen toch spoedig moe, doch als de Heere u bidwerk geeft, och! bid dan toch maar voor uw arm ongelukkig kroost, wie weet wat de Heere nog doen zal. Isaäk bad twintig jaren om eenen zoon, eer hij zijne bede verkreeg.

Ik bedank u voor de boeken, zij waren mij nuttig, vooral IJnia. Hebt gij ooit de samenspraken van Schortinghuis gelezen? zoo niet, lees ze dan eens, vanaf de 10de samenspraak en vervolgens, dat is geestelijke praktijk. Groet hartelijk uw man en uwe kinderen, och bestraf ze maar medelijdend, zij zijn helaas diep te beklagen met alle natuurlijke menschen, waarom, ja, waarom zijn ook wij niet blijven voortrennen op den weg der zonde, of ontferming, ontferming van dien God, die ons stinkende, booze, afkeerige monsters van zonde mede rechtvaardig had kunnen laten voortrennen op den weg der zonde; of bepeins dat veel in uwe eenzaamheid en Hij geve u eenmaal de be-

geerte uwer ziel; het is immers zulk eene zoete en zalige zielsgesteldheid, eene arme klager te zijn, aan den troon der genade, o zoete onrust, zegt Schortinghuis.

Hartelijk gegroet.

Uw liefhebb. Vriend,
D. VERHEIJ.

GIESENDAM, den 27sten Juni 1857.

Zeer geliefde Vriendin!

Gij zult mij zeker in deze week wel verwacht hebben, doch ik durfde het niet te ondernemen, vreezende dat ik wellicht mij zelven en u tot last zou zijn door mijne ongesteldheid, ach! wat moet ik dat lichaam medeslepen in dit tranendal vol van ellende, zoo ten aanzien van 't lichaam als vooral ten opzichte van de ziel, en nu kan ik nog geen traan schreien over mijn zwak lichaam, terwijl bij het minste besef, dat de Heere mij geeft, wat mij de zonde veroorzaakt, en hoe diep ellendig ik ben, mijn hart en oog begint te weenen. Dit mocht ik heden morgen nog ondervinden, van daar mijne innige betuiging voor den Heere, dat het mij de grootste blijdschap zoude zijn, indien de kracht der zonde meer verbroken werd, en ik in geloofsvereeniging met den Heere Jezus leven en verkeeren mocht, dat ik daarvoor gemakkelijk mijne gezondheid wilde missen; hier mag ik verstaan wat David zegt: „Uwe goedertierenheid is beter dan het leven, mijne lippen zouden U prijzen.”

Indien gij al de genoegens, die gij op aarde bedenken kunt, hier tegen in de schaal legt, dan zijn ze nog lichter dan een veer, ik heb eens op zekeren tijd gevoeld, dat het voor de martelaren blijdschap was, om hun leven voor den Heere Jezus op te offeren, o! zalig, zalig sterven voor den lieven Heere Jezus, maar dit leer ik tevens klaar kennen, dat mijn bedorvene natuur, in haar grondbestaan dezelfde

blijft. De Heere schept een nieuw geestelijk leven in de ziel, 't welk door deszelfs krachtige werking de natuur doodt en ten onder houdt, gelijk de Israëlieten de Kananieten cijnsbaar maakten; maar bij de minste verflauwing van het geestelijk leven, steekt de natuur de kop weder op om het geestelijk leven te beoorlogen, en zoo komt het, dat Gods volk het veelal zoo bang in de wereld heeft, want die strijd houdt nimmer op, dag noch nacht, zoodat de klacht is met David: „Mijne bestraffingen zijn er alle morgen.”

Ik heb wel eens vromen hooren uitdrukken: dat zij banger waren voor hun bedorven hart dan voor den duivel en banger voor de zonde dan voor de hel. O wat ben ik blijde, dat ook de bijbelheiligen zulke klagers geweest zijn, zooals Paulus, David en vele anderen, en zoo komt het dat de ouden zoo gaarne bij elkander willen zijn, aangezien ze in den grond zoo zijn vereenigd, want zij zijn zoo bedelarm en in hunne armoede bestaat hun rijkdom, in het zien en treuren over hun ellende, hunne roem: men zegt wel van dat volk: het is niets dan klagen dat men er van hoort, en ja dat is zoo, maar werd het eens verstaan, dat daar hun roem in ligt, om hunnen grooten Koning alleen de kroon op het hoofd te zetten. Neen, zij willen de roem van hunne zaligheid niet met den Heere deelen, hunne taal is: eeuwig zal ik U daarvoor roemen, eeuwig vrije genade noemen; o wat zal het toch zijn; wat zal het zijn, als het zware en lastige zondenpak bij het graf zal worden afgelegd, want ik moet toch betuigen: de Heere weet het, dat het mijn grootste kwelling op de wereld is en te meer, omdat mijne booze natuur er zoo dikwijls mede heult en daarnaar hunkert, zoodat ik wel eens wraak tegen mij zelve moet roepen.

Ach, ach! wat zijn wij toch ellendige wormen, en dit zal nu het allergrootste wonder voor mij blijven, dat zulk een hoogverhevene, die in de eeuwigheid woont, zoo laag nederziet, en zich uit komt te laten in Zijne gunst, liefde

en ontferming in Zijnen lieven Zoon, en dat zonder de minste beweegredenen van des schepsels zijde, integendeel niets dan haat, vijandschap, tegenwerking, bedroeven en uitblusschen van den Heiligen Geest, en wat al gruwelen meer, die de oogen van dien heerlijken en heiligen God verbitteren en onteeren; o wonder van genade roep ik dikwijls in mijne eenzaamheid uit.

Ik denk wel eens, als ik zoo in den hemel kwam, met zulk een besef van mij zelven, als ik nu wel heb, dan dunkt mij, zou ik mij van schaamte verbergen, dat zulk een booswicht in de rei van die heiligen geplaatst werd.

Lieve vriendin! wij kunnen zeker gelooven, dat dit de grootste stof van dankerkentenis voor de hemellingen zal uitmaken; o, waar wordt een arm zondaar toe verwaardigd en daarom laat u den weg en den strijd maar niet te moeilijk voorkomen, uw tijd is kort, en de zaak is van eene oneindige waardij, en daarenboven is de Heere niet duizendmaal waardig om gediend te worden, al was er noch straf noch belooning te wachten? Dat is immers uwe betuiging, gevoelt gij niet gedurig eenen verborgenen trek naar den Heere, als uwe eenige zielelust en uwe grootste schat in de wereld? Is dat volk niet uw volk? Is er uw hart niet innig aan verbonden, omdat gij het beeld van den Heere Jezus er zoo in ziet doorstralen? Houd u er dan maar dicht bij aangesloten, het is geen tijd om alles op te zoeken, want vele geesten zijn er uitgegaan, de Heere houde u maar bedelarm aan Zijnen genadetroon, armen worden daar met goederen vervuld, maar rijken worden ledig weggezonden. In mijne armoede ligt mijn rijkdom en als een ellendig zondaar zich voor den Heere te verklaren, dat is wat een groot voorrecht; een waar geloovige is ook een rechte arme, mocht ik er dagelijksch toe verwaardigd worden. De Heere schenke het mij en u.

Ik heb die twee Jodinnen bij mij gehad, ik heb ze met genoegten hooren spreken, ik geloof dat bij hen de ouderwetsche ontdekking gevonden wordt, het was te wenschen

dat men dat in onze dagen allerwege mocht hooren, zij zijn met geene werkzaamheden of gestalten geholpen, zij spraken van eenen Borg voor hunne schuld en van dadelijke werkzaamheden, die zij mochten hebben met den Persoon van den Heere Jezus, de een zeide, dat zij bij tijden zoo veel beminnelijkheid, dierbaarheid en noodzakelijkheid in den Heere Jezus tot Borg en Middelaar voor hare ziel zag, dat haar lichaam er bijna onder bezweek, en dat hare ingewanden als omkeerden van de sterke liefdesuitgangen naar dien Persoon, als Hij zich zoo nabij haar bevond voor haar geestelijk gezicht, maar dat zij ook zag, dat hare armen te kort waren om Hem te omhelzen en dat zij geene voeten had om tot Hem te gaan, nu de Heere zal zich op Zijn' eigen tijd aan haar openbaren.

Geliefde vriendin! Ik zou zeggen, dat het voor mij nu wel hoog tijd is om met David te bidden: „Heere! leer mij mijne dagen tellen opdat ik een wijs hart bekomme.” Dag bij dag wordt er aan mijne deur geklopt, en somtijds stel ik den dood nog verre, omdat ik er bang van ben, en dan zou ik wel roepen: nog wat uitstel! uitstel! want ik gevoel dat mijn natuur niet sterven wil; ik zou hier maar willen blijven, terwijl de gedachte des doods mij zoo afgrijselijk is, en toch zou ik bij tijden haast met den Apostel Paulus zeggen: „Ik heb begeerte om ontbonden te worden en met Christus te zijn,” en daar gevoel ik dan innige betrekking op, maar kom ik dan weder met den dood in onderhandeling, zoo deins ik weer terug.

Ik ben even als een kind wiens ouders over de zee zijn gegaan, dat kind gevoelt nu innige begeerte naar zijne ouders, uit kinderlijke betrekking om bij dezelve te zijn, maar het moet over de zee om er bij te kunnen komen, doch het schrikt als het aan die groote zee denkt.

Ik heb wel eens vromen hooren zeggen: de Heere werkt niets voor den tijd, in het stervensuur zal Hij ook wel stervensgenade schenken, en dat mag ook nog al mijne bede zijn, het is toch Zijn Woord en belofte: Ik zal u geleiden

tot aan, in en over den dood, ach! was ik maar aan alles verloochend en gestorven, en verkeerde ik maar in familiare geloofsvereëning met den drieënigen verbonds-God, dan zou de vreeze des doods mij niet zoo verschrikkelijk voorkomen; dan zou ik gelooven, dat het graf mijne rustplaats was, geheiligd door den dierbaren Heere Jezus, dan zou ook de dood geen dood meer voor mij zijn, maar gelijk de catechismus zegt: „eene afsterving der zonden en een doorgang tot het eeuwige leven.”

O mijne lieve vriendin! wat zal het zijn in die onmiddellijke gemeenschap van Vader, Zoon en H. Geest zich te verheugen en te verblijden in eene zaligheid, die geen oog gezien, geen oor gehoord heeft en nooit in 's menschen hart is opgekomen, en dat om God daarin eeuwiglijk te verheerlijken, een iegelijk nu die hierop hoop gekregen heeft, hoedanig behoorde die niet te zijn in heiligen wandel en godzaligheid, om meer en meer naar het evenbeeld vernieuwd te worden van Hem, die ze geschapen heeft in Christus Jezus tot goede werken.

Gij zult wel denken, dat is al weer een brief, ik heb er binnenkort nog eenen gehad, wel ontvang dan deze ook met die hartelijke toegenegenheid, waarmede dezelve u toegezonden wordt, want het zou de laatste wel eens kunnen zijn.

Het is nu ook buiten mijn oogmerk geweest, maar ik gevoelde er mij onverwacht toe opgewekt, zoo was het ook met B., die moest deze week naar den Haag en deze vroeg mij of de brief voor G. klaar was; ik zeide, dat ik niet wist wat ik schrijven moest, waarop hij antwoordde, gij moest er maar mede beginnen, en nu gaf de Heere nog al wat opening onder het schrijven en zoo mag ik het nu ook eenigszins ondervinden met dezen brief. Maar wat is het toch niet droevig gesteld, ik zou somtijds maar voornemen niet meer te spreken noch te schrijven, en gaan maar stil, in mijne eenzaamheid zitten, omdat ik zie en gevoel, tot mijne smart en schande, dat het verdoemelijk eigen ik in al

mijne verrichtingen inkruipt, alsof ik de man ben. Ik moet verklaren voor den Heere, dat het vergif der zonde als een zuurdeeg mijne gansche ziel en lichaam doortrokken is. Ik roep maar: Heere ik moet maar hebben, hebben! en zoodra ik het ontvangen heb, wil de duivelsche hoogmoed er mede gaan pronken, alsof het mijn eigen goed was, of ik steun op die ontvangene genade, alsof ik nu kracht genoeg had, om die vijanden het hoofd te kunnen bieden, en meen dat ik dan de kanaänieten van binnen onder den voet heb; alsof ze overwonnen vijanden waren, en zoo vertrouw ik met die geschonkene genade op eigen krachten, en zie! de vijand steekt maar even den kop op, en ik lig onder den voet; hebt gij nu geen reden om te denken: wel vriend! is dat zoo met u gesteld, dan zijt ge waarlijk een ellendig mensch? Ja dat is in waarheid zoo, zoodat ik op mijn doodsbed zal moeten uitroepen: genade, genade, indien ik ten hemel zal komen!

Nu moet ik afbreken, en het zal mij verblijden zoo de Heere dit slijk nog belijft te zegenen.

Uw liefh. Vriend,
D. VERHEIJ.

GIESENDAM, den 26sten Dec. 1857.

Zeer geliefde Vriendin!

Gij zult wel denken, mijn oude vriend schijnt mij geheel te vergeten, want ik hoor of zie niets meer van hem; zoo dacht ik ook omtrent u, en tevens dacht ik: indien er iets bijzonders gebeurd ware, dan zou ik zeker wel bericht ontvangen hebben.

Wat is het een voorrecht, dat gij den Heere in uwe woning zoeken en vinden kunt; Gods kinderen zijn slechts eene hand aan den weg om u te wijzen, welken weg men moet inslaan om aan de plaats onzer begeerte te komen, zij zijn wel als wegwijzers, maar gij moet zelve

den weg gaan om uw doel te bereiken, en daarom is het voor u noodig van alles af te zien, in Mij is uwe hulp zegt de Heere.

Ik hoop dat gij al geleerd zult hebben, dat bij het ernstig gebruik der middelen, de middelen u als grond zijn ontvallen, ik meen het geleerd te hebben, dat wij dikwerf met de middelen afgoderij bedrijven, de gebetenen in de woestijn, werden genezen door het zien op de koperen slang, werkte dit echter die slang? Wel neen! Christus was hun heelmester; de koning Hiskia liet daarom die slang tot stof verbrijzelen, omdat het volk er afgoderij meê pleegde. Ik denk wel eens, dat vele zielen hunnen heimelijken grond maken van vele middelen, daar zij eenigszins op steunen of er eenig heil van wachten, en daarom in eenen kwijnenden staat blijven verkeeren en jaar en dag dezelfde blijven, het is geen geringe zaak als een gansch verloren en ontbloot zondaar voor God te liggen met een gesloten mond, terwijl alle hulpmiddelen ontvallen zijn. De bloedvloeiende vrouw had eerst alles opgeofferd aan de geneesmeesters, en in plaats van beter, was het met haar veel erger geworden; wat nu? haar voorraad was verteerd, nergens kon zij meer terecht komen, nu drong haar de nood; zij moest naar den Heere Jezus vluchten, zoo is het nu ook met eene ziel, bij hoevele medicijnmeesters zoekt zij niet genezing. Nu grijpt zij dit dan dat middel aan en gaat nu naar deze, dan naar die vrome, en wordt door een en ander somtijds wat opgelapt, zoodat het schijnt alsof ze beter wordt, maar helaas! de middelen en de voorraad van werkzaamheden, die zij had, beginnen te verslappen, de troost welke zij nu en dan had, vermindert al meer en meer waardoor de ziel begint te bemerken, dat al die medicijnmeesters en medicijnen haar niet kunnen helpen, zoodat zij in plaats van beter veel erger is geworden, wat raad nu? haar voorraad is verteerd, de medicijnen van anderen baten niet, en zij bevindt, dat de zielekwalen hoe langer hoe erger worden,

waar nu heen? Nu geraakt de ziel aan het kermen aan den troon der genade, nu komt zij uitroepen aan de voeten van den Heere Jezus: o Heere Jezus help mij, of ik moet omkomen.

Anderen mogen hieromtrent van mij verschillen, ik geloof echter, dat de ondervinding mij dit geleerd heeft, dat zulk eene ziel, een arme patient wordt voor den Heere Jezus. Het rijmpje zegt: gij moet eerst zijn ontbloot en aan u zelven dood, eer Hij in u kan leven.

De Heere Jezus kan geen bezit in het hart nemen, waarin niet Hij alleen Koning is. O gelukkige zielen, wien het alzoo gaat, dat de Heere ze naar het vrije Zijner ontferming aanslaat, want deze Boas zal niet rusten, voor dat Hij met Zijne bruid het huwelijk voltrokken heeft.

Indien de Heere mij het leven spaart tot den 1sten Januari 1858, dan heb ik de 70 jaren bereikt, en dus op een stapje na den hoogsten trap.

Bij de overdenking, wat al strijd van buiten, wat al angst van binnen ik sedert mijn 14 jarigen leeftijd, toen de Heere mijne blinde oogen opende, doorgeworsteld ben, moet ik met verwondering op mijzelf nederzien en in diepen ootmoed voor den Heere betuigen met den Apostel Paulus: „door de genade Gods ben ik, dat ik ben.” Want zag ik in die jonge jaren op mij zelven, dan scheen het mij bij tijden onmogelijk om bekeerd te kunnen worden; zag ik op de toekomst, welk eene reeks van jaren ik nog wel leven kon, en dat in eene verleidende wereld, vol van ijdelheid en zonde, onder een legio van vijanden, die van alle kanten mij aanvielen om mijne ziel voor eeuwig ten verderve te slepen, en hoe mijne booze en vijandige natuur er dikwijls al mede vervoerd werd, zoodat ik mij somtijds van alle kanten bezet en als opgesloten zag liggen onder de macht der zonde en des vleesches, en geen uitzicht om er ooit van verlost te worden, terwijl mijne ziel menigmaal met angst en benauwdheid des harten vervuld werd, niet wetende waar mij

henen te wenden, noch waar ik eenmaal vallen zoude, of aan de noorder- of aan de zuiderzijde.

Bij de nieuwe herinnering van die zaken, gevoel ik er nog huivering van, hoe ik toen wel eens gesteld was, want in zulk een toestand verkeerende, wordt de ziel met schrik en angst vervuld, onder duizend vreezen: ik zal met alles nog omkomen en eeuwig verloren gaan, maar o, geliefde vriendin, welk een wonder, dat de Heere mij in alle tobvende jaren onder alles besloten hield onder Zijne krachtige hand, zoodat ik van den Heere niet los konde komen; maar dat Hij mij telkens al weder en weder kwam opzoeken en door Zijne almachtige kracht voor Hem plat deed vallen aan Zijne voeten en met smee-king en geweent mij tot Hem voerde, en zoo heeft Hij die waarheid, wanneer ik in dergelijke omstandigheden scheen te zullen bezwijken, vervuld, welke mij tot moed en opbeuring voorkwam: „Ik heb voor u gebeden, dat uw geloof niet zou ophouden.”

Het gebeurde mij op zekeren tijd, als ik mij onder de overmacht der geestelijke vijanden bevond, zoodat zij als heerschappij over mijne ziel schenen te voeren, dat ik aan het bidden en worstelen voor den Heere geraakte, met Josafat uitroepende: „Heere ik ben niet bestand tegen die menigte van vijanden, die op mij aanvallen,” en toen kwam mij met kracht op mijne ziel: „de zonde zal over u niet heerschen, want gij zijt niet onder de wet, maar onder de genade.” Zoo heeft de Heere mij dan door al dien strijd bewaard, ondersteund, geleerd en geleid tot op dezen dag; o onbegrijpelijk wonder, dat ik nog ben die ik ben, zoodat ik bij het overdenken mijner wegen bij ondervinding nog zeggen mag: die trouwe houdt tot in eeuwigheid, en gij Heere! laat niet varen de werken Uwer handen, en nu mag ik nog in nederigheid mijner ziel voor den Heere met mijn 70ste jaar getuigen: „zou deze keus mij ooit berouwen, neen, neen, ik wil op dezen rotssteen bouwen; het eeuwig verbond blijft al den grond van mijn

vertrouwen, dat eer ik was onwrikbaar stond."

Ik moet, ja! bekennen, dat mijne hoop menigmaal geschud wordt, waar ik echter nu niet in zal treden; maar dit is ook waarheid en Bijbeltaal, dat de bevinding hoop werkt, en die hoop zal niet beschamen en waarom niet, omdat de liefde Gods in het hart uitgestort is door den H. Geest die ons gegeven is; dien Geest heeft het volk Gods tot een zeker onderpand, hij woont in hunne ziel als in zijnen tempel en zal bij hen blijven tot in eeuwigheid.

Ik mag bij tijden nog wel eens ondervinden dat de Heere Jezus in mijne ziel leeft en dat mijn eenigst zielsvermaak is, gemeenschap te mogen oefenen met één drie-eenig God; o wat is dat volk gelukkig! wie de smaak van die hemelsche honing geproefd heeft, diens zielsoogen zijn geopend, en al het aardsche is dan maar zwijnendraf.

O! dat de blozende jongelingen en jonge dochters, op wier aangezichten de bloesem der jeugd ligt, het zich eene eer mochten rekenen, de jeugdige krachten in den dienst des Gods van hemel en aarde te besteden, en verwaardigd te worden onderdanen en beeldragers te zijn van die hooge Majesteit; weinigen worden met die groote eer begunstigd, welke oneindig grooter is dan een zoon of een dochter te zijn van den grooten monarch dezer wereld.

Waar zijn de prinsen en edelen der volken dezer wereld, die de aarde in roer brachten, of door pracht en weelde schitterden? hunne eer en roem is met hen in 't graf gedaald en hunne gedachtenis is in het stof verdwenen als eene morgenwolk; maar deze, die God vreezen, zijn de edelen der volken, wier naam en gedachtenis niet in 't graf zal vergaan, maar in gedachtenis blijven zal, omdat hun naam is opgeteekend op de rol der eeuwigheid, en hun stof rust in het graf tot dien blijden dag, dien liefelijken morgenstond, wanneer de laatste bazuin het uit den slaap zal opwekken, om als koningskinderen gekroond te worden met eeuwige vreugde en heerlijkheid; o zalig uur; o blijde dag der eeuwigheid!

Mochten de jongelieden toch eens recht bedenken, wat toch hun leven is; 't is slechts een ijdele droom; hoe spoedig zullen de jeugdige jaren geëindigd zijn! Meer dan de helft gaat slapende voorbij; dan volgt er een leven, vol van zorg en kommer, dat met allerlei onaangenaamheden vergezeld gaat, en nu komt al ras de lastige ouderdom overvallen; weg is dan de ijdele vreugde, weg het ijdel gezelschap, dat zich in de zonde vermaakte, ja weg is het aardsche genoegen; de wereld ontvalt en de arme mensch wordt zich zelve tot een last op de wereld; de consciëntie begint nu te kloppen bij het herdenken van den afgelegden levensloop, en hoe herdenkt men nu met smart, wat men al verwaarloosd, waarmede men zijne kostelijke dagen doorgebracht heeft: waarmeê men zijne arme ziel verwoest en welke ernstige en nadrukkelijke vermaningen men als met voeten vertreden heeft, waardoor hun als gebeden werd: o zonen en dochteren, keert u van den weg der zonde af en vreest den Heere, eer uw pad ten verderve loopt.

O! wat zullen ze dan tevergeefs roepen: o tijd, tijd, keer weder, keer weder! maar neen, de tijd is dan verdwenen, verzwolgen in eene eindelooze eeuwigheid; hoe menig-een, God weet het, gaat alzoo met eenen wroegenden angst eenen gapenden afgrond tegemoet; terwijl hij aan den avond zijns levens alreê den bitteren voorsmaak ondervindt van het lot, dat hem wacht in het Tophet van eeuwige ellende.

Met deze taal richt ik mij ook tot uwe kinderen, en zeg tot hen: ei! behaagde het den Heere eens dit geschrevene dienstbaar te maken, om eenen zieldoordringenden indruk op uwe zielen te weeg te brengen; och, kondet gij het eens beseffen met welk een hart vol liefde voor uw eeuwig zielsbehoud ik dit aan u schrijf, en hoe ik van harte wensch, dat gij het geluk zaagt, van dat volk, hetwelk den Heere vreest; ik houd mij verzekerd, gij zoudt hunne slip aangrijpen en ze toeroepen: wij zullen met u

gaan, want wij zien dat de Heere met u is.

Ei, ei! laat u toch niet verleiden door een ijdel droom van een Atheïstische wereld, die alles ontkent en den heiligen en hoogen God in Zijn aangezicht bespot; want de dag zal komen, dat even als van Belsasar, de lendenen der wereldlingen beven en hunne knieën tegen elkander zullen stooten, en zij met schrik en angst gedagvaard zullen worden voor den grooten Wereldrechter; en kon alsdan hun geroep maar helpen: bergen valt op ons en heuvelen bedekt ons, maar neen, hun deel zal voor eeuwig zijn in dat Tophet der ellende, aangestoken door den adem des Almachtigen.

O! dan nogmaals mijne lieve jonge vriendin! ik bid u, neemt het mij toch niet kwalijk, dat ik zoo sterk aandrings! och! dat de pijl des Geestes eens diep mocht indringen in uwe onsterfelijke zielen, om voor uwen Rechter nog te voet te vallen met schuldbelijdenis; nog wordt de vredebazuin geblazen, gijlieden hebt maar eens den genadetijd, en bij uwen dood gaat de genadedeur op het eeuwige nachtslot.

Geliefde vrienden! ik heb ook de hitte des daags van deze ijdele wereld doorgeworsteld en ik kan er in waarheid van getuigen, dat het alle vergiftige dranken zijn, die er in gebruikt worden, zoodat, wordt de mensch er niet van genezen, dezelve onvermijdelijk den eeuwigen dood ten gevolge zullen hebben.

Misschien is het nu wel de laatste keer, dat ik in mijnen 70-jarigen ouderdom mij zoo krachtig opgewekt gevoel deze letteren nog aan ulieden te schrijven, wenschende hartelijk, dat dezelve door u in stilheid mogen aangehoord worden, het zou kunnen zijn, dat gij in uwen ouderdom, zoo de Heere u in het leven spaart, er nog eens aan dacht, dat deze liefderijke vermaning is van eenen ouden vriend, die dan al jaren in het graf zal liggen.

Nu heb ik nog dit ernstig verzoek ten slotte, dat gijlieden in uwe stille eenzaamheid eens leest: „Hervei's

overdenkingen over de grafsteden.”

O! duizendmaal overgelukkig is dat volk, wiens God de Heere is, dat Hem ten eigendom voor eeuwig toebehoort. Mocht dit uw echtgenoot ook eens leeren zien in zijne gevorderde jaren, terwijl de ouderdom zoo al zachtens komt aankruipen, teneinde te weten wat hij noodig heeft voor de eeuwigheid, om behouden te worden; de tijd snelt voorbij als een weversspool; het jaar is al weer ten einde en in de eeuwigheid verzwolgen en ligt tevens voor zijne rekening. Och! werd hij eens een arme smeker aan den troon der genade; binnen weinige dagen of jaren zal ook hij worden opgeroepen voor dien geduchten Rechter van hemel en aarde; hier is het de tijd der voorbereiding, na dezen tijd zal er geen tijd meer zijn en zullen de uren niet meer geteld worden; de wijzer staat daar eeuwig op dezelfde plaats.

O behaagde het den Heere, dat gij met uw talrijk huisgezin Jozua's keuze leerdet doen en te zamen, oud en jong, uwe oude vervuilde zonden voor God leerdet betreuren, om verzoening te zoeken en te vinden in het dierbaar offerbloed van den Zone Gods en door dien Borg en Middelaar vrede met een drieëinig God deelachtig te worden.

Dit zij of worde uw zalig deel en lot voor eene eindeloze eeuwigheid, is de hartelijke zegenwensch met het eindigen van dit jaar, van

Uw liefhebb. Vriend,

D. VERHEIJ.

GIESSENDAM, den 5 Mei 1858.

Hooggeachte Vriendin!

Ik was voornemens UEd. eens te bezoeken, doch wegens de koude durfde ik het nog niet doen.

Ik dacht derhalve, zoo ik opening mocht hebben voor

mijn gemoed, dan eerst nog maar eens te schrijven. Ik weet wel, dat ik niets goeds kan verrichten, terwijl het eigen ik zich in al mijn doen inmengt; doch als ik daarop zie, zou ik nimmer moeten schrijven, spreken of bidden; maar dit mag ik nog wel eens gelooven, dat de Heere niet ziet op onze verrichtingen, maar op zijn eigen werk in ons gelegd; het is dus groote blindheid, dat wij op dien ouden boom nog vrucht gaan zoeken, zoo hierin als in alle geestelijke zaken, heb ik maar groot beklag wegens mijne eigene blindheid in den weg van vrije genade, en dit is nog het droevigst, dat ik in mijne blindheid meestal ga redeneeren met en over mijnen toestand, en daarmede help ik mij zelve dan verder onder de voeten; belieft de Heere mij alsdan weer licht te schenken, dan houden al mijne redeneeringen op en ik moet ze als dwaas verfoeien, zeggende met Agur: „Voorwaar ik ben onvernuftiger dan iemand, en ik heb geen menschenverstand, noch de wetenschap der heiligen gekend”, en werd ik nu uit die leering maar wijzer, doch ach, mijn lieve vriendin! ik keer gedurig tot mijne oude dwaasheid weder, ik zeg wel eens met eerbied gesproken: Wel Heere! hoeveel moeite hebt Gij met mij, ik vermoei U met mijne ongerechtigheid; het komt mij wel eens voor, dat mijne diepe blindheid en de daaruit vloeiende dwaasheid over des Heeren weg en leiding met mij, alsmede van mijne grootste zielskwalen zijn, en wat is, denkt gij nu, mijne blindheid? Dit: dat ik meen goed te zien en alles wel te weten; en eilieve! kan een blinde zonder leidsman den weg wel vinden? En zag ik het maar gedurig, dat ik een recht geestelijk blinde was, dit zou mij met den blinden Bartiméus aan de voeten van Jezus houden, met die bede: Heere, open mijne blinde zielsoogen. Nu moest ik wel voor den Heere bekennen, dat ik een dwaze en blinde ben, evenwel onder dat bekennen, wantrouw ik mij zelve menigmaal, als heimelijk meenende, dat ik nogal vrij wat zie en weet; zijn dat nu in eenen mensch geen twee tegen elkander strijdende zaken?

Ja, vriendin! en toch is het maar zoo. David zeide: Heere! in Uw licht zie ik het licht. Ja, dan alleen als de H. Geest met Zijn eigen licht in mijne ziel straalt, dan kom ik tot mijzelven, hiervan zou ik nu meer zeggen, indien ik bij u was, doch zal er thans niet verder over uitweiden. Ik moet openlijk betuigen, dat ik enkel dwaasheid ben en op zijn best zie ik de menschen als boomen wandelen, ik beroep mij op uwe eigene bevindingen, die van al het oude volk van God, en dit moet ik er bijvoegen: zoo de Heere er geen raad toe wist en mij niet bij de hand hield, dat ik zoolang zou dwalen, totdat ik mijzelven in het verderf gestort had, daarom blijft het in mijne schatting een onbegrijpelijk wonder als ik behouden word.

Is het zoo niet, mijne lieve vriendin! werpt onze diepe blindheid niet een donkeren sluier over dat eeuwig wonder, dat men niet ziet en weet; hoe een oneindig, eeuwig en onbegrijpelijk Wezen, 't welk de hemelen niet bevatten kunnen, waarvoor de heilige engelen hunne aangezichten als voor den driemaal Heilige bedekken, hoe de hooge God zoo laag buigt, en dat uit eeuwige liefde, om op zulke monsters van goddeloosheid neder te zien, en daarvoor Zijnen lieven Zoon op te offeren, ten einde zulke helsche gedrochten te redden, om ze als kinderen in Zijn huisgezin op te nemen, hen broeders te noemen, gemeenzaam met hen te verkeerren, hen aan Zijne tafel te zetten en met Hem te eten? O! wat heb ik bij tijden beklag, dat ik zoo weinig ken en weet van Gods hooge deugden en volmaakt-heden, van dien gezegenden weg der verzoening, van het heilgeheim dier wonderbare verlossing en van de waardij dier groote verlossing tot verzoening voor den zondaar, ter voldoening aan het Goddelijk recht, door den Godmensch Jezus Christus en de groote liefde Gods des Vaders, die daarin verborgen is, en die vrije gift van Zijnen lieven Zoon voor Zijne uitverkorenen. Wat ben ik ook al blind in de beoordeeling van de onderscheidene werking des H. Geestes in mijne ziel, blind in des Heeren weg en leiding in de-

zelve, wat ken ik weinig van mij zelve, zooals ik in den grond van mijn bestaan ben en zooals God mij kent, wat ken ik weinig van mijn gemoedsbestaan, hoe dwaas en blind ik ben om mij zelve te regeeren en hoe te handelen in voorkomende omstandigheden, zoo uit- als inwendig; ach! waar zal ik eindigen; ik heb nu maar een weinigje mijn pakhuis geopend, en als ik nu nog niet blind was voor vele zaken, die ik niet weet op te noemen, die nog in de verborgene hoeken van mijn pakhuis zitten, hoeveel bewijzen van mijne diepe blindheid en dwaasheid zou ik u dan niet kunnen mededeelen! Oordeel nu zelve eens, of het niet mijn voornaamste bidwerk behoort te zijn, dat de Heere meer en meer mijne blinde zielsoogen mag openen voor vele zaken, waarvoor ik nu nog blind ben.

Lieve vriendin! O zag ik maar meer van dien dierbaren Immanuël, in wien alle schatten van wijsheid verborgen zijn, en die maakt de blinden ziende en de dwazen wijs. O! dat ik meer van Zijne bewonderenswaardige liefde mocht genieten en nauwe gemeenschap oefenen met dien overdierbaren bloedbruidegom; hoe zou dan Zijn heerlijk beeld blijvende indrukken in mijne ziel nalaten en zich heerlijk naar buiten vertoonen, dan zou de geestelijke nardus ook meer zijnen reuk verspreiden, zoodat allen getuigen zouden, dat het een zaad was, 'twelk de Heere gezegend heeft, want toch het licht verspreidt zijn glans voor allen, die in het huis zijn. O zoet, o zalig, o zielsverlustigend verkeer met dien schoonsten der menschenkinderen. Wie zou bij zulk een zalig verkeer met zulk een groot personage het goud niet in het stof werpen; alle onreine ballast buiten boord werpende

Lieve vriendin! ik gunde het u van ganscher harte en ik wenschte er wel met u in te deelen, om dien lieven Heere Jezus aan het hart te drukken en dat Hij zich niet hield als een reiziger, om slechts voor eenen nacht in de woning van ons hart in te trekken, maar aldaar te vertoeven, zou u, zoowel als mij, dien Gast niet ten hoogste welkom zijn?

Ja, ik verzeker u, dat wij tezamen getuigen zouden: het duizendste gedeelte is ons niet aangezegd van hetgeen wij dan ondervinden zouden; zooveel, dunkt mij, weet ik er wel van, dat het eene liefde is sterker dan de dood, harder dan het graf; hare kolen zijn vurige kolen, vlammen des Heeren, en vele wateren kunnen deze liefdevlam niet uitblusschen, ja, het is eene onverzadelijke liefde, doch was het mij nu maar veel tot smart, dat ik Hem zoo gemakkelijk missen kan, en dat Zijn vertragen en terugblijven mij niet meer geweld doet gebruiken op zijn liefdehart, hoewel die liefdebezoeken mij in het minste ook niet vertrouwd zijn, want ik geloof, dat er niemand zoo slecht en trouweloos mede handelt als ik; ik ben toch maar een verkwister van eens anders goed, handelende er mede alsof het mijn eigen ware; ik ga er mee pronken en door tusschenkomende zonden raakt die kostelijke geestelijke waar haren geur en waarde kwijt, en daardoor noodzaak ik den Heere, dat Hij mij weder aan mijne doodelijke ellende en armoede overlaat, zoodat ik dan weder van armoede als een uitgehongerde bedelaar aan de deur van vrije genade geruimen tijd moet liggen bedelen, eer dat er weder een weinigje verkwikking komt.

Wij zouden hierover met elkander nogal wat kunnen praten als de Heere licht gaf, maar in eenen brief moet men alles maar aanstippen.

Uw vorige brief was mij tot beschaming en opwekking, door uwe liefderijke vermaning met betrekking tot mijne dure roeping.

Ik leer in nadruk kennen, zoo in het een als in het ander, wat Jezus zegt: „zonder Mij kunt gij niets doen”.

Ik zag uit den voorlaatsten brief, dat gij nogal in een opgewekten toestand mocht verkeerren, doch bespeur nu uit den laatsten, dat het gebroed van allerlei onreinheid zich wederom in uwe ziel schijnt te openbaren, en gij vraagt mij, of het met mij ook wel zoo gesteld is. Ach! lieve vriendin, als ik u dien put van onreinheid openen moest, dan zoudt gij

het er van den stank niet bij kunnen houden; de Heere weet, dat ik u in waarheid schrijf. Echter ben ik blijde dit in uwen brief te lezen. Nu zult gij wel zeggen: hoe kan men zich toch verblijden over zulk een ellendigen toestand? En o ja! dat schijnt wel vreemd, temeer daar ik u moet toestemmen, dat gij in zulk een toestand pijnlijke en smartelijke dagen doorbrengt en niet gemakkelijk op uw bed kunt liggen, doch het is hier eveneens als met een ziek, gewond mensch, die gesneden en gekerfd wordt, dat hij van smart brult; nu is dit gewis smartelijk voor dien lijder, maar als de dokter zegt: Het kwaad vuur moet uitgesneden en het vuil moet er uitkomen, anders moet de patiënt sterven, of door dezen smartelijken weg moet hij genezen worden; is dat dan niet nuttig en noodig, dat gij nu pijn en smart gevoelt, is zulks geen bewijs van leven; een doode snijdt en kerft men, doch hij heeft geen gevoel. Het is wat te zeggen, dat wij meestal onzen toestand met een verkeerd oog beschouwen; wij bidden om ontdekking, en geeft de Heere onze bede, dan zijn wij nog te blind om te zien, dat de Heere onze bede verhoord heeft.

Ik spreek nogal eens bekommerde menschen en de meesten woelen in hunne blindheid om maar beter te worden; konden zij maar voor den Heere leven, hadden zij maar niet zulk een boos hart, enz. Dan denken ze: zou het nogal wel gaan en het is geheel anders, God die neemt het deksel van den put van ons hart en opent de bron van zonde en ellende, opdat wij goddelooze monsters van ongerechtigheid voor Hem zouden worden. Ik heb u wel eens meer gezegd, dat N. N. zeide: „De menschen zijn te braaf om bekeerd te worden.” O, wat zit toch de mensch gebolwerkt in het verbroken werkverbond, hij wil voor God geen zondaar worden, en toch niemand wordt voor God gerechtvaardigd dan als een goddelooze; men roept om beterschap en heiligmaking, doch men hoort in onze dagen zoo weinig roepen, om door Christus voor God gerechtvaardigd te worden, men moet toch eerst gerechtvaardigd zijn voor God,

zal men ware heiligmaking kunnen beoefenen, en eilieve! hoe kunnen wij gerechtvaardigd worden, tenzij wij ons geheel en al als gansch verloren door erf- en dadelijke schuld en als walgelijke zondaars, uit- en inwendig leeren kennen; ja, dat al onze beste daden afschuwelijke werken zijn in het oog van een vlekkeloos en heilig God. Het is Gods weg in de bekeering den zondaar geheel te ontblooten tot de fondamenten toe, opdat hij hooge waarde zou leeren stellen in de borggerechtigheid van Christus.

Is u de Heer Jezus ontdekt, dan twijfel ik niet of de persoon des Middelaars zal, door de ontdekking aan u zelve als eene ellendige en doodschuldige zondares, hoe langer hoe meer noodzakelijk, ja, onmisbaar worden in uwe schatting. O, wat is het een dierbaar troostwoord voor eene door schuld verslagene ziel, dat Jezus gekomen is om te zoeken en zalig te maken dat verloren was. O, welk eene diepe nederbuigende liefde.

Jezus ontvangt zondaars en eet met hen. Och, dat wij toch alles met Hem mochten ophebben, want dat is het groote ongeluk in onze dagen, dat men zoo weinig met zielsverheffing van Jezus hoort spreken, 't is omdat men zijn eigen ellendestaat niet recht kent, en bijgevolg geen innerlijke zielsgenegenheden en brandende begeerten naar den Heere Jezus heeft, en Hem niet kennende, bemint men Hem niet.

Lieve vriendin! wij beleven donkere dagen; wij zijn in de gemeente wel in honderd huisgezinnen geweest, maar o droevig, een klein jongske kan ze wel tellen waar rechte zielsontdekking te bespeuren is, en dan nog zooveel schrift dat men nauwelijks lezen kan. Praten en redeneeren over de zaak hoort men nogal, maar het is geene bekeering. Ik denk zoo menigmaal: wat zullen er weinig zalig worden, en wat is de Heere spaarzaam in de bedeeeling van geestelijk licht aan Zijn arm volk, zij gaan zuchtende door den tijd. Dit merkte ik nog op in den brief van broeder N. N., die ook al op de kosten van een ander moet binnenkomen

evenals wij; doch geen nood, Zijn Borg is er goed voor, en Hij staat reeds voor de poort, de reisstaf zal hij haast nederzetten bij de deur van het graf en dan is zijn pelgrimsreis ten einde.

Bij oogenblikken verlang ik wel eens om bij mijnen Goël te zijn, dan gevoel ik dat zulks mijne ziel verkwikt. Doch vriendin, het gaat mij als de Emmausgangers, zij hadden lang gewandeld en gesproken met den Heere Jezus op den weg, doch nauwelijks kenden zij Hem, of Hij was weg uit hun gezicht; het zijn zoo ook bij mij maar korte visites.

Blijft gij ook maar biddende wachten op de komst van Hem, die gezegd heeft: „Indien Hij vertoeft, verbeidt Hem, Hij zal gewisselijk komen en niet achterblijven.”

Lees eens Jes. 57 : 15—19, geene dezer beloften zal er feilen; komt de leiding, die de Heere met u houdt, u tegenstrijdig voor, weet, het is de leiding van Hem, wiens naam wonderlijk is, en die zal uit de keiachtige rots levendige wateren doen vlieten, tot volle verzadiging van uwe ziel, en in al uw tobben en worstelen overkomt u niets vreemds. Gij vroegt, of ik ook kennis had aan dat gebroed van binnen. Wel ja! het is door alle tijden heen de weg, dien allen uitverkorenen betreden hebben; de Heere wil in den verlossingsweg Zijne heerlijkheid en vrijmacht betoonen aan Zijne heiligen en wonderbaar worden in allen die gelooven.

Dit is mijn bede, dat de Heere het geschrevene gelieve te zegenen aan uwe ziel.

Groet uwen man en kinderen hartelijk, en indien de Heere u opening geeft, bid veel voor hen. Ambrosius zeide tot Monika, de moeder van Augustinus: „Het kan niet zijn, dat een kind van zooveel tranen verloren gaat; de verkeerdsten worden somtijd de besten, wie weet wat de Heere nog doen zal.”

Groet voorts al de vrienden van hem, die zich als altijd noemt

Uw liefhebbende Vriend,
D. VERHEIJ.

GIESENDAM, den 1sten Sept. 1858.

Zeer geliefde Vriendin!

Ik gevoel mij nu een weinig opgewekt om u eenige letteren te schrijven; de Heere schenke mij daartoe licht door Zijnen H. Geest, is mijn wensch en bede.

Met genoegen ben ik bij u geweest, ledig was ik van mijn huis gegaan, even als eene uitgedroogde lederzak, en zie, het behaagde den Heere mijne dorre ziel nog wat te verkwikken en te verwarmen, wat handelt de Heere toch als een vrijmachtig God, Zijn eigen woord bevestigende: „Ik doe het niet om uwentwil, o menschenkind! maar om Mijns grooten naams wil,” wordt beschaamd en schaamrood, Hem, den Heere zij er al de roem, lof en eer van tot in alle eeuwigheid.

Hoe was ik verblijd Ds.... zoo onverwacht te ontmoeten; wat worden toch door onderling verkeer de liefdebanden opnieuw weer gevoeld en bespeurd dat wij kinderen zijn van één huisgezin.

Als we zoo bij elkander zijn, dan is het zoo als Jezus tot zijne discipelen zeide: „zit hier neder en rust een weinig,” anderszins leven wij maar als op de zee eener onstuimige wereld, waar hevige winden waaien, zoodat ik somtijds zeggen moet: mijn scheepje zal nog met den eenen of anderen storm aan stukken slaan en in de diepte wegzinken, en dit zou zeker ook het geval zijn, had de Schipper niet het roer in handen, en die is met de klippen en banken zoo bekend, dat hoe ook somtijds de golven over mijn scheepje heenrollen, hetzelfde toch niet zal stranden. Maar wat is het verkwikkelijk als er op onze zee nog eens een warm zomerwindje uit het zuiden waait, al is het dan maar voor een oogenblik, hoewel de wind voor mij op zee veel aan den noorderkant is, en o! die wind is zoo koud. En schiet hij dan eens noord-west, ja dan kan het er binnen wat stormen. Ik zou altijd wel met een zoel windje en aangename zonneschijn mijne reis

willen voortzetten, en ik denk, gij ook wel. Doch gij zult nu en dan wel eens verkwikt worden, al is het dan maar voor korten tijd.

Gedenk altijd: wij zijn hier op reis en een reiziger ontmoet schier niets dan vreemdelingen, slechts zeldzaam een landsman en gebeurt dat eens, daar wordt hij dan van verkwikt; hij vraagt dan naar zijne reis en wat hem zoo al wedervaren is. Zij gaan te zamen voor een oogenblik bij elkander zitten te spreken en worden over en weder verkwikt, doch moeten elkander daarna weder verlaten, zij hebben hunne reis voort te zetten, en dat scheiden valt soms smartelijk, want hunne zielen zijn nauw aan elkander verbonden, gelijk David en Jonathan. Evenwel moeten ze voorwaarts. En dit geldt ook op uwen en mijnen weg, even als van al het arme en zuchtende volk in dit pelgrimsland, terwijl een ieder van dat volk de noodige ballast in zijn scheepje heeft, waar hij de wereldzee meê over moet, en wat is zulks nuttig. De zeeschepen toch kunnen de zee niet bevaren zonder ballast, anders slaan ze om, zoo is het nu ook met u en mij, ik zou soms wel zeggen, gij wascht uwe gangen in boter, hebbende overvloed van alles van waar toch uw ballast? Doch neen! 't zijn scherpe doornen in uw vleesch, waarmede gij geballast uwen weg kreupel, kruipend en hinkend betreden moet. Welnu! gij zult het alleen niet zijn, die niet vreemd blijft van de boodschap, welke al het volk mede krijgt op de reis: „In de wereld zult gij verdrukking hebben,” en dit moet zoowel in u als in mij bewaarheid worden; wij zijn al te dwaas om te kunnen oordeelen, welken weg voor ons de beste is.

Drie zaken zijn er, waarin ik een weinig licht meen te hebben, dat drukwegen voor mij nuttig zijn.

Vooreerst, opdat mijnen hoogmoedigen duivel den kop ingeslagen worde.

Ten tweeden, opdat ik hierdoor zou blijven een arme. dwaze, blinde, ellendige bedelaar aan den troon der

genade.

Ten derden, opdat de Heere Jezus mij hierdoor in en tot alles dierbaar, onmisbaar en noodzakelijk zou blijven; want geloof mij mijne lieve vriendin! ik ben doortrokken van alles wat kwaad is, zoodat ik tegen zoo vele ingekankerde kwalen, scherpe en harde middelen noodig heb, om dat kwaad te stuiten, opdat ik het leven er niet bij inschiet. De onbekeerden eten den dood aan de zonde, en dat zouden wij ook doen, zoo de Heere ons hier tegen geene krachtige middelen schonk. — Is dit nu geene eeuwige ontferming, is dit nu geen getrouw Geneesheer uwer ziel, dat Hij zorg draagt dat gij den dood niet eet aan den zwijnendraf der wereld? En al zijn nu uwe dranken die gij gebruiken moet, wat bitter en onsmakelijk voor uw vleesch; ei! klaag er niet over, alsof uw Geneesheer hard met u handelde; neen, de waarheid zegt: hun Ontfermer zal ze leiden, zelfs door water en vuur. Ja, zegt gij, kon ik dat maar gelooven, wat zou mij dat een staf op mijnen weg zijn om er op te leunen; dit stem ik gaarne toe, doch daar hapert het mij ook, en dat maakt mij den weg zoo moeielijk; ik maak van mijne ontmoetingen een verkeerde toepassing, en zeg: zoo en zoo zal het nog met mij gaan, zoo en zoo nog afloopen, en dan bij het einde van de reis alles nog mis en verloren zijn; dit zou ook zeker waarheid zijn, indien de duivel en ons ongeloof het roer in handen hadden en het scheepje bestuurden.

De wegen, die de Heere met Zijn volk houdt en de middelen die Hij gebruikt, komen ons dikwijls zoo tegenstrijdig voor, dat ze beter geschikt schijnen te zijn tot afbreking en verwoesting onzer ziel, dan tot bevordering en opbouw; ja, zoo blind zijn wij. — J. v. G. placht te zeggen: „de Heere slaat met eenen krommen stok een' rechten slag.”

Was het niet vreemd voor Israël, terwijl hun Kanaän beloofd was ten erfenis, dat zij er zoo langdurig om strij-

den moesten tegen hunne vijanden, ten einde er bezitters van te worden? Gij weet het immers, alles ligt onder den vloek, de aarde met alles wat er in en op is, met al derzelve inwoners, en nu heeft Gods volk alles tegen, en dat is al in het paradijs begonnen, toen werd het al gezien, eens mans huisgenooten zullen zijne vijanden zijn, Kaïn sloeg zijn broer Abel dood.

Gij weet en ondervindt het dagelijks, dat gij onder een vreemd volk in een vreemd land zijt; well! verkwik u dan bij tijden maar eens met één van uwe reisgezellen, en ik hoop, dat gij uwe reis maar biddende voort moogt zetten; gij zijt al meer dan half weg, gij hadt ook al tijd gehad om weder te keeren, maar neen! ik denk, dat mijne keus ook de uwe is, met Groenewegen: zoude deze keus mij ooit berouwen; neen, neen, ik wil op dezen rotssteen bouwen, enz.

Is dat voor u geen wonder! dat ge van den Heere niet kunt los komen? en waarom niet? ja zegt ge, hoe er mijn vleesch ook tegen woedt en mijn eigen lust en begeerlijkheid strijd in mij voert en het al tegen den stroom van vleesch en bloed op moet, zoo moet ik evenwel den Heere achterna blijven schreien; ik mag gevoelen, dat de Heere mij vasthoudt, 't welk mij bij tijden een wonder is, want ik zou de banden verscheuren en de touwen van mij werpen en somtijds moedeloos bij de pakken gaan nederzitten, om alles maar op te geven, terwijl ik echter moet getuigen: neen, ik kan den Heere niet loslaten; en waarom niet? Wel de Heere trekt u, die kan en wil u niet loslaten; daarom gaat er zelfs in de bangste tijden uit den grond des harten nog eene zucht op, och! dat mijne ziel gered werd en ik in de vrijheid van Gods kinderen deelen mocht, met de ernstige betuiging: Ja de strijd mocht zwaar, de aanvallen vele en de tegenstand groot zijn, indien ik maar gelooven mocht, dat God mijn Vader en de Heere Jezus mijn schuldverzoenende Borg was, dan zou ik op de hoogste treden en al mijne banden en ver-

drukking zouden mij zijn als de touwen van Delila, waarmede zij Simson gebonden had; ik zou ze door het geloof als stoppelen verbreken, maar dat is de zaak die mij het meest bezwaart; ja vriendin! daar hebt gij gelijk aan, door de komst van den Heere Jezus wordt uw heil volmaakt, de Heere Jezus brengt alles mede als Hij in uwe ziel woning komt maken, en mocht ge door 't geloof uit Hem, als de fontein des heils putten, dan zult gij ook ondervinden, wat Hij zegt Matth. 11 : 28: „Want Mijn juk is zacht en Mijn last is licht.” Ja door de kracht van Christus kunnen wij alleen strijden, overwinnen en kloeke daden doen. Dit ondervond ook Jozua, want toen de Heere Zich aan hem openbaarde als de Vorst van het heir des Heeren, streed hij geloovig als een held in Zijne kracht. En dan kunt gij ook verzekerd zijn dat uwe strijd wettig is en gij, dus ook zeker de overwinning bekomen zult. — Driewerf gelukkig, die hier niet strijdt als op het onzekere, noch kampt als in de lucht slaande, de wettige strijders toch alleen zullen de onverwelkelijke kroon der heerlijkheid behalen, en nu is de grond van dien strijd alleen maar goed en wettig in eene geloofsvereeniging met den Heere Jezus.

De Heere Jezus moet alleen uw en mijn grond zijn of worden, waardoor wij alles verrichten, ja tevens de eenige grond en hoop onzer zaligheid, Hand. 4 : 12. Daarom zegt ook Paulus „Christus is in u de hoop der heerlijkheid.”

O mijne lieve vriendin! ontdekte de Heere Jezus zich eens klaar aan uwe ziel. O! lieve Jezus openbaar U eens aan de ziel van mijne vriendin, met geestelijk licht, in Uwe heerlijke hoedanigheden, wat Gij zijt voor een arm zondaar. Werd hare ziel eens in vuur en vlam gezet van brandende begeerte naar U, o beminnelijke Bloedbruidgom. om U, o liefdevolle Zaligmaker, door het geloof aan haar hart te drukken, dat zij met Groenewegen mag uitroepen Jezus is 't alleen, daar mijn hart gaat heen, naar

dien Levensvorst, mijne ziel gedurig dorst! O welk eene zielsverandering zoudt gij ondervinden, welk eene wending in uwe werkzaamheden zou dat in uwe ziel te weeg brengen. Nu is de Heere vrij in Zijne werking, want de wind blaast waar henen hij wil; maar dit kan ik op grond van Gods Woord en de bevinding van al Gods kinderen verzekeren, dat, indien gij in uwen genadestaat bevestigd wordt, Jezus alleen uw grond zal zijn, en dat gij zooveel in dien allerdierbaarsten Immanuël zien zult, dat Hij u van meer waarde zal zijn dan tienduizend werelden en die zegt bekeerd te zijn doch dit niet kent, daaromtrent zou ik vreezen, of er het echte werk wel gevonden wordt. O Heere! open blinde oogen. Zondagmorgen predikte onze Dom. over Spreuk. 9: 1—6. Ik moest mij afzonderen na den Godsdienst. O wat een heerlijk gezicht, de Heere richtte de tafel toe met Zijn geslachte vleesch, ten einde zich in Hem te verkwikken en met zijn vleesch en bloed verzadigd te worden. O zielsverkwikkend oogenblik, wanneer ik daar zoo iets van genieten mag, dan springt als 't ware het kindeke Jezus in mij op.

O vriendin! gawe de Heere u eens, dat uwe zielsoogen daarvoor klaar geopend werden en gij den Heere Jezus eens van nabij mocht zien in Zijne bloedige verdiensten, en wat Hij gedaan heeft, om zulke monsters van ongerechtigheid, door Zijn bitter lijden en sterven te verlossen. O! mij dunkt indien die heilfontein voor u geopend werd, uwe kracht zou vernieuwd worden, en gij zoudt springen als een hert; ik hoop, gelijk wij nog besproken hebben, dat de Heere dit met kracht in uwe ziel werke, om gestadig te roepen tot den Heere Jezus, als het eenige middel uwer redding, om met Groenewegen met die dorstende ziel te roepen: „geef mij Jezus of ik sterf;” en bindt de Heere u dit op het hart, dat het uw eenig bidwerk wordt, zoodat gij den Heere niet los kunt laten in uwe aanhoudende zielsbegeerten, dan geloof ik dat de Heere Jezus zich ook op zijn eigen tijd zal openbaren,

waarom toch geeft de Heere krachtig bidwerk om eene zaak, dewijl hij langs dien weg gewoon is de ziel te verrassen? O! sta toch maar naar de ontdekking van den Heere Jezus aan uwe ziel, wie weet, of gij u niet eerlang verblijden moogt in eene zalige ondertrouw; Hij is zulk een beminnelijk, liefderijk en ontfermend Zaligmaker! Ik kan Hem u als zulk een recommandeeren, daar erken ik Hem voor, want Hij heeft mijne geheele ziel ingenomen. O zaagt en gevoeldet gij dat eens met klaarheid, dan zoudt gij, gelijk Johannes als dood aan Zijne voeten vallen in verwondering. Zondagavond predikte Dom, over den 5den Zondag, over het recht Gods en de voldoening van den Middelaar, en nu stelde hij voor, dat het recht Gods voldaan moest worden, en dit kon niet anders geschieden, dan door den Godmensch Jezus Christus, die ook God moest zijn om te kunnen voldoen. O wat gevoelde ik inwendige blijdschap dat Jezus ook God was; mij dacht, ik had Hem wel openlijk voor de geheele wereld willen uitroepen, als Immanuël, God met ons. Wat zal het zijn als ik bij Hem mag komen!

Geliefde vriendin! als gij eene vaste geloofsgreep mocht doen op den Heere Jezus, ik verzeker u gij zoudt Hem niet willen loslaten al moest gij aan Zijn borst sterven. Werd hiervan meer gezien en ondervonden, er zou voorzeker meer van gesproken worden. Ik hoorde eens een oud christen zeggen: men hoort nog al van werkzaamheden en gestalten spreken, maar hoe zelden en hoe weinig van den Heere Jezus; maar zei hij, men ziet Hem niet noodzakelijk als Borg voor onze schuld; en nu spreekt men zoo maar wat over gemoedswerkzaamheden en dan spreekt men over het geloof, het geloof ja! dat is zeker de hoofdzaak, doch men heeft daar geen oog in, dat als men den Heere Jezus tot zijn deel krijgt, dat die het geloof medebrengt, en dat Jezus verworven geest dat geloof in het hart werkt en dat de Heere Jezus de grond van het geloof is. Wat is het droevig, men spant

de paarden achter den wagen; een geloof, waarin ik den Heere Jezus niet ontmoet en hetwelk mij met Hem niet vereenigt, wat heb aan zulk een geloof? Ik heb er niets mede op, hoe groot men er ook op roeme; o wat wordt er toch buiten de zaak om gewerkt; de Heere opene door Zijnen H. Geest mijne en veler zielsoogen.

Nu zoudt ge wel eens kunnen denken: wel vriend! wat stelt gij u meesterachtig aan, gij slaat maar paal op paal; maar eilieve! ik weet toch, dat gij zulks van mij niet vergen zult, dat ik anders zou schrijven dan ik zelfs voor den Heere werk; ik dring u, noch iemand anders mijn gevoelen op, maar ik schrijf slechts, hoe de Heere mij zelve belieft te werken, en zoo als het mij tot op dezen dag geleerd wordt; wanneer ik den Heere Jezus door het oog des geloofs niet zie, en de vijanden bestormen mijne ziel, zoodat mijn scheepje door ongeloof her- en derwaarts geslingerd wordt, dan beef ik bij de gedachte aan den dood; doch als de Heere Jezus zich aan mijn geloofsoog vertegenwoordigt, dan vrees ik geen duivel of dood!

Zie nu eens, welk een vaste rots de Heere Jezus is voor dat volk, en van daar kan ik nooit anders door eigen ondervinding geleerd, als ook anderen daar henen te wijzen als den eenigen grond van zaligheid, om wiens wil wij alleen voor onzen grooten Rechter zullen vrijgesproken worden naar dien Hij van den hemel met eene hoorbare stem getuigde: „Deze is mijn geliefde Zoon in denwelken ik mijn welbehagen heb,” en alzoo zijn dan uit Hem, door Hem en tot Hem alle dingen, Hem zij de eer en heerlijkheid in der eeuwigheid, Amen.

Ik meende weinig te schrijven, en nu heb ik toch veel geschreven, ik ben verwonderd over mij zelve, en moet zeggen, hoe kan er uit zulk een hol en ledig vat nog zooveel uitlekken, want het komt er zoo maar met dropeltjes uit; de Heere komt er alleen de eer van toe.

Na groeten, ook aan de uwen,

Uw liefh. Vriend,

D. VERHEIJ.

GIESSENDAM, den 25 Dec. 1858.

Zeer geliefde Vriendin!

Ik hoor niets meer van uwen toestand, en ben dus zeer nieuwsgierig hoe het zooal gaat op uwe reis; gij zult misschien hetzelfde denken van mij.

Het gaat mij als een reiziger op zee, nu eens onstuimig, dan weder een dag *een* of *twee* mooi weer en zonneschijn en somtijds ook wel eens stormwind, zoodat mijn sloopje kraakt en geweldig geslingerd wordt, even of alles aan stukken breken en vergaan zal; die storm komt gewoonlijk des nachts als het heel donker is, en maan noch sterren eenig licht geven, en door die duisternis kan ik dan nauwelijks den Stuurman zien aan het roer van mijn schip, en zoo dobber ik dan bij tijden tusschen hoop en vrees op de onstuimige zee voort, tusschen de klippen en zandbanken heen; denk nu eens, hoe blijde ik dan ben, als de dag aan den Hemel begint te lichten, en mij het land nadert en ik aan wal stap, vooral als de zon dan door de wolken dringt, en met hare warme stralen in mijne ziel begint te schijnen.

O! dan wordt mijn mond vervuld met lachen en mijne tong met gejuich, doch leerde ik nu maar uit al die stormen en onweersbuien, die wij op reis ontmoeten, om mijn sloopje maar te laten sturen door dien bekwamen Stuurman, wat zoude ik dan in zulke tijden mij gerust in mijn sloopje bevinden, doch nu ben ik zoo dwaas, dat het mij somtijds toeschijnt, gelijk de discipelen, dat Hij in mijn sloopje slaapt, even alsof Hij geen acht op mij gaf, en mijne zaken zich niet aantrok.

Doch de Heere Jezus was toch op zee met Zijne discipelen in het schip, zoo ook in het onze, zij hadden geen gevaar te vreezen. O! had ik meer geloof, dat is een vast anker, en geworpen in den grond van dien eeuwig Rotssteen, 't welk in eeuwigheid door geene stormwinden zijn vastigheid kan verliezen. Geliefde vriendin! ik hoop dat gij maar veel werkzaam moogt zijn om steeds uw anker uit te wer-

pen, en dat het eens eenmaal goed houden zal, dan zal die hoop niet beschamen, doch dit moet ieder weten, die ter zee wil varen, dat zij stormen en onweersbuien zullen ondervinden, alzoo ook zij die de wereld verlaten en zich begeben in het scheepje van de kerk; dezen moeten zich ook voorstellen dat zij stormen en onweer zullen ondervinden, want toch dat volk moet door vele verdrukkingen ingaan, sommigen door uitwendige, anderen weder door meer inwendigen strijd en aanvallen van storm, die de ziel somtijds doen schrikken en beven, en toch dit staat bij den ingang op de poort te lezen: „Strijdt om in te gaan door de enge poort”, en daar velen dit niet aanstaat, roepen zij: Blijft binnen, want er is daar buiten een leeuw op den weg. De zulken blijven in hunne oude woning of scheepje zitten, totdat het instort en zij in de zee van Gods verbolgenheid voor eeuwig verzinken. Doch geen nood, mijne vriendin, voor die arme dobbers; die allen zijn als die weerlooze schaaapjes, welke moeten uitroepen met koning Josaphat: o Heere! in ons is geene kracht tegen deze groote menigte, die tegen ons komt. De groote Koning, die Zijn volk gekocht heeft met Zijn bloed, heeft beloofd aan al Zijn arm en hulpeloos volk, dat de poorten der hel Zijne kerk niet zullen overweldigen. Hij heeft voor hen gebeden, dat hun geloof niet zal ophouden. Ik heb eens in Comrie gelezen, als hij zag op de zwakheid van Gods volk en den strijd, waarin zij wel kwamen te verkeerem, het hem wel eens wonderlijk toescheen, dat het volk nog staande bleef, wegens hunne menigvuldige aanvallen waarmede zij te worstelen hadden, doch hierin blijkt nu te meer, dat de Heere Zijne kracht in dat zwakke en machteloze volk wil verheerlijken. De Heere zal toch verheerlijkt worden in Zijne heiligen en wonderbaar in allen die gelooven, 2 Thess. 1 : 10. Zij moeten hier leeren de grootheid van de wonderbare en krachtdadige genade, om eenmaal door die wonderen der genade heengeleid, den Heere eeuwig te verheerlijken. Zondagmorgen predikte de dom. uit Rom. 3 : 23, 24, en daaruit

mocht ik nog te zien krijgen, dat ik niet anders was als zonde en ongerechtigheid, van de baarmoeder af; met schaamte moest ik mijne walgelijke onreinheid belijden, maar tevens mocht ik iets gevoelen van die groote genade, die de Heere Christus verworven heeft en dat voor zulk eenen als ik mij zelve zag, waaronder mijne ziele verbrijzeld werd, en des namiddags over den 19en Zondag, hoe dat Zijn volk Hem nu eenmaal uit den hemel verwacht, enz. Ik gevoelde toch op dat oogenblik zulk eene betrekking op Zijne wederkomst; mij dacht, ja, ik zou Hem daar zien met mijne oogen, maar niet als eenen vreemde, waardoor mijne ziel in betrekking op dien Persoon nog uitgangen gevoelde, om maar bij Hem te zijn. O ja, als daar het geloofsoog iets te zien krijgt, dan drijft die liefde de vreeze buiten, *zoals de Apostel zegt*: ach! was ik daar veel, ja, was ik altijd bij Hem, o mij dunkt, ik zoude Hem gedurig met den ouden Simeon aan mijn hart drukken, ja! ik zou er wel aan willen, om altijd zoo kort bij de fontein te zijn, om gedurig mijn bekomst volop te drinken. Luther zeide eens: men moet gen twee hemelen hebben; neen, neen! het is hier altijd niet te doen om in een aangenaam luchtje in den zonneschijn onder het lommer te wandelen, het is hier strijd om in te gaan door de enge poort. De christenreiziger verkeerde hier tot het einde van zijne reis met vijanden, en hij kwam al na aan de poort, eer hij den betooverenden grond over was. Het gaat dat volk als Jacob, die moest hinkende naar Kanaän reizen, en wij hebben immers eene wolk van getuigen voor ons liggen in onzen dierbaren Bijbel. Maar helaas! wat zal ik van mij zelve zeggen. Ik dwaze, wordt niets wijzer, en toch meen ik somtijds nog wijzer te worden, dan ga ik redeneeren en breng mij zelve alzo dikwijls in een doolhof van verwarring, waaruit dan volgen een aantal bange zuchten, doch belieft de Heere met Zijn eigen licht mij dan weer voor te komen, dan ga ik aan Zijn voeten mijne dwaas- en blindheid weder zitten beklagen. O, wat is die dierbare Heere Jezus toch een getrouw, liefderijk en mededoogend

Ontfermer, Hij is toch die goede Herder, Hij zal u, noch gene van die zuchters tevergeefs laten roepen. Ik geloof dat wij daarvoor weder een klaar bewijs gezien hebben in ons naburig Hardingsveld, in eene vrouw van 33 jaren, die nu gestorven is. Dezen zomer ben ik bij haar aan huis geweest en heb toen nog met haar gesproken; zij was zulk eene klare, ontdekte ziel, doch altijd bekommerd. Wel drie jaren heeft zij een ellendig lichaam omgedragen; haar broeder is dag aan dag en ook den laatsten nacht van haar leven bij haar geweest, die mij alles medegedeeld heeft. In den beginne was zij zeer bezwaard op haar leger; doch de Heere nam de aanvallen zoo al gaande weg, zoodat zij eindelijk verlangde naar hare ontbinding. Haar man vroeg haar, of zij nog niet begeerde bij hem en hare kinderen te blijven, indien zij hare vorig gezondheid mocht genieten, waarop zij zeide: Neen! ik verlang naar mijne ontbinding en veel meer andere zaken. Des nachts om twaalf uur riep zij haren broeder bij haar bed en zeide tot hem: Hoort gij geen gezang? Neen, zeide hij. O, riep zij, welk een heerlijk gezang, nooit heb ik het zoo gehoord; maar ik weet niet wat het is. Haar broeder vroeg: Hoelang heeft het al geduurd? Ongeveer een uur, zeide zij. Tegen den morgen kwam haar mans moeder eens vragen, hoe het met haar was, waarop zij antwoordde: Moeder! hoort gij dat gezang niet? Neen kind, antwoordde deze, ik hoor het niet; maar zeide: Dit gezang heeft betrekking op u. Des namiddags van dienzelfden dag om 4 uur vroeg haar broeder, of zij dat gezang nog hoorde, waarop zij zeide: Ja, het heeft nog niet opgehouden. Den daaropvolgenden nacht stierf zij.

Geliefde Vriendin! ik kan u toch niet zeggen, hoe ik gesteld was, toen haar broeder mij dit verhaalde; maar tevens werd mijne ziel geestelijk jaloersch, om zoo met haar mede te reizen. O! had zij ook gezegd, daar zal ik huppelen van vreugde en mijn zwak, ziekelijk lichaam afleggen. Op hare begrafenis hebben zij gezongen Psalm 68 : 2: Maar 't vrome volk in U verheugd, zal huppelen van zielevreugd, enz.

Welk een krachtadig bewijs van 's Heeren onveranderlijke beloften, dat Hij niet laat varen de werken Zijner handen. Welk eene troost en bemoediging voor alle ware heilbegeerige zielen, gij moogt dan veel aangevallen worden en uw werk onder veel strijd liggen, ja, al loopt ook uw pad door de zee, geene golven zullen u overstroomen. Ik denk dat gij op uw ziekbed daarvan ook wel eenig bewijs zult ondervonden hebben; de Heere heeft aan u ook Zijne belofte vervuld: „Ik zal ze ondersteunen op het ziekbed”, want nu kan de Heere zulk eenen weg met u wel dienstbaar maken, om al meer en meer aan de aarde gespeend en nauwer aan den Heere verbonden te worden, om u te leeren dat gij maar een vreemdeling en bijwoner zijt op deze aarde. O, wat zijn de Godsbemoeienissen groot, die Hij ook met u heeft believen te houden, uitgetrokken te zijn uit eene booze, verleidende wereld. O, laat de wereld lachen, een kwartiertje te mogen verkeereren in den zaligen liefdedienst van den Heere geeft meerder blijdschap en zaligheid aan de ziel, dan de gansche wereld met al haar zinnelijk genot immers geven kan. Wel zegt Bunjañ: „Als ik eens een oogenblik boven het stof mag zijn, dat is mij een gouden uur.”

O, arme, blinde aardwormen, zegt mijn hart, wat wroet gij als de mollen in de aarde: wat woelt gij om een handjevol stof van geld, eer, goed en staat. Misschien krijgt gij in deze week nog uw vonnissen thuis: Gij dwaas, in dezen nacht zal Ik uwe ziel van u afeischen, en al uw woelen en wormen in deze ijdele wereld vol bedriegelijken schijn, is als een spinneweb weggevaagd. Dat jonge mensch, van wien ik zooeven gemeld heb, was slechts 33 jaren en is nu alree als eene rijpe vrucht door den Landman ingezameld in de hemelschuur. Welk eene voorbeeldige roepstem voor jonge lieden; hoe menige jonge boom van die jaren is als een inlandsche dorre boom van de aarde weggerukt en ontworteld, en aan de eeuwige verbranding overgegeven. Daar ligt nu de hoop en verwachting voor eeuwig in het stof des

doods bedolven, en zijne glorie en verwachting daalt hem niet na in het graf; neen, Job zegt er van, dat zijne allersterkste hoop was vergaan, en die goddelooze kaars wordt uitgebluscht in eenen stikdonkeren nacht van eeuwige duisternis.

Och, behaagde het den Heere uit eeuwige ontferming de uitspraak van een God der waarheid, die niet liegen kan, te drukken op het hart van uw dierbaar kroost en verdere betrekkingen.

Geliefde Vriendin! ik weet, noch het woord, noch opwekking zijn op zichzelf toereikend; ook is uwe arm te kort om zulk een almachtig werk uit te voeren, alleen eene almachtige hand kan de ijzeren deuren van het hart openen en de koperen grendelen verbreken, en de gevangenen uit de gevangenis uitleiden. Mocht de Heere u dit nog eens geven te aanschouwen, is mijn hartewensch. Hedenmorgen, zijnde de eerste Kerstdag, mocht ik nog iets gevoelen van die heerlijke geboorte van den Zaligmaker. Ik kan hierover nu niet uitweiden, maar het wonder was mij groot, dat Immanuël in een beestenkrib geboren werd, en dat om zulke vloekelingen, als wij zijn te redden. O, heerlijke en dierbare Heilsweg! en dat die verborgenheid aan onze zielen geopenbaard is, daar toch weet de wereld met al haar ijdel gelach niets van. Lieve vriendin! werp uwe hoop niet weg, maar sta maar veel met mij naar vermeerdering van geloof, om volkomen die rust in Christus voor uwe ziel te vinden. Nu moet ik eindigen, en hoop als de Heere wil en wij leven, binnenkort eens naar Gorcum te komen. De Heere zij met u en uwen man en kinderen. Hij storte met het nieuwe jaar den Geest der genade, en der gebeden uit over uwe geheele familie, en dat gij eenmaal voor den Rechter zult mogen betuigen: Zie Heere! ik en de kinderen, die Gij mij gegeven hebt.

Dit is de hartelijk wensch van

Uw liefhebb. Vriend,
D. VERHEIJ.

GIESENDAM, den 22sten Jan. 1859.

Zeer geliefde Vriendin!

Het oude jaar heb ik met strijd geëindigd, en ik ondervind, dat ik het nieuwe al weer met strijd begonnen ben; ik zou ook de eenigste wel zijn van 's Heeren volk, indien ik hier buiten strijd geraakte; neen! ik stel mij ook niets anders voor, en ofschoon ik in mijn leven wel duizendmaal gevreesd heb, dat ik nog van mijne vijanden overwonnen zou worden, zoo mag ik het, tot roem van eeuwige Ontferming, nog getuigen, dat ik niet overwonnen ben, maar in 's Heeren kracht nog een strijder mag zijn.

Gij vraagt mij nu, of ik dan altijd in den strijd voor den vijand wijken moet. Wel neen! want dan had ik mij immers al lang als een krijgsgevangene moeten overgeven. Als ik in den strijd mijn Koning in het oog krijg, dan ontvang ik zoo veel krijgsmoed, dat al mijne vijanden op de vlucht gaan; maar dat duurt ordinair niet lang, en als het dan avond en nacht wordt in mijne ziel, dan komen al de vijanden weer uit de holen kruipen, en het zijn vijanden van allerlei slag; ik kan ze allen niet opnoemen en sommigen hebben een montering, alsof ze van mijns Konings onderdanen waren, die men kwalijk kan onderscheiden, en voor dezulken toch dienden we ons het meest te wachten, want raakt men er mede aan het redeneeren, dan is men, eer men het weet, in het midden van het vijandelijke leger en is gevangen man.

O! wat leven wij in een gestadigen strijd, wat zijn ze gelukkig die tot de wettige strijders behooren, want deze zullen aan het einde als overwinnaars gekroond worden; zijn wij nu in ons zelve krachteloos om tegen die menigte van vijanden te strijden, wat is dan het voorrecht groot, dat de Heere Jezus de opperstrijder is voor Zijn machteloos volk, want door Hem, zegt de apostel, zijn wij meer dan overwinnaars.

O lieve vriendin! de strijd is met ons niet eerst in het afgeloopen jaar begonnen; de Heere heeft ons al vroeg in den strijd geroepen, en is het voor u geen wonder, dat gij niet al lang in den strijd bezweken zijt; wie is daarvan de oorzaak; is het niet de Heere? Zeer zeker en vraag u zelve nu eens af: waarmede heb ik den grootsten strijd, is het niet de zonde en uw aanklevend bederf? Zou het niet uw hartelijke begeerte zijn, dat de zonde met wortel en tak uit uwe ziel wordt uitgerooid? Is de wereld met al wat er in is u wel een omzien waardig? Vloeien niet uwe worstelingen uit een innig zielsverlangen om in een nauw en voor uwe ziel zoo zalig huwelijks-verbond te komen met den drieëenigen God? Zou het niet uw meest verblijdend uur zijn, dat gij ooit op aarde beleefd hadt, indien gij u eens verheugen mocht in den God uws heils?

Gevoelt gij wel niet bij oogenblikken, dat gij om Gods zalige gemeenschap te bekomen, uw volk en uws vaders huis vrijwillig zoudt kunnen verlaten, ja dat een drieëenig God de eenige en hoogste plaats in uw hart heeft? Kunt gij u niet voorstellen, dat niets ter wereld, noch belofte noch bedreiging, noch verdrukking, noch verlies van aardsche goederen u van keuze zou kunnen doen veranderen? Wel! zegt ge, ik heb zoo veel heerlijks, zaligs en beminnelijks in den dienst van God gezien, dat geene verdrukking of benauwdheid, hoogte noch diepte, of wat ook, in staat is om mij van keus te doen verwisselen; neen! dan wensch ik zoo lang de Heere mij die genade belieft te schenken, dat ik nu nog gevoelen mag met Mozes die keuze te doen, om liever met het arme volk Gods verdrukt te worden dan de genieting der zonde en der wellusten dezes levens te hebben; ja! liever tot aan mijnen dood toe een arme kruiper te blijven aan den troon der genade en bij een armen vrome te zitten in eene bedelaarshut, dan in het paleis eens konings te zijn, waar de duivel gediend wordt: mijne lust en liefde is toch tot de heiligen, die op aarde zijn.

Ziedaar vriendin! nu weet gij dan waarvoor gij strijdt. O heerlijke en dierbare strijd, waarvan de uitkomst zoo heerlijk zal zijn. Het gaat hier zeker met veel zuchten en tranen gepaard; maar op het einde van den strijd, zal toch de overwinning zeker zijn. Gij zult nu zeggen: op al het opgenoemde moet ik ja en amen zeggen; maar wat geeft mij dat nog, daarmede kom ik niet tot de zaak, waarnaar mijne ziel uitgaat, en dat is namelijk het geloof, 't welk mij de geheele zaak in eigendom geeft, dan alleen kan de begeerte mijner ziel voldoening krijgen. Ja! dat is de oude klacht, het geloof is de zaak, doch dat geloof kunt gij u zelven niet geven, noch iemand ter wereld, zoo min, gelijk ik u vroeger wel eens geschreven heb, als dat wij met onze hand aan de sterren zouden kunnen reiken; en omdat ik ook weet, dat het geloof een werk van Gods alvermogende kracht is, zoo kan noch zal het iemand ooit kunnen opdringen; maar dit wil ik u herinneren, of gij uit al deze zaken, die de Heere aan uwe ziel gedaan heeft, niet met grond gelooven moogt, dat gij u in de voetstappen der schapen bevindt. Zijn de vromen wel langs een anderen weg bekeerd geworden, en kunt gij niet eene klare overeenkomst van uwe bevinding bespeuren met die van Gods volk; er zijn vromen die misschien niet zooveel geestelijke bevinding hebben dan gij, en nochtans zijn ze van hun aandeel verzekerd, terwijl gij er nog voor blijft staan.

Zie hier nu eens uit, hoe vrij de Heere is in Zijne be-
deeling en wijs in Zijn doen, om u jaren lang te doen om-
sukkeljen, daar anderen somtijds in weinige weken of
maanden tot de verzekering van hunnen staat komen. Ik
heb het u vroeger eens geschreven, dat ik eene christin
ontmoet heb, die mij zeide van wel veertig jaren omge-
sukkeld te hebben, eer zij tot ruimte kwam. De Heere
weet het best Zijn eigen tijd, en van achteren zult gij den
weg aanbidden, dien de Heere met u gehouden heeft; en
schijnt uw boom van buiten nog geen groote scheuten te

maken, die voor u zichtbaar zijn, ik houd mij verzekerd, dat hij bij u in den grond des te meer groeit en wortelen schiet; de zelfkennis is naar mijn inzien al een voornaam doel van den groei en voortgang in de genade, en zij die jaren lang met strijd en duisternis te worstelen hebben, kunnen dan ook, wanneer de Heere hunnen weg opklaart, de heerlijkste getuigenis afleggen van de groote wonderen van Gods eeuwige trouw en liefde, aan hem bewezen, en zijn dan ook, nadat ze door al de wegen geoefend zijn, nuttige christenen om strijdende zielen te bestieren, die in dergelijke wegen verkeerden.

O geliefde vriendin! waren wij zoo gelukkig om blindelings den Heere te laten werken; Hij zal toch het best zijn eigen tijd weten. Achten wij het maar een onschatbaar voorrecht, dat de Heere ons verwaardigd heeft geopende zielsoogen te krijgen, terwijl duizenden als blinden naar een eeuwig verderf loopen; waarom, ja nog eens, waarom wij uit misschien meer dan duizend getrokken? Terwijl weelde, wellust en eer u toelachten, wildet gij liever met dat verdrukke volk versmaad worden, dan de genieting der zonde en der wereld te volgen. Wel! vallen we in het stof neder voor den hoogen God, die ons niet noodig had tot vermeerdering van Zijne heerlijkheid, maar die vrijwillig en vrijmachtig neêrziet op vijanden van Hem en Zijnen dienst, op slaven van den dienst des satans, op monsters van Goddeloosheid. O wonder! wonder van eeuwige ontferming, wonderlijke weg, welke een drieënig God in de stille eeuwigheid bepaald en in der tijd geopenbaard heeft, om doodschuldigen door den duren prijs van Jezus dierbaar bloed, weder als zijn eigendom, ja als Zijne kinderen in Zijne Vaderlijke gunst op en aan te nemen; welk een heerlijk voorrecht, dat duizendmaal waardig is er om te strijden, en wat zal hiervan het einde zijn; lees dit eens in 1 Petr. 1.

Woensdagavond heeft de Dom. gepredikt uit Luk. 7: 1—10. Met zeer veel genoegen heb ik die predikatie ge-

hoord, en ik moet u mededeelen, dat ik thans met bijzonder genoeg den godsdienst mag bijwonen, en velen met mij, en nog al niet zonder vrucht voor mijn gemoed, ik mag het nog als een groot voorrecht achten in onze donkere dagen, zulk eene dierbare waarheid te mogen hooren, en moogt gij dat voorrecht ook nog al hebben onder uwen leeraar? Schat en waardeer het dan maar groot en vermeng u niet met hen, die naar verandering staan; houd u maar dicht bij de waarheid en zoek er maar werkzaam meê te zijn in het verborgen.

Nu de Heere zij met u, groet hartelijk uwen man en uwe kinderen, en draag ze maar veel aan den troon der genade op.

Hartelijk gegroet van mij,

Uwen liefh. Vriend,
D. VERHEIJ.

GIESENDAM, 30 August. 1859.

Zeer geliefde Vriendin!

Al lang had ik aan uw verzoek en mijne beloften moeten voldoen; doch wat zal ik zeggen! Ik wil mij niet verontschuldigen, daar ik ten volle overtuigd ben dat ik schuldig ben, ja als een schuldenaar zal ik sterven; de groote Middelaar zal voor mij alles moeten afdoen, opdat de schuld-eischers bij mijnen dood niets meer te vorderen hebben. Wat nu mijn lichaam betreft, dit is bijna niet bekwaam om eenige dagen uit te gaan, voor een enkelen dag gaat het nog al; maar is het langer dan raak ik ongesteld, en ik was nu toch genegen eens te komen, maar moet morgen op eene begrafenis zijn, dat ik niet durf nalaten; wij leven in een tijd, dat de bode des doods in de huizen rond gaat en velen naar het graf voert. Nu mogen wij toch niet zwijgen om de langgevreesde oordeelen Gods aan te kondigen, en daartoe hebben wij in de klaaghuizen de beste

gelegenheid.

Er zijn in onze plaats een aantal zieken, ook de cholera, de roede Gods is opgeheven, en de slaande engel trekt door Nederland; bijna alle dagen moet ik zieken bezoeken; ik wenschte de dood maar te kunnen afwachten; hij is nu al naast onze deur, misschien treedt hij binnen kort ook onze woning binnen. O wat is het eene opmerkelijke tijd voor hen, die oogen hebben om te zien, het wordt nu wel bewaarheid hetgeen de Heere zegt: „Ik zal voorts wonderlijk, ja! wonderbaarlijk handelen met dit volk.” Ik geloof en velen met mij, dat het nog maar beginselen zijn van het groote werk, dat God in Nederland nog verrichten zal. Wij zijn het nageslacht van Farao's verstokte volk; hagel en vuur daar weet men raad voor, men kan alles herstellen: voor alles weet men raad; en of men nu aan den koning verzoekt om Gods dag te laten heiligen en de zonden te weren, als het eenige middel tot herstel van ons diep gezonken Nederland, zoo blijft toch alles op den ouden voet voortgaan; maar als de dood eens in de paleizen komt, dan zal het alarmgeschrei ook daar gehoord worden. Farao zeide: gaat heen, roept haastelijk Mozes, dat het volk spoedig optrekke, want wij zijn allen dood zeide het volk. O! land! land! hoort des Heeren woord; maar neen! neen! ons land krielt van zulke Farao's, die daar zeggen: wie is de Heere wiens stem wij zouden gehoorzaam zijn? Ach! wie heeft het ooit tegen den Heere kunnen uithouden. Wij zijn droge rietstoppen; als de Heere in ons den brand van Zijnen toorn steekt, dan verteeren wij, dan zal Neêrlands volk zien, of hunne lang aangebeden afgoden hen kunnen redden. Als er nu nog eens een profeet Jona was, die stad en land rondliep, roepende: O Nederland, Nederland, uw ondergang is nabij, dan zoude het nog te vreezen zijn, of hij wel zulk een goed onthaal ontmoeten zou in ons christelijk Nederland, als weleer onder het heidensch Ninevé. O geliefde vriendin! wat is ons land diep, zeer diep gezonken in een poel

van ellende. De geneesheeren zeggen dat er in Sliedrecht 1000 zieken zijn; te Leeuwarden 7000; te Ridderkerk 800; in Ter Goes verzoeken ze om assistentie van geneesheeren, en hoe is het verder in ons land? Men hoort allerwege van ziekten, ongelukken en sterfgevallen. Om Bergen op Zoom sterven bijna alle halfvette varkens, elders zijn de pokken onder de schapen, lees ik de courant, overal hoort men nog al van sterfte onder het rundvee; of niet het 7de capittel van Ezechiël op Neêrlands volk toegepast zal worden, zal openbaar worden. En wat zijn nog de uitwerkingen van dit alles? Verharding, ongevoeligheid en allerlei goddeloosheid onder jong en oud, rijk en arm, noch bestraffingen, noch bedreigingen, noch oordeelen maken niet den minsten indruk op den mensch; neen heimelijk lacht men er mede en spot met Gods oordeelen. Wel, zegt de Heere, zoude Mijne ziel zich niet wreken aan zulk een volk, als dit is. Ja gewisselijk, de roede is opgeheven; maar God, de Richter der gansche aarde weet, wat uwe kinderen nog beleven zullen, eer dat Hij de roede nederlegt; de Heere beware hen, dat zij in Gods toorn niet met de roede Zijner verbolgenheid worden afgemaaid en in eeuwige ellende nederzinken.

De Heere geve dat Neêrlands koning en volk nog eenmaal de slaande hand Gods opmerke, eer het besluit bare, dat de uitvoering van Gods wraakoefende gerechtigheid ten volle over ons uitgevoerd wordt; opdat Ik niet kome, zegt de Heere, en de aarde met den ban sla. Ik zeide daar boven, mocht ik mij maar dagelijks den dood voorstellen. O had ik het voorrecht om er gemeenzaam mede te worden, zooals ik onlangs van eene vrome vrouw in Engeland gelezen heb, welke zoo gemeenzaam met den dood verkeerde, dat zij, toen hij kwam om haar af te lossen, hij haar een vredebode was. O was ik er zoo gemeenzaam mede, en dat zeg ik nu, terwijl ik nu juist onder het schrijven bericht krijg, dat er in onze plaats eene vrouw aan de cholera gestorven is en nog een andere op sterven

ligt; onze geneesheeren kunnen nauwelijks al de zieken helpen. O God! wees Neêrlands volk en onze plaats genadig en werk eene verootmoediging onder het volk; nu gevoelen en beseffen wij reeds den troost dier waarheid: „Welgelukzalig is het volk wiens God de Heere is, het volk dat de Heere zich ten erve heeft verkoren,” want in den dood den bangsten nood, is Godes Zoon voor ons het leven. O voor geen duizend werelden zou ik toch mijn klein hoopje willen verwisselen, hoe vele aanvallen er ook op afkomen. Lieve vriendin! de Heere geve u en mij, ons Hem maar veel ter beproeving voor te stellen, ik zeg het u en mij zelven, het is nu geen tijd van stil zitten, wij liggen aan de beurt; waakt dan zegt de Heere Jezus, opdat als de Heere komt en klopt, wij Hem terstond mogen open doen. Zalig is die dienstknecht, die als Hij komt wakende zal gevonden worden. Houd maar moed, de Heere zal u niet begeven noch verlaten; Hij die in u het goede werk in uwe jeugd al in u begonnen heeft, zal u niet verlaten. Ik las deze week in een boek van een Engelsche schrijver, dat het geen gering bewijs was voor de waarheid van het werk, wanneer het bestreden werd; de Heere laat niet varen, het werk Zijner handen. Zoo het nu mijn lichaam toelaat en er geene verhinderingen opdoen, zou ik aanstaanden Dinsdag eens wenschen te komen; doch kom ik niet, denk dan maar dat er verandering is. Groet hartelijk uwen man en kinderen en andere vrienden van

Uw liefh. Vriend,
D. VERHEIJ.

GIESENDAM, 24 Sept. 1859.

Zeer geachte Vriendin!

Gij hebt mij verzocht u nog eens een lettertje te schrijven; maar ik ga daar over denken, dan volgt de vraag:

wat zal ik schrijven? Er ligt wel wat op den bodem van mijn hart, doch meesttijds moet ik klagen: Heere ik heb niets om mede te putten uit dien diepen put; van welken kant ik mij ook bezie, de slotsom is: ik ben ellendig, behoeftig en afschuwelijk, dit moest ik hedenmorgen nog betuigen voor den Heere, waarbij mij voorkwam, dat de melaatschen wegens hunne afschuwelijke plaag, afgezonderd moesten leven, geheel verstooten van de samenleving der menschen, waarom het hun dan ook niet vergund werd, gelijk duizenden andere menschen deden, om den Heere Jezus na te volgen, hoewel de meesten maar doode opvolgers waren; het was die melaatschen alleen geoorloofd om van verre te roepen: Heere Jezus, Meester! ontferm u onzer; zij waren toch niet te afschuwelijk voor dien barmhartigen Samaritaan, om hunne smeeking te hooren en ze te genezen.

O! gelukkig zulke geestelijke melaatsche zielen, die niet, gelijk de grootste hoop, slechts uiterlijke opvolgers zijn; maar die met bewonderende lippen, vol geestelijke acciden ten, met neêrgeslagene oogen van verre staande, uitroepen: Heere Jezus, gij Zone Davids, ontferm u mijner! O met welk een mededoogenden en liefdevollen ontfermer hebben wij te doen. Eilieve! blijf daar wat bij stil staan; ga daar niet zoo spoedig over heen; overweeg en bezie dit eens wat meer van nabij; met een liefdevol hart voor ellendigen is Hij naar den Hemel gegaan; gij noch iemand anders zult tevergeefs tot Hem roepen. Dit zal de uitkomst u wel openbaren. Het is zijn liefste werk in den Hemel om ellendigen hier op aarde te redden en te helpen; en weet gij wel waarom? Het zijn zijn eigene patienten die Hij zelf gewond heeft, zou Hij ze dan zelf niet weêr genezen? Wel foei onzer, dat wij zulke harde gedachten van Hem hebben. O vriendin! het ontbreekt ons maar aan geloof, anders zouden wij de heerlijkheid Gods zien in het wonderwerk der verlossing. Zijn eeuwig woord, Zijne onveranderlijke beloften liggen daar, als verzegelde getuige-

nissen, ten waarborg voor het geloofsoog van Zijn in zich zelve arm en behoeftig volk. O! had ik meer geloof; ik zou vast staan als de berg Sion, die niet wankelt in der eeuwigheid. Ps. 125 : 1. Vraagt gij mij zijt gij dan zulk een geloofsheld? De Heere Jezus zeide eens tot Zijne discipelen: waar is uw geloof? En dit kunt gij ook tot mij zeggen. O! ik zoude mij moeten schamen voor dat hooge Wezen, wegens dien wortel der zonden van alle kwaad; dit moet ik daar zoo even nog belijden voor den Heere; maar o! was het met rechte schaamte en hartverootmoediging, gelijk de zonden mij menigmaal tot schuld geworden zijn; doch o! ik dwaze word er niets wijzer, noch beter door, terwijl ik zulk een ontfermend, meedoogend en liefderijk Zaligmaker nog zoo smadelijk kom verdacht te houden, of ik met den laagsten en ontrouwsten mensch te doen had; te meer daar hij en ik zoo menigmaal in ons geloof zijn teleurgesteld. O! welke monsters van ontrouw, zijn wij vol ongeloof en achterdocht enz. daar wij zoo menigmaal vele bewijzen van 's Heeren onveranderlijke liefdetrouw mochten ondervinden. Ja, ik heb wel eens gedacht: wat zit ik van dat zielverdervend ongeloof, als een diep ingekankerd bederf als doorvlochten. Wanneer de Heere mijne ziel met Zijn licht bestraalt, denk ik wel eens, wegens de klaarheid der zaak, die ik mag te zien krijgen, dat het ongeloof als schijnt overwonnen te zijn; maar helaas! de zon begint niet te dalen, of het licht raakt weg en het wordt zachties duister, dan komt, om de spreekwijze van Bunjan te gebruiken, het oude ongeloof, dat 's daags in zijn hol kruipt, weder uit zijn hol en brengt dan zijn verslagen leger weêr in orde om op de stad mensch-ziel aan te vallen. Ik denk wel eens als er bij den Heere geen raad en hulp was en Hij geen kracht in zwakheid schonk, om in den strijd staande te blijven, en ik mijne zaken zelf besturen en in orde houden moest, dan kon ik de zaken maar hopeloos opgeven; maar neen! Lees eens tot bemoediging Hebr. 6: 18—20 en capittel 4: 14—16. Had ik maar meer behoefte aan zalige

leiding en onderwijs; zat ik maar dagelijks aan Zijne voeten om Zijn zalig onderwijs te ontvangen. Wel is waar, de troon staat open doch ik sluit den toegang gedurig door mijne zonden en ongeloof; maar wat is de Heere mij gedurig tot beschaming; ik blijf van natuur Zijn vijand, doch nu komt Hij mij steeds als zulk een weglooper van Hem als de eerste weêr opzoeken, en kom ik dan weer met mijne klachten, dan bewijst Hij nog te zijn getrouw en goed. Zie eens hoe getrouw de Heere Zijn woord vervult! Die mildelijk geeft en niet verwijt; dit hebt gij immers toch ook wel bij ondervinding? O vriendin! het is om in het stof te kruipen; kon ik mij maar diep, zeer diep voor den Heere in het stof vernederen; maar neen, neen! daar kan ik het zelf niet brengen, daarom is alleen mijn uitroep: genade, eeuwigte vrije ontferming; dan verlies ik mij zelve in het stof en daar moet ik eindigen; die waarheid leert men daar verstaan: „Ik doe het niet menschenkind, om uwentwil — wordt beschaamd en schaamrood, maar om Mijns grooten naams wil.” In die oogenblikken zinkt mijne ziel onder weg naar dien ik mij niet kan voorstellen, dat er iemand op aarde is, die den Heere meer vermoeit door zijne zonde dan ik, hetwelk dan ook mijn beklag uitmaakt, als ik Hem eens mag ontmoeten; maar nu mag ik bij oogenblikken het nuttige en noodzakelijke daarvan wel eens zien; doch kan ik het er toch maar niet eens mede worden, en daarom zal het sukkelen, zuchten en strijden zijn zoolang als ik op aarde blijf.

De ziekte is hier heerschende, die voert menig mensch naar het graf. Ik dacht van deze week, misschien word ik ook al spoedig opgeroepen. Nu wenschte ik wel van een lichaam der zonde verlost te zijn, om den Heere volmaakt te dienen en te verheerlijken; doch sterven wilde ik niet. Zie nu eens welk een wonderlijk mensch ik ben! Doch hieruit leer ik nu, dat de dood voor mij een bevredigende bode zal gemaakt moeten worden, om te willen sterven; doch de Heere werkt ook niets voor dat de tijd er is, dan

hebben wij het ook eerst van noode. De hand des Heeren is zwaar over Nederland, en het volk blijft even verhard en ongevoelig. Een treurig vooruitzicht, dat de Heere verder zal doortrekken. Gods volk zucht er wel onder, maar zij hebben er ook geen werk mede. O! was er een oog in, wat zou er van de kansels gebazuind worden. O droevige teekenen; er groeien zware onweêrsbuien in het zuiden, oosten en westen en wanneer die tegen elkander inwerken en in Europa en in de Nederlanden losbarsten, wæe dan ongelukkig Nederland, want dan kon het 7de capittel van Ezechiël in ons land nog wel vervuld worden. De Heere zij ons land en volk genadig. Ik hoop, dat wij met al het zuchtende volk maar wakende en biddende mogen verkeerē; opdat als de Heere komt, wij bereid mogen zijn, daar wij den dag en het uur niet weten wanneer de Heere komt. Ik moet afbreken, dewijl het Zaterdagavond en alreede half tien uur is. De Heere wensch ik, houde u maar aan Zijnen troon gebonden; Hij make u en mij maar los van de aarde, en als wij aan het einde van onzen reis komen, geve ons de Heere en al zijn arm volk eenen ruimen ingang in Zijn eeuwig Koninkrijk. Met genoegē en vereeniging heb ik de brieven van Sicco Tjaden gelezen. Wat had zulk een jong mensch een zelfkennis, zulke brieven lees ik gaarne. Hij schreef zijn kwaad zoowel als zijn goed, en dit is goed, beide voor den schrijver en voor den lezer.

Groet hartelijk uwen man en kinderen en vooral alle bekende en voō mij onbekende kinderen des Heeren.

Uw liefhebbende Vriend,   D. VERHEIJ.

GIESSENDAM, den 4 April 1860.

Geliefde Vriendin!

Waarlijk, ik ben verlegen over uwe belangstelling in mijnen weg, ik mag getuigen: de Heere geeft mij nog ver-

kwikkelijke oogenblikken, als een zalig tegengift in mijne omstandigheden. Ik ben verblijd dat u met die juffrouw hier geweest zijt, het was nog tot zegen. Indien mijn lichaam het toeliet, zoude ik nog wel eens wenschen te komen; want ik merk dat gij alweder in omstandigheden zijt. O! vriendin, stel u toch maar niets anders voor; gij woont toch in een vreemd land, onder een vreemd volk; gij hebt een wolk van getuigen voor u; hadt gij nu maar geloof, dat de Heere u door alles wel heen zal helpen; — doch wij lezen: het is goed voor eenen man, dat hij het juk in zijn jeugd draagt. Geliefde vriendin! als al die donkere wolken en stormen eens over u heen gewaaid zullen zijn, dan zult gij nog wel eens zomersche, zielsverkwikkende dagen beleven; zoude de Heere die arme zuchters niet eenmaal balsem in hunne gewonde zielen storten? Wel gewisselijk! Is het niet het woord van den Waarachtige die niet liegen kan: „Ik zal water gieten op den dorstigen en stroomen op het droge”, enz. O! wat heb ik daar geloof voor, dat Hij, die het goede werk begonnen heeft, hetzelfde ook zeker zal voleindigen. Ik moet eindigen met schrijven, want bij het kleine licht kan ik niet goed meer zien, hopende dat de Heere ons en al Zijn arm volk, maar biddende aan Zijnen troon mag houden; het gaat toch met u, gelijk het mij gegaan is: duizenden malen heb ik mij in mijn leven veroordeeld en al mijn werk verdacht gehouden, doch heb ook geleerd, dat de duivel en mijn eigen hart beide leugenaars zijn; maar moet er bijvoegen: de zonden zijn mijn schuld. Geliefde vriendin! de heerlijke uitwerking, 't welk dit van achteren heeft, is Gods werk; de Heere toch is zoo wonderlijk in Zijne werking, dat wij het duizendste gedeelte er niet van kunnen begrijpen, het geloof alleen openbaart er iets van. Indien gij gelooft, zegt de Heere Jezus, zult gij de heerlijkheid Gods zien; dat woord is van eene gewichtige beteekenis. Terwijl ik eindig, wensch ik u van harte des Heeren nabijheid. Groet uwen man en kinderen, en al de vrienden

van Hem, die zich als vroeger noemt,

Uw liefh. Vriend,
D. VERHEIJ.

GIESSENDAM, den 21 April 1860.

Veel geliefde Vriendin!

Hoewel ik vele lichaamsgebreken heb, waarvan slechts een genoegzaam om mij grafwaarts te voeren, zoo moet ik toch met al mijne gebreken des Heeren raad uitdienen, en moet getuigen, dat ik mij zelve een wonder ben, ziende op mijne booze natuur, die niet anders kan dan morren, dat ik somtijds blijhartig zit te zingen: Gij hebt mij van mijne kindsche dagen geleid en onderricht, nog blijf ik naar mijn plicht, van Uwe wonderen blij gewagen enz.; lees dien 71en psalm eens geheel. — Ik was den vorigen Zondag en Maandag neerslachtig en moedeloos en niet vrij van aanvallen. Gij kunt eens denken, hoe bang dat zulks is in mijne omstandigheden. O! denk ik wel eens: hoe ongelukkig is de onbekeerde mensch als hij aan het einde nadert van zijn leven; want het zegt dan heel wat, een God en Borg, ja, Zielevriend te hebben voor ons hart; dat wist ook Asaf, zie Psalm 73 : 26. O! wat zoude er van mij worden, zoo de Heere mij niet bij de hand hield; ik ben tot hinken en zinken ieder oogenblik gereed. Wat gevoel ik mijne diepe afhankelijkheid van den Heere; mijn zuchten is veelal: o Heere! sterk, ondersteun en verkwik mijne ziel met Uwe zalige nabijheid, want ik kan geen oogenblik bestaan op mij zelve; en wat het nu in 't vervolg zal zijn, weet ik niet; doch dit moet ik zeggen: Tot hiertoe heeft de Heere geholpen, en hoop dat de Heere mij zal bewaren om geen tien voor één te tellen, dit zult gij wel verstaan wat dat beteekent; maar de Heere beware mij ook om Zijn werk en genade te ontkennen of gering te schatten, en daarom mag en moet ik het zeggen

dat ik niet weet, ooit zoo wonderlijk en aanhoudend in zulk een zielsgesteldheid verkeerd te hebben als nu, sedert ik in die omstandigheden verkeerd heb. Waartoe dit nu dienen moet, weet ik niet, of ik naar mijn lichaam in smartelijke wegen zal geraken, dan of mijn einde nabij is; doch dit weet ik, dat ik vroeger ook al menigmaal ziek ben geweest, en dat de Heere de vreeze des doods wegnam, hoewel ik onder dit alles geen volkomene losmaking van dit leven gevoelde; maar dit is nu geheel anders; bij de minste opening, die ik mag gevoelen in mijne ziel, gaat dezelve gepaard met eene begeerte om bij mijnen dierbaren Heere Jezus te zijn. O! wonder van genade, wonder van ontferming en dat aan zulk een arm, nietig en walgelijk zondaar als ik ben.

Als ik daar eens mag komen waar ik mijn Goël zal aanschouwen! O! mij dunkt, dan zal ik mijn hart ophalen, tot mijne volle zielsvoldoening om dat Lam te loven, te prijzen en te verheerlijken met al dat vrijgekochte volk. Een uur zich in den Heere te verlustigen, daarin ligt meer genoeg en zielsverzadigende blijdschap dan duizend jaren de schijnvreugde van deze wereld te genieten. Als 's Heeren volk doër een levendig geloofsoog bestendig zien mocht op hun geschonken erfdeel na dit leven, en daarvan spreken tot de wereld, zij zouden meer tot jaloerschheid verstrekken voor anderen. Een God en Vader in den hemel te hebben, en die volmaakt eeuwig te dienen en te verheerlijken. O! ongekende zaligheid!

Ik was verblijd te hooren, dat de Heere u getrouwheid geschonken heeft in uw huis, met die bewuste verzoeking. O! dacht ik, wat is de duivel onbeschaamd om maar te zeggen, wat en hoe hij het hebben wil, als het toch maar iets of wat is, dan zouden wij ons verbergen en kruipen achter de gordijnen. Wat zijn wij veel trouweloos. Gij zedet tegen mijne meid, dat gij er van achteren veel vrede bij hadt; nu, dat geloof ik zeer wel, hoe zoudt gij het anders ook voor den Heere afgemaakt hebben. Laat dit nu

eens eene les voor uw volgend leven zijn, begrijp dat in die handelwijze om te zwijgen zich de zwakke Petrus openbaart, zeggende: Ik kenne die menschen niet. Ik zoude nu aangaande die zaak u nog wel wat willen schrijven, doch kan dit niet best op papier uitdrukken, daar is in die zaak wat te zien en op te merken. Ik schreef meen ik in den laatsten brief: het is goed voor eenen man dat hij het juk in zijne jeugd draagt. Mogelijk is de Heere wel op weg om uw juk wat te verlichten; wroet dan in dezen weg maar niet met redeneeringen; laat de Heere maar werken; zie den weg maar na en volg den Heere maar in Zijnen weg; gij zucht nu zoo menigmalen over uwen weg en lot; en ik voor mij geloof, dat gij van achteren den Heere op uwe knieën zult danken, dat Hij met u zulk eenen weg gehouden heeft. Een horlogemaker weet elke klok zijn gewicht te geven, om aan den gang te blijven, de een met vier, de ander met twaalf, een derde met twintig ponden, en nu moet elke klok zijn eigen gewicht houden, anders blijft hij stilstaan. Nu zal toch de Heere het beste weten, hoeveel gewicht wij noodig hebben om werkzaam te blijven. O lieve vriendin! geloof het, de Heere heeft het goede met u voor; bid met mij maar veel om geloofslicht in uwen weg. O! wat zal het nog eenmaal heerlijk met u uitkomen! Nu van harte gegroet van

Uw liefhebb. Vriend,
D. VERHEIJ.
